

2026

STOP

TORRENT, FALLS 2026
FALLA SANT VALERIA

SEASTA
4A 65T WM

LIBRET
AMB ALT CONTINGUT REFLEXIU

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2026.

Este llibret participa en els Premis de les Lletres Falleres.

Aquest llibret ha participat en els Premis al valencià del llibret de l'Oficina de Promoció i Ús del Valencià de l'Ajuntament de Torrent.

La nostra Comissió ha sigut beneficiària de la subvenció atorgada per la Diputació Provincial de València a les Falles 2026.

Edita:
A. C. Falla Sant Valerià de Torrent

Portada:
Irene Berjillos.

Disseny i impressió:
www.samarucsg.es

Recursos gràfics:
Irene Berjillos.

Secretaria:
Paco Navarro, Isa Rubio i Ani Alba.

Poesies:
Paula Peña, Laura López i Nuria Moreno

Explicació:
Juan Carlos Jordán Alba.

Publicitat:
M. Carmen García i José Nieto.

© dels textos:
els i les autors/es
© de les imatges: els i les autors/
es i propietaris/es
© de la present
© de la present edició:
A. C. Falla Sant Valerià

Depòsit legal:
V-213-2013

06
Salutació president

08
Fallera major

22
Falla gran

42
Activitat fallera

51
Sentim, Tractem, Observem, Parem

53
Stop gentrificació fallera: augment del cens de les comissions falleres de Torrent i reptes de futur
Aitor Sánchez Collado.

77
Mobilitat sostenible: Stop a les emissions de CO2
Joan Castelló Lli

93
Stop a la pèrdua d'espectacles pirotècnics a les falles de Torrent
Niko Magan

101
Stop agenda fallera. Saturació d'una festa maxiagendada
Carmen Sirvent

111
STOP Jurats
Un sistema entre la justícia objectiva i la loteria emocional
Ernest J. Ruiz

119
Stop falles: Paren les falles
Javier Mozas Hernando

127
Stop desvirtuament
Iván Esbrí Andrés

138
Stop rondes falleres: bus, xaranga i botelló
Cristina García Anchel

143
Stop cultura: Ha arribat la idiocràcia
Juan Carlos Jordán Alba

147
Contingut infantil

181
President infantil

187
Falla infantil

Juan
Carlos
Jordán
Herrero
President 2026

Benvolguts i benvolgudes fallers, falleres, patrocinadors, patrocinadores, amics, amigues i simpatitzants de la nostra estimada falla:

Un any més, m'adrece a vosaltres amb tota la meua il·lusió i ganes per la nostra festa. Aquest es el meu quart any ja com a President! Qui ho anava a dir!

Sé que puc resultar molt pesat dient açò, però crec que no està de més repetir-ho: les falles són el que són gràcies al que fem tots. Això significa disfrutar, sí, però també treballar per seguir propagant la nostra cultura.

Gràcies a la junta executiva que continua treballant colze a colze al meu costat. Gràcies a tots els veïns per la seua paciència i enteniment. Gràcies als nostres patrocinadors i comerços per el seu suport. Gràcies a la meua família, fallera i de sang. Gràcies als nostres artistes per acceptar el repte d'engalanar els nostres carrers. I, sobretot, gràcies a Miguel Àngel i Rocío per dur el nom de la nostra comissió amb orgull.

Us esperem a tots en la nostra carpa per a celebrar les falles 2026.

Amunt Falla Sant Valerià!

Saluda del vostre President,
Juan Carlos Jordán Herrero

Rocío
Alba Nieto
Fallera Major 2026

Rocío, llum que el barri encén,
flama dolça que mai s'apaga;
quan passes, tot el món entén
que la festa mai descansa.

Brisa tendra d'un nou despertar,
llum que a l'ànima arriba suau;
quan somrius, la festa torna a cantar
i el cor del poble es fa més blau.

Eres la rosa que el març desperta,
un crit d'alegria al vell carrer;
la porta de la falla sempre oberta
quan tu somrius al nostre fer.

Eres record que el temps no trenca,
llaç de vida que ens fa sentir;
cada mirada teua és la flama que empeny
els somnis que volen florir.

Camines amb gràcia i harmonia,
com una música feta de vent;
i cada nit, la teua alegria
encén el cor de tota la gent.

Entre falles, música i vent,
camines noble, amb pas segur;
i en cada gest, profundament,
poses tendresa on abans hi havia mur.

Fallera Major, orgull sincer,
en cada pas deixes poesia;
Rocío, guia del nostre any sencer,
ets l'ànima viva de la festa i l'alegria.

Eres l'abraçada que calma el dia,
el far que guia entre fum i foc;
i en cada nit de melodia,
el teu nom brilla més fort que el lloc.

Rocío, batec que el març acarona,
veu pura que el barri entona;
estrela eterna que mai s'apaga,
la llum que sempre ens arrelaga.

Junta executiva

Falles 2026

President

Juan Carlos Jordán Herrero

Vicepresident 1r

Aitor Sánchez Collado

Vicepresident 2n

Miguel Adrover Guna

Vicepresident 3r

Juan José De la Rosa Montoro

Vicepresident 4t

Carmina Anchel Escrihuela

Vicepresident 5é

José Ángel Nieto García

Secretari

Paco Navarro Martínez

Tesorer Honorific

Ángel Tarazón Tarazón

Tesorer

José Bernal Ortega

Comptadora i delegada de recompenses

Isa Rubio Martínez

Delegada d'infantils

Maka García Cano

Delegada de festejos i protocol

Ani Alba Godoy

Delegada d'activitats diverses

Marisa Marchan Aranda

Delegada de cultura

Erika Jordán Alba

Vicesecretaria

María Estornell Arbona

Vicedelegada d'infantils

María Jesús Bastán Fernández

Vicedelegada d'infantils

Alfonsi Cordero Miguel

Vicedelegada d'infantils

Mari Carmen Vinaixa Monasor

FRENA UN POC, A
LS XIQUETS JA ELS DONES POR!

Vicedelegada d'infantils

Ela Gallego Martínez

Vicedelegat de protocol

Aniceto Alba Quiñones

Vicedelegat de festejos

Paquito Campos de dios

Vicedelegada de festejos

Sandra Carratalá Carrasco

Vicedelegada de festejos

Nuria Moreno Chust

Vicedelegada de festejos

Laura López Garrido

Vicedelegat de festejos

Arturo Orti Busquets

Vicedelegada de festejos

Paula Peña Pallarés

Vicedelegat de festejos

Daniel Sevilla Cebrián

Vicedelegada de festejos

Inma Torremocha Latore

Vicedelegada de festejos

Maite Pagés Heredia

Vicedelegat d'activitats diverses

Benjamín Cuadrado Aguilar

Vicedelegada d'activitas diverses

Roseta Latorre Escribá

Vicedelegat d'activitas diverses

Juan Rodenas Sánchez

Vicedelegada d'activitas diverses

Pepi Vilata Durá

Vicedelegada d'activitas diverses

María Jesús Zaragoza Catalá

Vicedelegat de cultura

Lluís Berto Guimerà

La Comissió

Falles 2026

Carmen Adrover Guna
Elsa Adrover Pallarés
Carla Alarcón Coronil
Ana Alarte Alfani
Andrea Alba Marchan
Mireia Alba Marchan
Noelia Alfaro Garrido
Julia Arbona Tormo
Natividad Ballester Urbano
Mª Constanza Barreda Medina
Nuria Barreda Medina
Miriam Belloso Sandia
Mayka Belmonte Pérez
Noelia Belmonte Pérez
Patricia Benítez Conejos
Alba Benito Medina
María Del Mar Benito Medina
Irene Berjillos Collado
Inma Bermell Vilanova
Mª Tania Boza Cid
Inma Bruno García
Marga Cabañero Castillo
Toñi Cantero Marín
Sandra Cañabate Domenech
Carmen Cárceles Litrán
Mª Dolores Cárceles Litrán

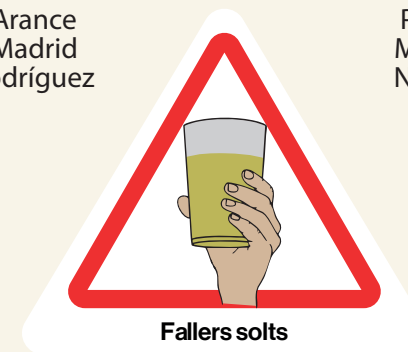
Mayka Carrasco Lázaro
Mª Carmen Carrasco Medina
Mireya Carrasco Medina
Cristina Carratalá Carrasco
Marta Casanova Bonet
Yurema Casino Hernández
Beatriz Castellanos Rodríguez
Coral Castellanos Rodríguez
Arantxa Castello Rodríguez
Alba Chust Domínguez
Mayte Chust Ramos
Paloma Cintero Huete
Daniela Climent Méndez
Maria Collado Pallarés
Rosa Mª Colomer Chulvi
Erika Contreras García
Soraya Coronil Mateo
Leire De Mora Orti
María Del Toro Gómez
Marite Mª Duarte Escobar
Yesika Embuena Linares
Silvia Escobar Medina
Carmen Escrihuela Bartual
Ana Mª Espinosa Marín
Nuria Fanega López
Carmen Fernández Garrido

La Comissió

Falles 2026

Gisela Fernández Yago
Dulce Mª Ferrer Pagés
Rocío Gallego Torres
Mónica García Piqueras
Ana Mª García Piqueras
Conchín García Sánchez
Arantxa García Veguer
Rebeca García Veguer
Julia García Vieco
Ana Mª Garrido Navarro
Mª Carmen Garrido Navarro
Daniela Garrido Villarta
Conchín Gil Gil
Tania Gil Portoles
Marina Gómez De La Torre Vilanova
Sara Gómez Machiran
Laura González De La Mano
Mª José González Domingo
Encarna Guijarro Serrano
Puri Guijarro Serrano
Mª Angeles Guimerà Vilanova
Marivi Guimerà Vilanova
Vanessa Hernández Almiñana
Andrea Hernández Arance
Patricia Hernández Madrid
Sandra Hernández Rodríguez

Carla Hernández Soriano
Paula Hernández Soriano
Andrea Herrera Barreda
Noemi Ibáñez García
Vane Jareño Utiel
Ainhoa Jiménez Jiménez
Naiara Jiménez Tarazona
Concepción Latorre Escriba
Claudia Linares Escriba
Emi Litrán Llorca
María López Estruch
Ana Mª López Garrido
Consuelo López González
Gema López Porras
Mª Angeles López Requena
Jennifer López Sánchez
Tamara Lorenzo Barberá
Lucía Marsilla Rubio
Merche Martínez Berlanga
Irene Martínez Chicano
Eva Massia López
Mª Del Mar Medina Naranjo
Sonia Méndez Peñuela
Patricia Miquel Calero
Marta Molinero Santos
Nerea Monera Méndez

La Comissió

Falles 2026

Arantxa Mora Espejo
Patricia Mora Espejo
Sonia Mora Espejo
Mireia Mora Gracia
Angela Moreno López
Mª Dolores Moreno Martos
Sara Muñoz Navarro
Rake Muñoz Sánchez
Inma Naranjo García
Lidia Naranjo Ortiz
Vanessa Navarro Baranda
Claudia Navarro García
Carmen Navarro Martínez
Nuria Nieto Guijarro
Inma Nieto Reyes
Juani Olivas Martínez
Arantxa Ordax Campos
Rut Orti Barberá
Daniela Orti Fernández
Esther Orti Guijarro
Sara Orti Guijarro
Mª José Ortiz Esquer
Elena Osma Domenech
Natalia Osma Domenech
Paula Palacios Martorell
Cris Pallares García

Rosa Mª Pallares García
Andrea Peinado Morcillo
Azahara Peña Sánchez
Anaïs Perales Montoya
Bea Perales Montoya
Celia Pérez Bruno
Isabel Pérez Canuto
Lucía Perez Romero Del Hombre Bueno
Laura Picazo Armero
Sandra Pozo Muñoz
Alba Mª Pros Royo
Marina Puchades Benlloch
Elvira Puerta Sánchez
Merche Ramos Contreras
Andrea Raya Navarrete
Cristina Ribera Medina
Tania Ripoll Gallego
Sandra Rivelles Navarro
Gema Roca Fortea
Paula Roda Navarro
Mª José Rodenas Vilata
Nayara Rodríguez Baixauli
Mª José Rodríguez González
Rosario Rodríguez Machado
Clara Roldán Mora
Irene Roldán Mora

La Comissió

Falles 2026

María Saez Cabanes
Mª Teresa Salinas Guilligana
Naomi San Juan Hernández
Noelia Sánchez Fernández
Marilia Sanchis Escalvo
Lydia Scarano Lozoya
Ashley Tamara Sepúlveda Torres
Sandra Serrano Martínez
Sheila Sola Parra
Mª Carmen Soriano Navarro
Carolina Toledo Martínez
Lydia Tomas Moreno
Lorena Toribio Soriano
Verónica Toribio Soriano
Carmen Torres Murillo
Lucía Tortajada Velert
Marta Tortajada Velert
Paula Vasileva Georgieva
Minerva Vilanova Fernández
Maite Vilanova Marco
Mónica Villa Toledo
Marta Zaplana Menjibar
Triana Zemp Sevilla
Silvia Zurita Milla
Juan Alba Godoy
Diego Alba Nieto

Agustín Ramon Anchel Escrihuela
Salvador Ángel Hernández
Miguel Ángel Atienza Blanch
Daniel Atienza García
Ezequiel Atienza García
Miguel Ángel Atienza García
Miguel Atienza Muñoz
Nicolas Atienzar Vasco
Roberto Balaguer Lerma
Paco Benito Mozo
Andreu Bermell López
Luis Berto Brines
Guillermo Boscá Gómez
Joan Calvo Navarro
Rubén Campillos Martínez
Juan Antonio Cárcelos Murcia
Vicent Carrasco Ferrandis
Vicent Carrasco Lázaro
Cristian Carretero López
Jesús Castellanos Rodríguez
Vicente Castello Llópez
Juan Vicente De Dios Gascón
Germán Díaz Crespo
Raúl Díaz Crespo
Jesús Esteban López
David Expósito Caballero

La Comissió

Falles 2026

Iván Fanega López
Aitor Ferrer Pagés
Emilio Fresneda García
Héctor Fulgado Morán
Sergio García Cobo
Jorge García González
Rubén García Latorre
Francisco Javier Garrido Amador
Alberto Giménez Salinas
Antonio Gómez Belmar
Joaquín Gómez Martínez
Kilian Gómez Pérez
Pablo González Rabaza
Agustín González Fuentes
Carlos Guerrero García
Juan Guerrero García
Valeriano Guerrero Molina
David Hernández Arance
Francisco Javier Hernández Hernández
Javier Igualada Fernández
José Vicente Inarejos García
Miguel J. Jiménez Feo
Daniel Jiménez Monzo
Juan Carlos Jordan Alba
Álex Nerik Kanoute Linars
David Lara Caballero

Carlos Lara Gómez
Víctor A. López La Osa
Wuiso López Leal
Alejandro López Pérez
Pedro Lorenzo Barberá
Marcos Lozano Jareño
Álvaro Luna Cervera
José L. Marsilla Cervera
Víctor Martínez Calvo
José Luis Martínez Guijarro
José Pablo Martínez Lozano
José Manuel Monera Alonso
Gabriel Monera Méndez
Ricardo Moreno Almazán
Toni Moreno Morillas
Sergio Moreno Ribes
Nacho Muñoz Navarro
Manuel Naranjo Molina
Samuel Navarro Latorre
Sergio Navarro López
Hugo Orti Anchel
Miguel A. Orti Giménez
Ricard Osma Alonso
Juan Pardo Urbano
Isaac Peinado Morcillo
Rubén Peña Pallarés

La Comissió

Falles 2026

José Peña Soria
Oscar Pérez Moncho
Beni Pozo Madrid
Sergio Pozo Muñoz
Rubén Prieto Moreno
José Manuel Reyes Valle
Jonathan Rodenas Vilata
Juan Miguel Rodenas Vilata
Manuel Rodríguez Pérez
José Ruiz Mora
Álex Ruiz Zaragoza
David Sánchez-Toril Fanega
Manuel Segura Rodríguez
Manuel Tarancón Huerta
Juan Toledo Vilanova
José Torres Moreno
Paco J. Torres Cordero
Miguel Ángel Torres Pinardo
Fran Triguero Tarazona
Daniel Vega Martínez
Isidro S. Vilanova Marco
Fernando Villalba Pedroza
Toni Zafra Santos

Abonats

Nerea Alba Torres
Toñi Arance Moreno
Pilar Beltrán
Juan Cárceles Hernández
José Manuel Cárceles Litrán
María Ángeles Fernández Pérez
Antonio Guimerà Merino
Santiago Hernández Felipe
David Luz Navarro
Mar Luz Navarro
Paco Marchino Collado
Carlos Mateo Cazalla
Mª Costa Medina Naranjo
Delfina Molina
Talía Moltó Sevilla
Miguel Ángel Mora Méndez
Isis Moreno Boto
Juan Ruiz Romero
José Vilanova Cases
Vicenta Vilanova Raga
Concepción Vilanova Raga
Yolanda Mechero Caloto

Recompenses

Falles 2026

Carmen Adrover Guna	Torre de Fulles de Llorer amb Brillants
Vanesa Jareño Utiel	Torre i bunyol de Fulles de Llorer amb Brillants
Aitor Sánchez Collado	Torre de Fulles de Llorer amb Brillants
Silvia Escobar Medina	Torre de Fulles de Llorer
Luis M. López Leal	Torre de Fulles de Llorer
Víctor A. López La Osa	Torre i bunyol de Fulles de Llorer
Inma Naranjo García	Torre i bunyol de Fulles de Llorer
Samuel Navarro Latorre	Torre i bunyol de Fulles de Llorer
Nuria Nieto Guijarro	Torre i bunyol de Fulles de Llorer
Mª Jesus Bastán Fernández	Torre i Bunyol d'Or
Vicent Carrasco Ferrandis	Bunyol d' Or y Torre d' Argent
Carmen Escrihuela Bartual	Bunyol d' Or
Arantxa Mora Espejo	Torre i Bunyol d'Or
Arturo Orti Busquets	Torre i Bunyol d'Or
Maria Teresa Pagés Heredia	Torre i Bunyol d'Or

Recompenses

Falles 2026

Anais Perales Montoya	Bunyol d' Or y Torre d' Argent
Beatriz Perales Montoya	Torre d' Or
Lucía Pérez Romero del H. B.	Bunyol d' Or
Lluís Berto Guimerà	Torre d' Argent
Inma Bruno García	Torre d' Argent
Sandra Cañabater Domenech	Torre d' Argent
Arantxa Castelló Rodríguez	Torre d' Argent
Rosa mª Colomer Chulvi	Bunyol d' Argent
Benjamín Cuadrado Agular	Torre i bunyol d' Argent
Javier Igualada Fernández	Bunyol d' Argent
Sergio Navarro López	Torre i bunyol d' Argent
Mónica Villa Toledo	Torre i bunyol d' Argent
Mª Carmen Vinaixa Monasor	Torre d' Argent

Falla gran

CIRCUSTàncies torrentines

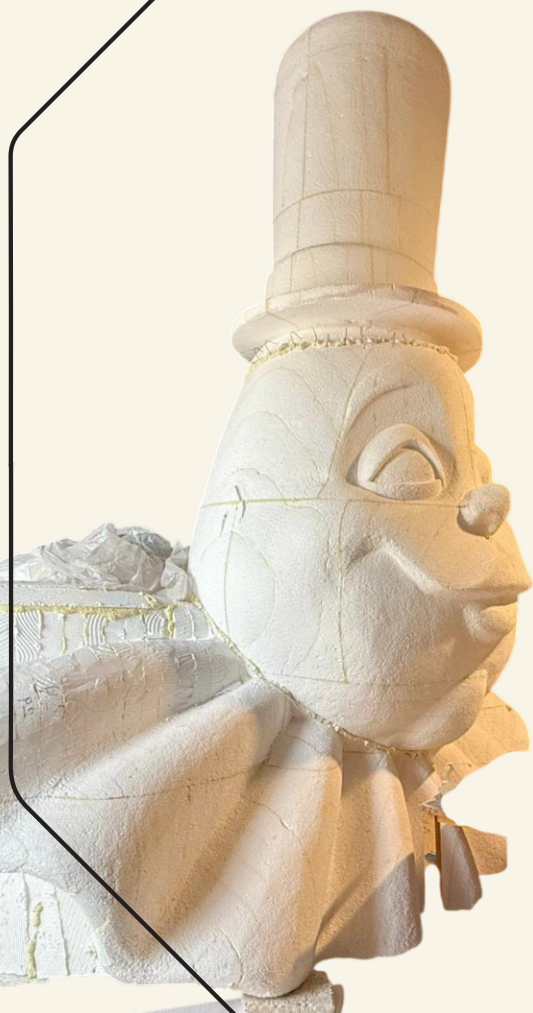
STOP: El circ arriba a la ciutat

— — — — —

Artista:

Xé Què Falles!

Ha arribat el circ

Tothom coneix el *Circ del Sol*
però a Torrent han aplegat noves situacions
i s'ha inaugurat el *Circ de la Lluna*
on es fan malabars amb la ciutadania
i el poder és per alguns la més humida fantasia.

Les circumstàncies són les que són
i cada moment té les seues tensions
però ací tenim CIRCUS tàncies que provoquen dolor
dirigint les nostres vides i passions
com si els pallassos estigueren plens de tristor.

Un any més de falla, un any més d'espectacle vergonyós,
un any més en què el *Show must go on* siga qui siga el director
doncs mai acaba aquesta funció
quan baix les sigles dels partits s'aglutinen els pitjors actors.

Disfruteu senyores i senyors,
d'aquest espectacle de llums i colors,
d'acudits sense gràcia i faltes a l'honor!

Disfruteu d'històries de por i arlequins sense vocació,
d'anuncis plens de mala intenció
i de domadors fent passar per l'anell al lleó!

És el moment! És l'ocasió!
Per fi a costa d'ells podrem tindre diversió!
Tanta com ells han tingut a nostra costa
en un exercici ple de contradiccions!

A la lluna de Torrent...

Pallassa de primer nivell i també directora,
així és com es presenta a escena Amparo Folgado Tonda,
encapçalant la corporació menys graciosa de València
i fent malabars per mantindre's al poder sense cap elegància.

Quin circ tan grotesc està sostenint amb la seua figura...
Quina poca elegància si no ix a la fotografia...
Quina capacitat de distraure a la ciutadania de l'important
amb *Champions Burgers* i focs artificials té la nostra representant!

Però tal vegada siga el que mereixem,
doncs diuen que els polítics dels ciutadans són el reflex,
i com nosaltres traguem i traguem
seguix donant-se el luxe de tractar-nos com si visquérem a la Lluna de Torrent.
Però senyora, no s'equivoque, vosté fa malabars i nosaltres observem...
I prompte tindrem espai on opinar del seu comportament i veure amb claredat
si els seus equilibris serveixen per a alguna cosa profitosa
o soles per emplenar el seu ego i butxaca amb el sou que paguem tota la gent.

Esperem que gaudisca llevant-li el color al nostre poble,
però no podrà per sempre amagar-se de la realitat,
doncs molts dels seus votants ja ni l'aguanten i tota funció,
ha d'aplegar al final com la carrera de Carlos Mazón.

... Un espectacle lamentable observem.

Però no cal que ens anticipem! Comencem pel principi!
Doncs des de l'entrada podem comprovar
com l'espectacle que hem mencionat
és sols un decorat ple de varietat!

Agafeu rosetes si voleu, es poden menjar o llançar,
depenent de la paciència que tingueu amb les barbaritats,
i si voleu, també n'hi ha un photocall
per poder imitar l'esport local,
fer-se fotografies i no treballar.

I bo, als polítics que opinen al voltant
tampoc cal fer-los molt cas,
doncs estan manifestant-se per una moció de censura
que tots sabíem que mai anava a passar.

Guillermo Alonso del Real a Folgado vol destronar,
el seu amor poc més d'un any ha durat i el divorci va anunciar
ple d'odi contra ella, fins i tot al seu partit va renunciar,
tractant de paréixer un màrtir de la ciutat...
Però oh! Sorpresa!, el sou i dietes continua cobrant!

Els domadors fan passar per l'anell...

El que si s'havia oblidat un poc era *Rochano*,
doncs volia pactar amb un ex de Vox la moció de censura,
com si el fi justificara qualsevol decisió
i poguera trair al partit que representava!

Bo, i representa, perquè l'han fet entrar en raó des de València,
ja que és contradictori per a l'executiva pactar amb la dreta...
Sí, sí! Parlen de contradicció els llestos!
Com si no fora contradictori tindre al partit esperant
que diuen Ábalos i Cerdán que estan presos!

I esperen, i esperen, com si no cobraren per treballar
tots els regidors del PSOE que no aplaudixen quan toca
i xiulen quan toca xiular...

Almenys en l'àmbit local tracten de fer renovació,
i tenen gent tractant de donar una nova direcció,
però de res servirà la bona intenció
si a l'hora de la veritat es presenten en la llesta els mateixos voltors.

I de voltors saben un poc a Compromís...
Doncs no han aconseguit fer passar per l'anell a M. Jesús Herrada,
la dona que s'ha passat pel cul la dictadura del seu partit
i porta un cartell al cap on fica que és una màrtir...
Falten dos dies per a vore com forma amb Guillermo Alonso una aliança!

I els fallers? On queden els fallers en aquest espectacle?
Doncs també n'hi ha lloc per als nostres presidents
jugant a emplenar papers perquè els deixen tirar masclets,
o fer una festa als carrers, o beure cubates sense mirament...
i és que els pocs que planten cara a l'Ajuntament
acaben també domats per culpa d'una majoria complaent
"d'OCA a OCA i tire perquè em toca"- diuen els pobres.

Guerra de pastissos... 'i tu més'.

Els pallassos són el que més representa el circ
i per això a escena tornen a eixir,
aquesta vegada llançant els uns als altres a la cara un pastís
tractant de demostrar que és el d'enfront del culpable d'aquest embolic.

A la diana roja tenim les Guerres de Successió:
On el PSOE elegix una nova direcció,
tractant de salvar la seua imatge d'immobilisme i corrupció
de la mà de Nati Fajardo i Trini Castelló!

A la diana verda els Embolics de VOX:
Una història d'amor i devoció per la nostra nació,
plena de fugides, vigilàncies i persecucions
que fa que quasi oblidem que cert dictador va morir fa un muntó!

A la diana blava el Gabinet Popular:
Acusacions lletges que ací no mencionarem,
guerras amb ciutadans a les xarxes de Torrent
i com no, cap responsable pels 229 ofegaments!

Per acabar, a la diana taronja el Silenci dels Corders:
On Herrada i Xavi no es parlen ni en els plens,
i els dirigents de València els deixen ser
doncs amb evitar que torne Oltra ja en tenen prou!

Pennywise no falta l'ocasió...

I el pallasso que aquest any no es perd una
és Pennywise, que torna a estar de moda,
i ha decidit passar per Torrent
per donar uns pocs esglais a la gent.

Els globus rojos són els nostres monstres,
que prenen forma de factures i hipoteques,
doncs ja fa més por parlar amb les immobiliàries
que els contenidors de la ciutat i les rates.

També li agrada recordar-nos antigues promeses,
ja sabeu, eixes que mai es compleixen,
algunes com construir hospitals per torrentins i torrentines
i altres com soterrar del Metro certes vies.

Promeses i promeses, tots a flotar!
Una promesa buida rere d'altra i el vaixell afonat,
mentre aquest pallasso es passeja pel clavegueram
buscant on està la neteja que tant s'ha proclamat.

Però el que Pennywise no sap és que ja estem curats d'eixes coses
i no ens fa por enfrontar les seues maniobres,
doncs els nostres polítics fa dècades que les practiquen
i ja fins i tot algunes ens semblen gracioses.

Els titelles de la premsa juguen a la manipulació.

La premsa local es vestix de graciosos arlequins,
manipulen i netejant els desastres amb paraules i brincs,
publicant cada dia a les xarxes socials
un fum de mentides que ningú es traga ja.

En *A la Torrentina* cada publicació és el mateix,
El PSOE utilitza el diari per fer oposició complaent,
fa semblar que el futbol és l'únic esport que importa a Torrent
i que l'atletisme és una ferramenta que soles importa si es pot atacar al PP.

I en *Torrent al dia* més del mateix,
dona dades bones com si fora del PP un pamflet,
omplint de fotos de Folgado i pintant de colors la realitat de Torrent
quan és més gris que els núvols de pluja del cel.

Damunt llegixes el *Facebook* i la gent tot es creu,
discutint en els comentaris i parlant arreu,
sense donar-se conte de l'objectiu principal:
enfrentar-nos entre nosaltres i que els polítics continuen xuplant!

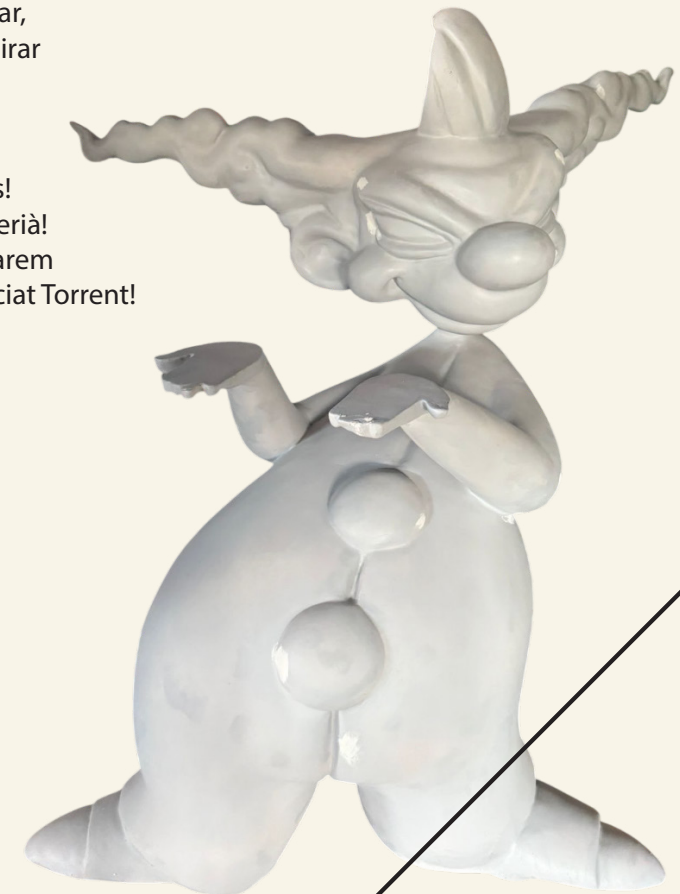
Carrers tancats

El *Circ de la Lluna* tanca les portes

I amb aquest número tan potent,
el *Circ de la Lluna* se'n va de Torrent,
després d'un gran espectacle
i un panorama fet un desastre.

O tal vegada es quedarà, qui sap?
doncs sempre troben un lloc on actuar,
i sempre n'hi ha gent amb ganes de mirar
aquests exercicis de poca dignitat.

Gràcies a tots i totes!
És un plaer fer riure a homes i dones!
Vos esperem en març al carrer Sant Valerià!
siga un circ o un zoològic sempre tractarem
de ficar un poquet d'humor en aquest desgraciat Torrent!

Dani Martí Andreu

President de l'Ass. Cult.
Gaiata 14 "Castalia"

Benvolguts veïns, socis, comissionats i amics de la falla San Valeriano de Torrent, tinc el plaer de dirigir-me a vosaltres en nom de la gaiata 14 "Castalia". És un gran honor per a la gaiata i per a mi aquesta unió que hi ha entre les dues comissions, ja que els agermanaments que tenim la nostra gaiata, ens permet conèixer com viuen les festes en cada part de la comunitat valenciana, en aquest cas Torrent. També crear vincles d'amistat entre els festers, perquè done igual si som castelloners, fallers o foguerers, l'amor per la festa i per les nostres tradicions passa fronteres i pot en tot.

Queda poc per a les festes de les Falles 2026, des d'aquestes línies vull felicitar a tot l'equip i membres d'aquesta falla per tot el treball desinteressat que durant tot l'any realitzen per a les festes que volen de tot cor, començant pel seu president Carlos. També vull felicitar als seus càrrecs per aquest any que mai oblidaran, gaudiu de cada segon d'aquest any i sobretot d'aquestes falles tan importants per a vosaltres, perquè sempre sereu els màxims representants 2026 per a la vostra falla, la falla Sant Valeriana de Torrent, i que esteu desitjant que comence la vostra setmana gran que segur que serà inoblidable.

Sols em quede desitjar unes festes memorables i cridar a cada veí i amic de la falla que s'arrime a la carpa per a gaudir dels espectacles que la falla prepara per a tots els veïns

Bones Falles 2026

Estimats fallers i amics, un any més tinc el plaer d'escriure unes línies al vostre llibret. Prompte arribaran les festes més esperades, us desitge que gaudiu d'unes magnífiques falles a tots, i en especial menció a les falleres majors. Espere que pugam compartir-les amb vosaltres.

Ja són molts anys els que estem germanats, i que sigam compartint per molts més.

Gaudiu i passeu unes festes inoblidables.

Toñi Sánchez Sánchez,
presidenta de la foguera Ciutat d'Assís.

Toñi Sánchez Sánchez

Presidenta Foguera
Ciudad de Asís

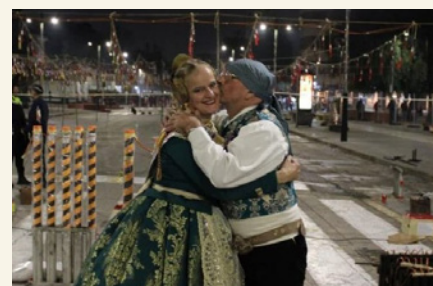

Espai gràfic

Falles 2025-2026

Activitat fallera

Falles 2026

Per Ani Alba Godoy

3 d'abril:
Elecció dels nostres representants de 2026.

12 d'abril: Suport i ajuda a l'associació Espanyola contra el Càncer.

10 de maig: Presentació del nou mant per a la verge dels Desemparats.

10 de maig: Concurs Creu de Maig de la Falla Cronista.

11 de maig: Concurs Pàdel Faller de la Falla Carrer Toledo.

25 de maig: El nostre XIV concurs de paelles de verdures.

25 de maig: El nostre XIV concurs de paelles de verdures.

1 de juny: Besamans de la Mare de Déu.

3 de juny: Campionat solidari f. s. femení en homenatge a Carmina Navarro i a favor d'AECC.

11 de juny:
Començament del torneig de futbol 7.

16 de juny:
Demanà de la fallera major 2026.

21 de juny: Concurs de suquet de peix (3r premi).

28 de juny:
Revetla de Sant Joan.

28 de juny:
Revetla de Sant Joan.

6 de juliol:
Truc 24 hores de la Falla Santa Llúcia.

7 de juliol:
Concurs de secret amb boletus (2n premi).

13 de juliol:
Final del nostre concurs de *playback*.

13 de juliol:
Final del nostre concurs de *playback*.

13 de juliol:
Final del nostre concurs de *playback*.

13 de juliol:
Elecció falleres majors de Torrent 2026.

6 de setembre:
Començament del campionat de futbol sala.

7 de setembre:
La Nostra revetla de Mig Any.

7 de setembre:
La Nostra revetla de Mig Any.

7 de setembre:
La Nostra revetla de Mig Any.

7 de setembre:
La Nostra revetla de Mig Any.

7 de setembre:
La Nostra revetla de Mig Any.

13 de setembre:
Mig Any Faller.

3 d'octubre:
Sopar president de L'Any.

4 d'octubre:
Sopar de proclamació.

4 d'octubre:
Sopar de proclamació.

5 d'octubre: Concurs de farinetes
amb el traginer (2n premi).

19 d'octubre:
Presentació Foguera La Cala de Benidorm.

25 i 26 d'octubre:
Exaltació de les falleres majors de Torrent.

25 i 26 d'octubre:
Exaltació de les falleres majors de Torrent.

29 d'octubre:
Taller manualitat Halloween.

31 d'octubre:
Halloween.

10 de novembre:
Despentxà i pentxà.

10 de novembre:
Despentxà i pentxà.

16 de novembre:
Presentació conjunta de la nostra comissió.

13 de desembre: Concurs naixement
Falla Lope de Rueda i exposició Betlem.

13 de desembre: Concurs naixement
Falla Lope de Rueda i exposició Betlem.

13 de desembre: Concurs naixement
Falla Lope de Rueda i exposició Betlem.

15 de desembre:
Taller per al llibret infantil.

17 de desembre:
Concurs d'arbres nadalencs Falla Poble Nou.

20 de desembre:
Concurs nadalenc infantils.

21 de desembre:
Gala Fallera Nadalena.

21 de desembre:
Presentació d'esbossos.

21 de desembre:
Celebració de "Sant Valerià".

Sentim
Tractem
Observem
Parem.....

*Stop gentrificació fallera:
augment del cens de les
comissions falleres de Torrent
i reptes de futur*

— — — — —
*Aitor Sánchez Collado.
Comissió d'estudis Fallers Torrentins*

ALERTA, FALLERS AL VOLTANT!

El cens faller de Torrent ha experimentat un notable creixement en els últims cinc anys, assolint un rècord absolut al trencar la barrera de les 9.000 ànimes censades, tot un fenomen sociocultural que manifesta l'atractiu de la festa per part de la ciutadania, però també planteja una sèrie de reptes i impactes que convé analitzar de manera rigorosa. La rellevància històrica, cultural, social i econòmica de les Falles de Torrent queda patent amb la seua declaració com a Festa d'Interés Turístic Autonòmic (GVA) i Bé d'Interés Cultural en 2015 pel Consell Valencià de Cultura, però l'arribada de públic nouvingut pot provocar un desvirtuament dels pilars bàsics de la festa que garantitzen els reconeixements comentats. Analitzem l'evolució del cens faller de Torrent en l'últim lustre, valorem la capacitat d'absorció del nou públic per part de les comissions, així com els possibles riscos davant el creixement de la major festa de la capital de l'Horta Sud.

Evolució del cens faller de Torrent

La pandèmia de la covid-19 va paraitzar la festa fallera i tot i que quan les condicions de desescalada ho permetien es realitzaven actes, seguint el protocol o activitats en línia, des de casa. Com a conseqüència d'este paró, molts fallers va decidir donar-se de baixa: en maig de 2019 (abans de la pandèmia) el cens era de 7.426 fallers totals, fins arribar als 7.573 justament abans del 10 de març (dia que es decretà l'aplaçament de les falles). De maig de 2020 a març 2021 es donaren de baixa 711 fallers.

El cens faller en 2025-26 és de 9.207, el que suposa un augment de 619 fallers respecte a l'exercici anterior.

L'exercici faller de 2019-20 va començar en maig de 2019 amb un cens de 7.426 persones i va concloure en març de 2020 (abans de la pandèmia) amb 7.573 fallers (2.209 majors 2.364 infants), es a dir, durant l'exercici 2019-20 el cens augmentà en 147 persones. Es tractava d'una tendència a l'alça compartida també a València ciutat. El cens de la Junta Central Fallera recollia a principis de març de 2019 un total de 100.500 persones, amb les que es trencava el sostre dels 100.000 fallers en les més de 380 comissions (1.808 fallers més que en el passat exercici). En 2018 eren 98.742 els fallers; en 2017 la xifra era de 97.341; en 2016 els fallers censats van ser 96.207 i l'any 2015 el número es va quedar en 95.156.¹ El 2019 el cens femení continuava superant al masculí, ja que les dones i xiquetes superaven per 12.216 al col·lectiu d'homes i xiquets en el cens:

“En el cas de les dones, l'augment ha sigut menor, de 748 persones, en passar de 55.635 dones i xiquetes a 56.383. El cridaner és que si bé s'han inscrit 1.145 dones més, el nombre de xiquetes ha baixat de 16.679 de 2018 a 16.282 de 2019, per tant, hi ha 397 xiquetes menys en les comissions infantils.”²

¹ <https://www.lasprovincias.es/fallas-valencia/censo-rompe-techo-20190319005110-ntvo.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

² <https://www.lasprovincias.es/fallas-valencia/censo-rompe-techo-20190319005110-ntvo.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Però la pandèmia va canviar esta línia i va ser sobretot, sagnant en algunes comissions de Torrent. Falles com Sant Valerià va perdre al voltant de 155 fallers, o Lope de Rueda, Segon TramAVINGUDA o Reina Sofia també s’han vist greument afectats per la perduda d’associats. Estes comissions tenen en comú un gran cens de faller de joves, sense tants arrels familiars o sentiment cap a la institució, el que ha fet que es donen de baixa més fàcilment. Mentre que falles comAVINGUDA, La Plaça, Ramón y Cajal o Sant Roc quasi no han vist afectat el seu cens, inclòs l’han augmentat. Es tracta de comissions històriques amb sagues familiars que van aguantar l’envit de la crisi i la incertesa de la celebració en el futur. La fidelitat d’estes falles va compensar la baixa massiva al cens d’altres comissions.

Però a partir de la recuperació de la “normalitat”, el cens faller va experimentar un increment considerable, tal com podem observar en la següent taula. En estes primeres falles després de la covid-19, el cens faller de Torrent va pujar (no tenim dades de 2022 i 2023), però sí de l’exercici de 2024, quan el cens total va ser 7.916 fallers (en març de 2021 era de 6.862). Esta tendència continua a l’alça, ja que en l’exercici faller 2024-25, les falles de la capital de l’Horta Sud comptaren amb un total de 8.588 fallers (un augment de 672 fallers) i finalment en el present exercici 2025-26 el cens ens dona un total de 9.207, el que suposa un altre augment de 619 fallers més.

Evolució del cens faller de Torrent des de la pandèmia fins l'actualitat								
Exercici faller	Període	Cens per edat/sexes				Cens total	Diferencia de censats	
2019-2020	Maig 2019	Majors				7.426	+147	
		Infantils						
	Març 2020 (abans de la pandèmia)	Majors	2.209			7.573		
		Infantils	2.364					
2020-2021	Maig 2020	Majors	Homes	2234	5241	7.362	-711 (de març a març)	
			Dones	2952				
		Infantils	Xiquets	959	2121			
			Xiquetes	1162				
2021-22 2022-23	Març 2021	Majors	4.875			6.862		
		Infantils	1.987					
2023-24		Majors	Homes	2.568	6.008	7.916		
			Dones	3.440				
		Infantils	Xiquets	875	1.908			
			Xiquetes	1.033				
	2024-25		Majors	Homes	2.834	6.625	8.588	+672
				Dones	3.791			
		Majors	Xiquets	902	1.963			
			Xiquetes	1.061				
2025-26		Majors	Homes	3116	7168	9.207	+619	
			Dones	4052				
		Infantils	Xiquets	929	2039			
			Xiquetes	1110				

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per JLFT.

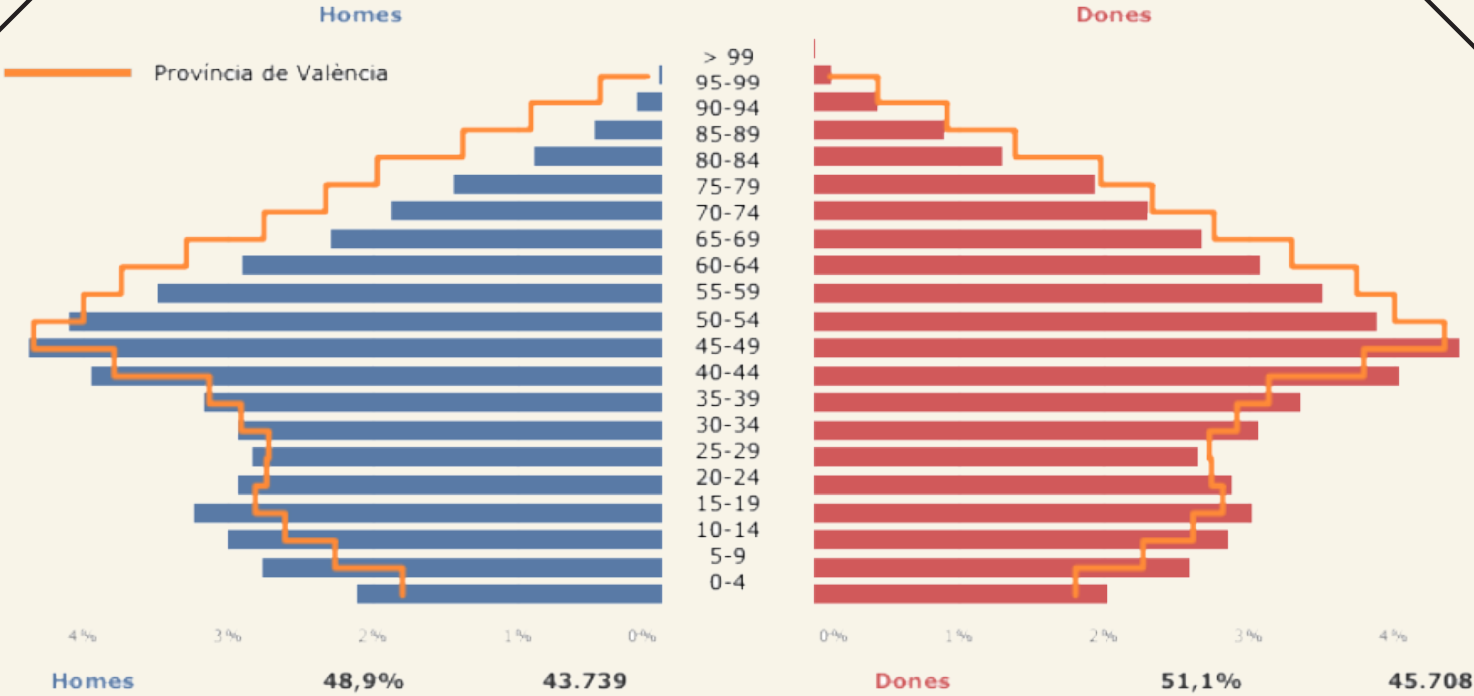
Creixement faller per edats i sexes

Si analitzem per sexes i edats el cens fallers actual de Torrent podem comprovar com és clarament femení i adult. En maig de 2020 teníem 718 dones més que homes: en total 2.952 dones front als 2.234 homes. Esta tendència també es manifesta als infants, de manera que al maig de 2020 teníem 203 xiquetes més que xiquets: 1162 xiquetes i 959 xiquets. Si ho analitzem per edats podem comprovar com el 71,2% és correspon a cens major, mentre que només el 28,8% és infantil.

Esta superioritat femenina es correspon en certa mida amb la realitat del cens total de la ciutat, conformat, segons dades de l'Institut Valencià d'Estadística (IVE) en 45.708 dones front als 43.739 homes (a gener de 2024).

En 2025 la població de Torrent era de 90.928 habitants i un cens faller de 9.207 fallers (un 10,13%): un rècord de “fallerització”

Font: Institut Valencià d'Estadística (IVE)³
3 https://pegv.gva.es/auto/scpd/web/FM/VAL/VA_FM_46244.pdf

Fiestas

El censo fallero sigue disparado y llega a las 122.740 personas

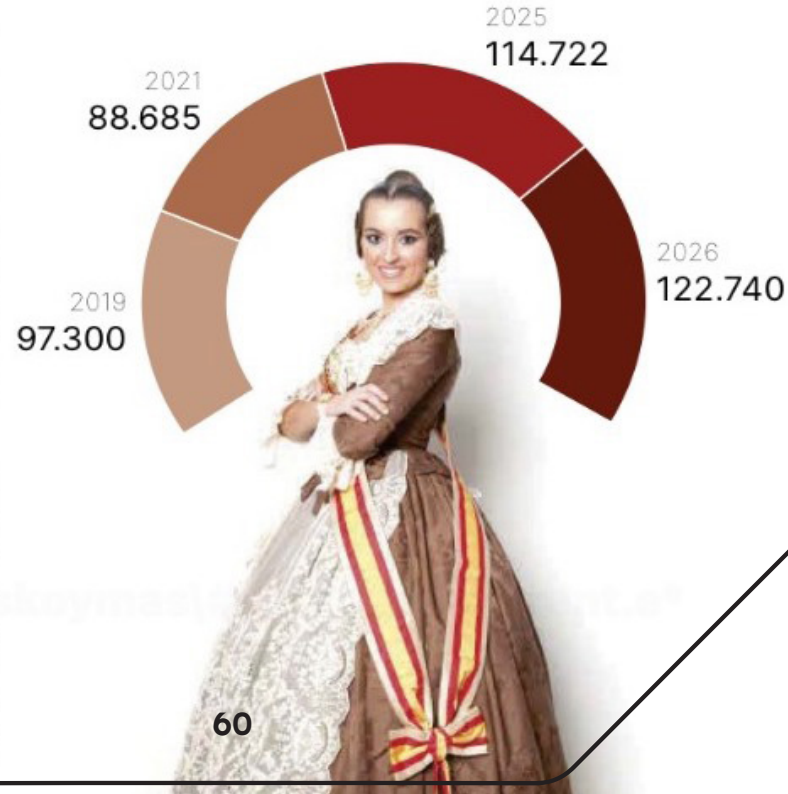
Muchas comisiones han alcanzado el «sold out» e incluso las de nueva creación superan ya niveles de más de 200 falleros

M. DOMÍNGUEZ
València

EVOLUCIÓN DEL CENSO FALLERO EN VALÈNCIA

El Censo Fallero continúa disparado y el número de personas fichadas recientemente por la fiesta alcanza unos registros que demuestran el auge no solo de las Fallas, sino de prácticamente cualquier tipo de manifestación lúdica. Pero, a la vez, es una señal de advertencia y de reflexión de hasta qué punto se puede seguir admitiendo más componentes, de acuerdo con los límites naturales de la misma.

Esa es una de las claves que se han advertido en general en las comisiones, antes incluso de aparecer los datos: son muchos los casales que han colgado el cartel de «sold out». Que no pueden admitir más falleros y que tienen listas de espera. ¿Por qué? Por el propio funcionamiento de las comisiones y por sus propios límites físicos, tanto del casal como de la carpa.

Esta tendencia se mantendrá al presente ejercicio 2025-26, ya que tenemos 5.000 adultos falleros más que infantiles: en total sumamos 7.168 falleros adultos frente a un censo infantil total de 2.039 ánimes. Por sexos, podemos observar cómo tenemos 1.110 xiquetes, frente a los 929 xiquetes, lo que nos demuestra que se va igualando la diferencia de sexos en los infantiles, ya que el sexo femenino supera en la actualidad en 181 al masculino, cuando en 2020 la diferencia era el doble. Por lo que respecta a los adultos en el presente ejercicio, constatamos una superioridad femenina de 936, ya que tenemos una corte de honor global torrentina de 4.052, frente a los 3.116 hombres.

Estos datos nos dejan unas primeras reflexiones a tener en cuenta: hay que renovar el censo faller infantil y fianzar esta data poblacional para tal de garantizar la pervivencia de la fiesta. El problema es palpable, ya que el índice de natalidad en España va bajando cada vez más. A Torrent en concreto en 2024 nacieron 7,4 xiquetes por cada mil habitantes. Una tendencia que se mantendrá a la baja:

Gentrificació fallera

Indicadors de Natalitat a Torrent						
Resultats municipals (capitals de província i municipis de més de 50.000 habitants)						
Taxa Bruta de Natalitat per municipi						
Unitats: Nascuts per mil habitants						
	2024	2023	2022	2021*	2020	
46244 Torrent	7,40	7,58	7,75	7,30	7,84	

Font: Instituto Nacional de Estadística⁴

* Els resultats de 2021 s’han actualitzat, ja que a partir d’eixe any els indicadors demogràfics bàsics a nivell municipal de tots els fenòmens a excepció de la mortalitat, deixen de ser triennals i passen a calcular-se tenint en compte únicament l’any d’estudi, tal com es pot veure en la metodologia publicada. 1 Els resultats de 2021 s’han actualitzat, ja que a partir d’eixe any els indicadors demogràfics bàsics a nivell municipal de tots els fenòmens a excepció de la mortalitat, deixen de ser triennals i passen a calcular-se tenint en compte únicament l’any d’estudi, tal com es pot veure en la metodologia publicada.

Població fallera respecte a la població total de Torrent

Si observem en termes relatius el percentatge de fallers respecte a la població total de Torrent. encara estem molt lluny d’altres poblaciones “més falleres” de la Comunitat Valenciana. El cens total de la capital de l’Horta Sud en 2025 era de 90.928 habitants, dominant esta línea ascendente, com podem vore en la següent taula elaborada a partir de les dades oficials publicades a l’Institut Nacional d’Estadística (INE):

4 <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>

Xifres oficials de població dels municipis espanyols en aplicació de la Llei de Bases del Règim Local (Art. 17)						
Detall municipal						
València/València: Població per municipis i sexe. Unitats: Persones						
	Total					
	2025	2024	2023	2022	2021	2020
46244 Torrent	90.928	89.401	87.295	85.142	84.025	83.962

Font: Instituto Nacional de Estadística⁵

La població fallera de Torrent a maig de **2020** era del 8,8% respecte a la població total. Torrent comptava el 2020 amb una població total de 83.962 habitants, segons les dades oficials publicades a l’Institut Nacional d’Estadística (INE) a gener de 2020⁶ i comptava amb **7.362** fallers, cosa que es va reduir encara més a causa de la pandèmia. Esta xifra de fallers és baixa si la comparem respecte a altres poblacions falleres. A día de hui ha augmentat el cens faller, però també la població total del municipi.

5 <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>
6 http://www.argos.gva.es/bdmun/pls/argos_mun/DMEDB_MUNDATOSINDICADORES.DibujaPagina?aNMunId=46244&aNIndicador=2&aVLengua=c

Crida de Torrent, falles 2024.
Arxiu: Ajuntament de Torrent

Torrent en **2024** comptava amb 89.401 habitants. Segons les dades provisionals del padró municipal, la capital de l'Horta va augmentar 2.808 habitants en 2023, un creixement que si continua en els pròxims anys faria que Torrent arribara els 100.000 habitants en 2027.⁷ Per tant, parlariem d'un cens faller de 8.588, front a un cens municipal de 90.000 habitants, el que suposa un 9,5% de la població (puja 0,7 punts la densitat fallera: del 8,8% al 9,5%).

En el passat **2025** la població de Torrent era de 90.928 habitants i un cens faller de 9.207 fallers (el que suposa un 10,13% de la població). Estes dades suposen un rècord de "fallerització", ja que la capital de l'Horta Sud mai havia assolit un cens tan nombros, superant així el 10% de la seua població fallera. Tot i estes dades de creixement, encara estem lluny d'altres poblacions valencianes falleres.

Podem comparar la densitat de població fallera respecte a la població total de cada municipi que disposa de Junta Local durant l'exercici 2018. La tendència, com ja hem vist, era a l'alça i els pobles amb més proporció de fallers per població eren: Sollana amb un 17,32%, seguida de Torís (16,47%), Cullera (15,98%) i Sueca (15,20%). En esta classificació, Torrent ocuparia la plaça 17a abans de la crisi de crisi de la covid, amb un 8,66% de població fallera (7.033: 4807 majors i 2.226 infantils) respecte el total de 81.245 habitants que tenia al 2018.

⁷ <https://laopiniondetorrent.es/castellano/art/62974/torrent-supera-los-91000-habitantes-tras-crecer-2800-en-2023>

**La falla més nombrosa és la falla Reina Sofia,
amb un total de 654 fallers.**

Comissions més nombroses de Torrent

Si fem repàs a la classificació de falles en funció del seu nombre de cens, la que ocupa la primera posició és la falla Reina Sofia, amb un total de 654 fallers, la segona posició l'ocupa la falla carrer Benemèrita amb 580 fallers, el bonze seria per a la falla Il TramAVINGUDA amb un total de 504 fallers i després Antoni Pardo, amb 442 fallers. En l'annex podeu consultar les dades desglossades de totes les comissions de la ciutat en els últims dos exercicis.

Gentrificació fallera

Podriem dir que la festa fallera ha experimentat un fenòmen de *gentrificació* al ser vista de manera atractiva per un nucli jove de població, així fem analogia amb este fenòmen urbanístic basat en la transformació socioeconòmica d'una àrea urbana. Com diu l'AVL en referència al mot gentrificació [29/11/2021]:

Es tracta d'una adaptació de l'anglicisme *gentrification*, que en certs contextos es pot traduir també per ennobliment (...) Però la gentrificació s'usa en l'actualitat per a referir-se específicament a la transformació socioeconòmica d'una àrea urbana degradada, habitada inicialment per persones de classe humil o per grups socials marginals, i que, com a conseqüència d'una política de rehabilitació urbanística, passa a atraure grups socials de classe mitjana o alta. Això comporta un increment del valor de les vivendes i, consegüentment, l'expulsió dels veïns del seu antic hàbitat.⁸

⁸ <https://www.avl.gva.es/glossari/gentrificacio/>

Per tant, esta festa que passava desapercibuda per un públic entre els 16 i els 35 anys sense arrels fallers, ara ha experimentat un procés d'atribució d'atractius i qualitats per a este nitxol de mercat. Si ho analitzem des del punt de vista del marketing, és el que coneguem com reposicionament de marca, procés mitjançant el qual una empresa canvia la percepció que un públic té sobre ella, aconseguint atraure a un segment que abans no se sentia identificat. Per exemple, quan una marca era vista com a "antiquada" o "per a adults" canvia la seua comunicació, estètica, valors o canals i el públic jove comença a sentir-se identificat. No implica necessàriament canviar el producte, sinó la forma en què es percep. Això és el que ha passat amb el públic jove que no tenia arrels fallers o familiars en la festa. Però... quins són els motius d'esta canvi de tendència?

Caldria fer una investigació en profunditat, però és palpable en l'ambient l'atracció pel component "fester" que no festiu, és a dir, la part relacionada amb les festes nocturnes o "tardeo", disc-mòbils, xarangues i demés. És imprescindible reconduir este perfil de faller cap a la part festivo-cultural, ja que de quedar-se només en la superfície, la festa fallera podria vore perjudicada la seua continuïtat.

Reptes de futur de l'augment del cens

Esta nova realitat al cens faller de Torrent ens deixa un panorama ple de reptes a resoldre a curt i mig termini. A hores d'ara, les conseqüències són:

Gestió interna de casals i envelats: equilibri econòmic

L'augment de cens en cada casal implica la necessitat d'ampliar els envelats que instal·len les comissions des d'inicis de març a cada demarcació. Moltes falles no caben i es veuen en la necessitat de reorganitzar el seu espai i recórrer a estes estructures mòbils el que implica un increment en les despeses. Però esta despesa es fa exponencial amb la resta de "drets" fallers: desdjunis, esmorzars, dinars, sopars, *tickets* de consumicions, etc. a banda de flors, pirotecnia, etc. Així com la gestió de tot este personal. Cada falla hauria de fer els seus càlculs per saber on es troba el seu punt d'equilibri, ja que no sempre més cens equival a més benefici econòmic en el tancament d'exercici.

Pressió sobre l'espai urbà i la mobilitat

Derivat del tema anterior, ens trobem com l'augment del nombre de fallers genera una pressió considerable sobre l'espai públic. Les comissions sol·liciten ampliar envelats en el seu emplaçament habitual, el que no sempre és possible, donada l'ordenació urbana del barri (guals, garatges de supermercats, càrrega i descàrrega, eixides d'emergència, vies d'evacuació, reordenació del transport públic i saturació de zones centríques, entre d'altres). Esta situació provoca que algunes comissions hagen canviat l'emplaçament del cadafal per donar cabuda a l'envelat. És necessari una coordinació total en temps i forma entre les comissions i l'administració local

Caldria fer una investigació en profunditat, però és palpable en l'ambient l'atracció pel component "fester" que no festiu.

per estudiar en temps les alternatives adients que respecten el dret a la festa i la convivència veïnal.

Problemes de convivència i saturació festiva

La intensificació dels actes fallers i la seua prolongació temporal afecten negativament la convivència veïnal. Els talls de carrer, el soroll de festes, revetles i activitats nocturnes generen queixes recurrents entre residents que no participen activament en la festa, especialment en barris amb alta densitat de comissions falleres.

Impacte ambiental

Finalment, l'augment de participants implica una major producció de residus, un consum energètic elevat i un impacte ambiental notable. Malgrat els esforços municipals en neteja i reciclatge, els costos ambientals i econòmics continuen sent elevats, especialment en contextos de participació rècord. En concret, a Torrent en 2025 es van arregar 180,7 tones de residus i de cendres només en la nit de la cremà, el que suposa un augment d'un 50,89% respecte a 2024:

Per a aquesta tasca titànica, s’han mobilitzat camions, tractors amb pala i escombradores, aconseguint arregar un total de 180,7 tones de cendres i restes derivades de la crema dels 28 monuments infantils i 28 majors. Enguany, la quantitat de residus ha augmentat en un 50,89% respecte a 2024, quan es van arregar 119,760 kg. Malgrat aquest increment, l’eficàcia del dispositiu de neteja ha permés que els carrers de Torrent començaren el dia impecables, com si en els últims quatre dies no hagueren acollit una de les festes més emblemàtiques de la ciutat. Des de les 22.00 hores, moment en què van començar a cremar les primeres falles, fins a les 4.30 hores de la matinada, els operaris han treballat sense descans per a netejar els emplaçaments de cadascuna de les comissions falleres (...) Segons informen els encarregats de l’operatiu, els treballs continuaran en els pròxims dies amb un escombratge exhaustiu de carrers i voreres per a eliminar les restes de petards i la brutícia acumulada després d’una setmana de celebracions multitudinàries. Enguany, la labor de neteja s’ha vist afavorida per les pluges constants durant les Falles, facilitant l’eliminació dels residus i neteja dels carrers.⁹

⁹ <https://www.elmeridiano.es/los-servicios-de-limpieza-devuelven-la-normalidad-a-las-calles-de-torrent-tras-la-crema/>

Annex: augment del cens de les falles de Torrent

CENS FALLER 2025

1. La Plaça
- Infantil masculí: 42
 - Infantil femení: 56
 - Major masculí: 120
 - Major femení: 174

2. Àngel de l’Alcàsser
- Infantil masculí: 17
 - Infantil femení: 35
 - Major masculí: 82
 - Major femení: 124

3. Antoni Pardo
- Infantil masculí: 33
 - Infantil femení: 60
 - Major masculí: 147
 - Major femení: 230

- 4.AVINGUDA
- Infantil masculí: 24
 - Infantil femení: 30
 - Major masculí: 67
 - Major femení: 130

5. Poble Nou
- Infantil masculí: 44
 - Infantil femení: 32
 - Major masculí: 117
 - Major femení: 114

6. Sedaví
- Infantil masculí: 32
 - Infantil femení: 42
 - Major masculí: 81
 - Major femení: 142

7. Carrer Toledo
- Infantil masculí: 27
 - Infantil femení: 41
 - Major masculí: 112
 - Major femení: 137

CENS FALLER 2026

1. La Plaça
- Infantil masculí: 49
 - Infantil femení: 58
 - Major masculí: 128
 - Major femení: 176

2. Àngel de l’Alcàsser
- Infantil masculí: 19
 - Infantil femení: 43
 - Major masculí: 94
 - Major femení: 133

3. Antoni Pardo
- Infantil masculí: 32
 - Infantil femení: 43
 - Major masculí: 136
 - Major femení: 231

- 4.AVINGUDA
- Infantil masculí: 25
 - Infantil femení: 24
 - Major masculí: 42
 - Major femení: 172

5. Poble Nou
- Infantil masculí: 44
 - Infantil femení: 40
 - Major masculí: 121
 - Major femení: 119

6. Sedaví
- Infantil masculí: 32
 - Infantil femení: 38
 - Major masculí: 83
 - Major femení: 146

7. Carrer Toledo
- Infantil masculí: 28
 - Infantil femení: 40
 - Major masculí: 116
 - Major femení: 155

Annex: augment del cens de les falles de Torrent

CENS FALLER 2025

- 8. Ramon i Cajal
 - Infantil masculí: 37
 - Infantil femení: 45
 - Major masculí: 140
 - Major femení: 170
- 9. Sants Patrons
 - Major masculí: 36
 - Infantil femení: 29
 - Major masculí: 135
 - Major femení: 103
- 10. Sant Roc
 - Infantil masculí: 52
 - Infantil femení: 56
 - Major masculí: 129
 - Major femení: 156
- 11. Cotxera
 - Infantil masculí: 46
 - Infantil femení: 43
 - Major masculí: 142
 - Major femení: 178
- 12. Pare Méndez
 - Infantil masculí: 39
 - Infantil femení: 51
 - Major masculí: 98
 - Major femení: 162
- 13. San Gregori
 - Infantil masculí: 30
 - Infantil femení: 27
 - Major masculí: 125
 - Major femení: 147
- 14. Benemérita
 - Infantil masculí: 34
 - Infantil femení: 58
 - Major masculí: 162
 - Major femení: 214

CENS FALLER 2026

- 8. Ramon i Cajal
 - Infantil masculí: 38
 - Infantil femení: 42
 - Major masculí: 153
 - Major femení: 175
- 9. Sants Patrons
 - Major masculí: 37
 - Infantil femení: 31
 - Major masculí: 138
 - Major femení: 101
- 10. Sant Roc
 - Infantil masculí: 52
 - Infantil femení: 61
 - Major masculí: 129
 - Major femení: 155
- 11. Cotxera
 - Infantil masculí: 49
 - Infantil femení: 47
 - Major masculí: 157
 - Major femení: 190
- 12. Pare Méndez
 - Infantil masculí: 46
 - Infantil femení: 53
 - Major masculí: 117
 - Major femení: 191
- 13. San Gregori
 - Infantil masculí: 30
 - Infantil femení: 31
 - Major masculí: 126
 - Major femení: 162
- 14. Benemérita
 - Infantil masculí: 42
 - Infantil femení: 66
 - Major masculí: 208
 - Major femení: 264

Annex: augment del cens de les falles de Torrent

CENS FALLER 2025

- 15. Nicolau Andreu
 - Infantil masculí: 33
 - Infantil femení: 35
 - Major masculí: 115
 - Major femení: 145
- 17. Saragossa – Parc Central
 - Infantil masculí: 28
 - Infantil femení: 19
 - Major masculí: 110
 - Major femení: 149
- 18. San Amador
 - Infantil masculí: 11
 - Infantil femení: 6
 - Major masculí: 26
 - Major femení: 27
- 19. Il Tram Avinguda
 - Infantil masculí: 43
 - Infantil femení: 68
 - Major masculí: 129
 - Major femení: 202
- 20. Camí Reial
 - Infantil masculí: 29
 - Infantil femení: 31
 - Major masculí: 64
 - Major femení: 59
- 21. Sant Valerià
 - Infantil masculí: 46
 - Infantil femení: 56
 - Major masculí: 132
 - Major femení: 205
- 22. Santa Llúcia
 - Infantil masculí: 9
 - Infantil femení: 7
 - Major masculí: 29
 - Major femení: 36

CENS FALLER 2026

- 15. Nicolau Andreu
 - Infantil masculí: 29
 - Infantil femení: 35
 - Major masculí: 113
 - Major femení: 145
- 17. Saragossa – Parc Central
 - Infantil masculí: 44
 - Infantil femení: 37
 - Major masculí: 141
 - Major femení: 169
- 18. San Amador
 - Infantil masculí: 14
 - Infantil femení: 8
 - Major masculí: 39
 - Major femení: 42
- 19. Il Tram Avinguda
 - Infantil masculí: 47
 - Infantil femení: 79
 - Major masculí: 167
 - Major femení: 211
- 20. Camí Reial
 - Infantil masculí: 35
 - Infantil femení: 31
 - Major masculí: 81
 - Major femení: 74
- 21. Sant Valerià
 - Infantil masculí: 37
 - Infantil femení: 52
 - Major masculí: 119
 - Major femení: 199
- 22. Santa Llúcia
 - Infantil masculí: 8
 - Infantil femení: 9
 - Major masculí: 29
 - Major femení: 38

Annex: augment del cens de les falles de Torrent

CENS FALLER 2025

- 23. Lope de Rueda
 - Infantil masculí: 25
 - Infantil femení: 27
 - Major masculí: 101
 - Major femení: 163
- 24. Cronista
 - Infantil masculí: 30
 - Infantil femení: 56
 - Major masculí: 120
 - Major femení: 159
- 25. Reina Sofia
 - Infantil masculí: 69
 - Infantil femení: 77
 - Major masculí: 189
 - Major femení: 244
- 26. Parc de Trenor
 - Infantil masculí: 25
 - Infantil femení: 14
 - Major masculí: 38
 - Major femení: 55
- 27. El Molí
 - Infantil masculí: 5
 - Infantil femení: 5
 - Major masculí: 28
 - Major femení: 31
- 28. Escultor
 - Infantil masculí: 32
 - Infantil femení: 26
 - Major masculí: 69
 - Major femení: 91
- 29. Plaça de la Concordia
 - Infantil masculí: 24
 - Infantil femení: 29
 - Major masculí: 37
 - Major femení: 44

CENS FALLER 2026

- 23. Lope de Rueda
 - Infantil masculí: 13
 - Infantil femení: 21
 - Major masculí: 117
 - Major femení: 173
- 24. Cronista
 - Infantil masculí: 29
 - Infantil femení: 60
 - Major masculí: 184
 - Major femení: 146
- 25. Reina Sofia
 - Infantil masculí: 65
 - Infantil femení: 91
 - Major masculí: 222
 - Major femení: 276
- 26. Parc de Trenor
 - Infantil masculí: 22
 - Infantil femení: 9
 - Major masculí: 33
 - Major femení: 50
- 27. El Molí
 - Infantil masculí: 5
 - Infantil femení: 4
 - Major masculí: 25
 - Major femení: 35
- 28. Escultor
 - Infantil masculí: 32
 - Infantil femení: 29
 - Major masculí: 63
 - Major femení: 80
- 29. Plaça de la Concordia
 - Infantil masculí: 26
 - Infantil femení: 28
 - Major masculí: 35
 - Major femení: 44

Crida de Torrent, falles 2025. Arxiu: Ajuntament de Torrent

Bibliografia:

Sánchez Collado, Aitor (2024). *Demane falles, m'arriba festa*. Falla Sant Valerià. Torrent.

Fonts hemerogràfiques:

<https://www.lasprovincias.es/fallas-valencia/censo-rompe-techo-20190319005110-ntvo.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
https://pegv.gva.es/auto/scpd/web/FM/VAL/VA_FM_46244.pdf
Instituto Nacional de Estadística (consulta: 5 de gener de 2026):
<https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>
<https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2903>
http://www.argos.gva.es/bdmun/pls/argos_mun/DMEDB_MUNDATOSINDICADORES.DibujaPagina?aNMunId=46244&aNIndicador=2&aVLengua=c
<https://laopiniondetorrent.es/castellano/art/62974/torrent-supera-los-91000-habitantes-tras-crecer-2800-en-2023>
<https://www.avl.gva.es/glossari/gentrificacio/>
<https://www.elmeridiano.es/los-servicios-de-limpieza-devuelven-la-normalidad-a-las-calles-de-torrent-tras-la-crema/>

La hora punta, de Miguel Santaaulalia Nuñez (Avinguda Burjassot - Pare Carbonell, 2003)

Mobilitat sostenible: Stop a les emissions de CO₂

Joan Castelló Lli
Periodista
Associació d'Estudis Fallers (ADEF)

DONAR VOLTES AL MATEIX ÉS L'ESPORT
LOCAL PERÒ PROHIBIT ESTÀ SOLUCIONS
DONAR

La societat del segle XXI s'enfronta en l'actualitat a decisius reptes per a reduir la contaminació, el problema més important de la humanitat, ja que en les últimes dècades s'han aconseguit nivells més que preocupants d'emissors de CO₂ que estan erosionant la capa d'ozó.

La generalització de l'ús del vehicle particular (fins fa bé poc l'utilitzàvem fins i tot per a anar a comprar el pa) ha generat problemes greus de contaminació de l'aire, consum excessiu d'energia no renovable, saturació de les vies de circulació i problemes de salut per a la població.

Doncs, és temps de posar un stop ben gran al creixement desmesurat. En les dues últimes dècades, la comunitat internacional ha plantejat iniciatives per a frenar aquest impacte ambiental com l'agenda 20-30, un pla d'acció global de les Nacions Unides adoptat en 2015 per 193 països per a aconseguir el desenvolupament sostenible l'any 2030. S'estructura en 17 *Objectius de Desenvolupament Sostenible* (ODS) i 169 metes, amb la finalitat d'erradicar la pobresa i protegir el planeta.

Un any després, en 2016, les Nacions Unides signaven el denominat *Acord de París*, un tractat internacional per a limitar el calfament global. A la Unió Europea, aquest acord es va materialitzar en el *Pacte Verd Europeu*, que estableix com a objectiu legalment vinculant reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle en almenys un 55% per a l'any 2030 respecte a 1990, i aconseguir la neutralitat climàtica en 2050.

La generalització de l'ús del vehicle particular (fins fa bé poc l'utilitzàvem fins i tot per a anar a comprar el pa) ha generat problemes greus de contaminació.

Sobre el paper, són bones intencions i propòsits, però la realitat és que les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle continuen augmentant i la temperatura global del planeta encara va escalant valors d'una manera alarmant. El primer balanç realitzat en 2023 va concloure que el món està molt per darrere dels objectius proposats.

En l'àmbit local i autonòmic també s'ha posat algun stop gràcies a l'aprovació en els últims anys d'iniciatives de mobilitat sostenible, mitjançant el foment de pràctiques no motoritzades, com desplaçar-se a peu o en bicicleta (augmentant el nombre dels carrils bici) o mitjançant el transport públic massiu, com a trens, autobusos o tramvies.

Amb aquestes iniciatives es pretén aconseguir una millor qualitat de vida, reduir la contaminació i les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, millorar la qualitat de l'aire, disminuir la congestió de trànsit a les ciutats, aconseguir un estalvi energètic i promoure estils de vida més saludables, a més de recuperar espai públic per a les persones i no sols per als cotxes.

Stop és també posar fre als excessos en altres àmbits de la vida, com en el món de la festa fallera, on s'ha generalitzat una adaptació sui generis del lema olímpic *Citius, Altius, Fortius* (Més ràpid, més alt, més fort) per a reconvertir-lo en *Més car, més alt i això ho pague jo*. Però també cal posar un stop a aquesta disbauxa.

Més de 50 metres de falla, de Rafa Ferrando (Lepant-Guillem, de Castro, 2006). Arxiu Joan Castelló Lli.

Més car: les falleres majors participen majoritàriament en una carrera de velocitat sense límits per a comprar les teles més cares (espolí de seda confeccionat en un teler manual), posseir un adreç d'or i pedres fines (la bijuteria descartada, només faltaria!), lluir les manteletes més sofisticades confeccionades amb fils de seda o metalls d'or i argent (la batista i el cotó no tenen prou categoria, per favor!) i la mantellina, brodada a mà (si és industrial és un horror). Un exemple: en les falles de 2025, la *influencer* Violeta Mangriñán, ex concursant de *Supervivientes* (Tele 5), va lluir en l'Ofrena un vestit de valenciana que, amb tots els complements inclosos, estava valorat en 60.000 euros. Encara em sembla pocs diners, quan l'única cosa que es pretén és el lluïment personal i alimentar l'ego. Posem un stop a les despeses desorbitades.

Lla influencer Violeta Mangriñán, ex concursant de Supervivientes (Tele 5), va lluir en l'Ofrena un vestit de valenciana que, amb tots els complements inclosos, estava valorat en 60.000 euros.

Concord... Concòrdia, de Vicente Luna Cerveró (Plaça del País Valencià, 1981). Arxiu Joan Castelló Lli.

Més alt: Els *frikis* fallers en general, i els presidents en particular, estan obstinats a tindre la falla més alta. La composició i la temàtica del monument importa poc, com més peces i ninots millor. No obstant això, de tant en tant apareix un polsim d'enginy per a criticar eixe gigantisme que s'ha apoderat de les falles. La primera d'aquestes iniciatives va ser *Més de 50 metres de falla*, de Rafa Ferrando (Lepant-Guillem, de Castro, 2006). El secret estava en el fet que els metres eren de fuster i estaven disposats en horitzontal i no en vertical. La segona va ser ideada per Ricardo Alcaide en *La falla més alta de la història* (Sevilla-Dénia, 2014). El truc era ben simple: un globus enlairat amb un fil de 35 metres. Posem un stop a l'afany desmesurat de les dimensions, ja que, com assenyalava la Trinca, no sempre van unides qualitat i quantitat.

Això ho pague jo: L'ostentació és un altre dels pecats capitals de la festa fallera. Sempre apareix algun president, mecenes o pare de fallera major disposat a ser el més esplèndid amb les despeses de la comissió. Des del dirigent que vol tindre la carpa més gran encara que el cens de la comissió siga xicotet, a un altre que per a enlluernar a propis i estranys paga menjades a base de marisc i barra lliure. Un exemple memorable d'aquest prototip de personatges va ser el del promotor immobiliari Juan Armiñana, que va crear del no-res una comissió, la de Pediatre Jorge Comín-Serra Calderona, coneguda com a *Nou Campanar*, que al segon any ja militava en secció especial i que va revolucionar els pressupostos de les falles de la màxima categoria fins a aconseguir en 2009 un rècord mai superat: els 900.000 euros d'*Aquesta falla té... molta tela*, de Julio Monterrubio, la més cara de la història. Tenia una altura de 28 metres i una amplària de 40 metres. Aquest modern rei Mides va durar 11 anys com a president i la comissió, que vivia a expenses de les seues aportacions, només va poder aguantar dos exercicis més. En aquest apartat no podem oblidar una altra falla: *Això ho pague jo*, de Vicente Llácer (Duc de Gaeta-La Pobla de Farnals, 2021), en la qual es criticava l'ostentació, la fanfarroneria i el lluïment personal.

I ja que hem parlat del lema Olímpic és obligatori deixar constància de la falla *Citius, Altius, Fortius*, dels germans García Ribas (Monestir de Poblet-Aparicio Albiñana, 2005), una sàtira obre la vida política vista a través de les gestes esportives.

Aquesta falla té... molta tela, de Julio Monterrubio (Pediatre Jorge Comín-Serra Calderona Nou Campanar, 2009). Foto Octavio Benavent.

Els embossaments de trànsit,
dels germans Fontelles
(Plaça del Caudillo, 1968).
Arxiu Joan Castelló Lli.

Si ara ens toca parlar de falles que han posat blanc sobre negre els excessos de la vida i de la festa, és el moment de comentar algunes propostes que han parlat del trànsit, la circulació i la contaminació atmosfèrica provocada pels vehicles.

Per a parlar de viatjar, res millor que iniciar aquest recorregut amb la proposta *De València a Nova York en les ales d'un parot*, de Carlos Cortina Beltrán (Plaça de Marià Benlliure, 1928). Un altre viatge supersònic, aquesta vegada en un avió que superava la velocitat del so, va ser el que ens proposava Vicente Luna Cerveró amb *Concord...* *Concòrdia* (Plaça del País Valencià, 1981), una invitació a l'entesa entre els espanyols, després de deixar arrere la dictadura franquista i iniciar l'etapa democràtica. I una curiositat: es va plantar un mes després de l'intent de colp d'estat del 23.F.

Un any després, el mestre Luna tornava a apostar per un altre mitjà de transport aeri: el coet espacial de *Compte arrere* (Plaça del País Valencià, 1982), amb el qual es pretenia portar fora de l'òrbita terrestre el *meninfotisme* i la intransigència. Va haver-hi una proposta més en l'era de l'espai. En *Visita d'altre món* (Plaça del País Valencià, 1984), Mario Lleonart ens anunciava l'arribada d'alienígenes per a veure *in situ* els desastres que es cometien en la Terra.

Trepitjant terra ferma i amb la mirada posada en el pop-art, els germans Fontelles ens van presentar en 1968 un problema que encara no s'ha resolt vint dècades després en les grans ciutats: *Els embossaments de trànsit* (Plaça del Caudillo, 1968). En destapar

En Visita d'altre món (Plaça del País Valencià, 1984), Mario Lleonart ens anunciava l'arribada d'alienígenes per a veure in situ els desastres que es cometien en la Terra.

la botella de cervesa, eixien disparats desenes de cotxes en comptes de la tradicional espuma.

Durant dècades, el Mercat Comú i la Comunitat Econòmica Europea (denominacions que van precedir a l'actual Unió Europea) van posar un enorme stop a l'entrada d'Espanya en eixe organisme europeu per no posseir un sistema democràtic. Eixa negativa va ser utilitzada per artistes com José Martínez Mollà, que en la falla *El Mercat Comú* (Plaça del Pilar, 1981) va disposar d'un carro amb productes hortícoles humanitzats per a criticar la lentitud de Brussel·les per a incorporar a Espanya com a membre de ple dret. Aquest mateix tema era present en *El Mercat*, de Miguel Santaaulalia Núñez (Bailén-Xàtiva, 1984), amb un cavall de tir abillat a la manera de l'horta com a motiu principal, amb el qual es representava les dificultats dels llauradors valencians per a vendre els seus productes a Europa.

Encara que no tractaven estrictament de trànsit o circulació, són molts els artistes que han utilitzat vehicles de tota mena per a les seues composicions. Vegem alguns exemples significatius.

El cotxe: En *L'estoreta Vellea*, de Manolo Martín (Plaça del País Valencià, 1986), un Seat 600 apareixia com un objecte icònic en el seu temps, però que ara es tornava inservible. El cotxe també apareixia com a cos central en *Gat i gossos (miaulets i gosiflers)*, de José Pascual Ibáñez *Pepet* (Convent Jerusalem, 1987).

La moto: en *El gran premi nacional*, de José Latorre i Gabriel Sanz (Plaça de la Mercè, 1997), José María Aznar i la seua dona Ana Botella eren dos moters que circulaven a tota velocitat després de desenganxar el sidecar en el qual viatjaven els nacionalistes Jordi Pujol i Xabier Arzallus, els presidents dels partits que permetien governar al PP. Des de l'interior d'un casc, tots aquests protagonistes eren vigilats pel llavors poderós vicepresident del PP, Francisco Álvarez Cascos, que també mostrava el seu somriure per l'hòstia electoral que havia patit el *cadillac* socialista conduït per Felipe González i Alfonso Guerra.

Vehicles antics i d'època: en *El pas del temps* (Plaça del Pilar, 1978), José Martínez Mollà ens evoca temps passats (que van ser millors?) mitjançant una carrossa divuitesca; i en *De presses i corregudes*, de Vicente Agulleiro (Na Jordana, 1979), una diablessa condueix una quadriga des de la qual atia a uns faunes per a imprimir major celeritat al progrés.

L'excavadora: aquesta màquina utilitzada en les obres públiques era la rematada de la falla *Ho tenim tot davall* (Plaça del País Valencià, 1988), de Manolo Martín amb disseny de l'humorista gràfic Ortifus, en la qual es plasmava la paralització sine die de les obres d'urbanització en el Pla del Reial després de la troballa en el subsol de restes arqueològiques de totes les cultures que han existit a la ciutat de València en tots els temps.

El carro: aquest mitjà de transport tradicional en l'horta de València ja ha sigut esmentat en la falla de la plaça del Pilar de 1981, encara que la seua major exaltació la trobem en la falla *No calia inventar-la...*, de Manuel Blanco Sancho (Sueca-Literat Azorín, 1999). Espentat per la mà de Déu, el carro transportava el millor de la terra valenciana: la seua agricultura, la seua indústria, el seu art i les seues festes. Inclòia una carrossa barroca com a exponent dels productes realitzats per Lladró, l'empresa valenciana de ceràmica decorativa.

Tren: un altre mitjà de transport és el tren, i dins d'aquest apartat incloem també locomotores, estacions i tramvies, una temàtica que ha sigut exhaustivament analitzada per Iván Esbrí en sengles estudis publicats en la Revista d'Estudis Fallers números 19 (any 2014) i 23 (any 2018). Algunes de les falles més destacades amb aquesta temàtica són: *Viatgers*, de Luis Dubón Portolés (Estació del Nord, 1948), premi d'Honor d'eixe any en la secció especial, una falla d'estètica *art nouveau* dedicada a les comunicacions intercontinentals. En *Pensat, fet i fum*, dels germans Fontelles (Plaça del Caudillo, 1953), dos trens humanitzats representaven el matrimoni entre les estacions del Nord i de l'Albereda, situades sobre la volta d'una nova estació central subterrània. En el mateix emplaçament, *Plus ultra*, de Vicente Pallardó Latorre (Plaça del Caudillo, 1956), representava a un colossal Samsó que tombava les columnes que subjectaven l'estació del Nord i la seua platja de vies que impediien l'expansió de la

El Mercat, de Miguel Santaaulalia Núñez (Bailén-Xàtiva, 1984). Arxiu Joan Castelló Lli.

No calia inventar-la...,
de Manuel Blanco Sancho
(Sueca-Literat Azorín, 1999).
Arxiu Joan Castelló Lli.

ciutat de València. Per altra banda, la reivindicació de l'alta velocitat apareix reflectida en falles com: *Llum... i acció*, de Vicente Agulleiro (El Pilar, 1990), amb el tren de la xicoteta velocitat que ix del cos central de la falla.

No podem tancar aquest capítol de trens i tramvies sense una menció a José Manuel Alares Sales, mort el mes d'octubre passat, un dels innovadors de les falles infantils des del final de la dècada dels setanta. Una de les seues més destacades produccions és *L'Arca de Noé* (Castelló-Sogorb, 1984), amb un vagó de tramvia replet d'animals de totes les espècies que se salvaven del diluvi de la contaminació.

Per a finalitzar aquest treball citarem el llibre *Circulament faller*, escrit per Hernan Mir Serrano. Editat com a complement de la falla *Hora punta*, de Miguel Santaaulalia Núñez (Av. Burjassot-Pare Carbonell, 2003), es tracta d'una revisió, des d'una òptica corrosiva, del codi de circulació per a adaptar-lo a les necessitats de la festa, que cada any provoca talls de carrer i maldecaps a la ciutadania per la instal·lació de falles i carpes i la incessant desfilada de comissions, turistes i vianants.

Stop a la p rduda d'espectacles pirotècnics a les falles de Torrent

Niko Magan

*Director tècnic de l'associació espanyola de la pirotècnia
(Aepiro)*

PRECAUCIÓ: XIQUETS JUGANT AMB
MORTÍFERES BOMBETES

En la terreta, quan parlem de pirotècnia, parlem de sentiment, emoció tradició i cultura és una cosa que va molt més allà del que actualment molts veuen com simplement fer soroll, és una part de la nostra manera d'entendre les falles. No obstant això, en els últims anys, organitzar una mascletà, una despertà o qualsevol altre acte pirotècnic és quasi tan complicat com muntar un moble comprat per AliExpress que t'ha arribat sense instruccions.

Molts ho hem viscut: ens posem a la feina amb tota la il·lusió del món. "Tornarem a fer la despertà, però la que es feia "tota la vida", i utilitzarem Tró de Bac, com abans!", però Ai amic!, les coses han canviat!. Quan ens posem a la feina ens trobem que hem de ser un Grup CRE i cada participant ha de tindre el feliç carnet CRE, que el Tró de Bac és un bé de luxe i que cal buscar-ho com si fora el Sant Greal, ja que a penes el fabriquen una o dos empreses en tota Espanya, i encara sort que estan prop, perquè si el demanàrem a la mega-botiga Xinesa a saber el que ens arribaria!

Però bo, ja ho hem trobat! Sabem qui ho fabrica i on aconseguir-ho Per fi els nostres xiquets sabran el que és una despertà de les d'abans! "¡Perdona!? Has dit xiquets?", no, no, no, els xiquets no!!!, el Tró de Bac és només per a majors de 18 anys... "Bo, perquè ho utilitzarem els majors". Perfecte!, agafa paper i llapis o obri't eixe grup de whatsapp que tens per a auto-recordar-te les coses, que necessitaràs més papers que

Molts ho hem viscut: ens posem a la feina amb tota la il·lusió del món. "Tornarem a fer la despertà, però la que es feia "tota la vida", i utilitzarem Tró de Bac, com abans!"

per a demanar una hipoteca. I ull, que no dic que estiga mal controlar la seguretat, però entre que ho penses, inscrius a la gent en el CRE, fas el curs i l'examen, et donen l'acreditació, t'inscriuen en Conselleria, li dius a la pirotècnia que vas avant i ha de demanar un permís per a fabricar-lo per a tu (també necessaris perquè no és un article per a tothom), emplenes la instància de l'ajuntament per a "l'acte", etc, etc, etc..., a un quasi se li queden ganes de reduir la despertà al xocolate amb coca de llanda de després, perquè total, haurem apurat la nit d'abans i hi ha masclets per als majors...

``Has dit masclets!!!?, però vosaltres que sou Terroristes?`` En fi, seguim. Organitzem una mascletà, que ja fa anys que les deixem de fer, i què seria de les Falles sense eixe *ruidillo* de fons?. Bé, la idea no està malament, però si el nostre pressupost no és de categoria especial, o t'ajuntes amb els falles conveïnes per a fer una cosa digna, moltes empreses pirotècniques ni tan sols li ho plantegen. No les culpe, clar, perquè treballar en falles no és fàcil, entre la pandèmia i el sacrifici que requereix ser pirotècnics, les pirotècnies s'estan quedant sense tècnics de muntatge, però clar, per a ser pirotècnic, "Expert" que es diu ara, ja no n'hi ha prou amb acostar-te a una pirotècnia o un muntatge d'un espectacle i dir "jo vull provar"... Per a tirar un tro (professional) necessites, almenys, tindre 18 anys, certificat d'estudis bàsics, passar un test psicotècnic, haver obtingut el carnet d'aprenent, amb la seua formació,

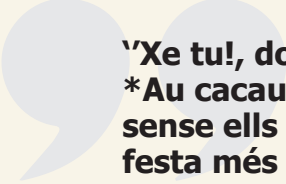
haver participat en 10 muntatges (sense disparar) i tindre ganes, moltes ganes de *currar*, així que si voleu una mascletá, posa't a buscar pirotècnia i torna a traure l'*autowhatsapp* que també cal demanar i presentar a l'administració competent un bon tac de papers (encara sort que ara els manem en pdf).

I ullet, que no és pirotècnic tot el que ho diu, cal anar amb compte amb els satèl·lits que giren entorn de la pirotècnia no siga que, damunt, et fiquen en un embolic.

En fi, ens conformarem amb això dels últims anys, quatre bateries per a la cremà i les traques per a l'eixida de la fallera major...

"Però tu estàs segur del que dius???" Recorda que has de comunicar a l'ajuntament, amb la seua preceptiva instància, la qual cosa faràs i cura no et passes de 10kg, ja sabeu que cal regular un poc el tema, que no hi ha suficients traves i sempre ve bé alguna més, més que res per a controlar.

"Xe tu!, doncs que els xiquets tiren petards i "*Au cacau", perquè què seria de les nostres Falles sense ells tirant petards? Segons sembla, una festa més silenciosa, respectuosa i inclusiva.

**"Xe tu!, doncs que els xiquets tiren petards i "
*Au cacau", perquè què seria de les nostres Falles
sense ells tirant petards? Segons sembla, una
festa més silenciosa, respectuosa i inclusiva.**

Abans, un xiquet amb una caixa de petards era un símbol de tradició, de "Ja estem en falles!". Però ara, si tens menys de 12 anys, no pots tirar ni una bombeta (8 anys si els teus pares donen el consentiment que et jugues la vida sota la seua responsabilitat, vigilància i control, prèvia formació específica que li hauràs hagut de donar per al maneig d'estos perillósíssims artificis de llums i espurnes).

"Bombetes amb 12 anys?, Almenys caldrà donar-los uns xinitos i una metxa als xavals, no?". Clar, a partir dels 16 anys, *chinitos* (10 amb permís patern)... Sí, així és la legislació, encara sort que la Guàrdia Civil es dedica a controlar que hi haja un de la comissió vigilant el muntatge de les poquetes *mascletas* que queden, que estiguen els dos extintors i comptant un a un els trons que ha muntat el senyor pirotècnic perquè coincidisquen amb el que fa tres mesos va dir que anava a muntar, perquè si es posen a demanar carnets a les portes dels casals ens anem tots a la presó.

I per a rematar, està el tema del soroll, que no dic ni defenc al que es posa a tirar masclets a les 3 del matí o enmig de la gent, o el que veu a un gosset passar o al qual algú li demana que no tire mentres passa, i continua tirant petards com si no hi haguera un demà o com si visquera només en el món, però resulta que ara el que tira una traca o tira petards és poc menys que un criminal antisocial irrespectuós al que li

agrada el sofriment dels animals, els xiquets, els ancians, les persones amb TEA, l'agró blau i el gripau coronat.

Ens han arribat a mirar com si fórem responsables de totes les molèsties del món per gaudir del so de la pólvora i la tradició. Sembla que els fallers som poc menys que terroristes sonors. I clar, entre les queixes, les normatives i els controls, un quasi sent que el pròxim pas serà posar en les pantalles de casals i museus vídeos de lloa que fèiem abans, però amb el volum baixet no siga que algú es moleste.

Al final, això de la pirotècnia s'està convertint en una espècie de *AliExpress* emocional. Demanem tradició, espectacle, diversió i festa i el que ens arriba és un paquet ple de normatives, permisos, rebuig i restriccions. Això sí, no perdem la il·lusió, perquè si alguna cosa sabem els fallers, és que sempre trobem la manera de mantindre viva la flama i de buscar la manera d'aconseguir l'impossible, encara que ens posen mil traves.

En les pròximes falles, quan vegeu una *masclètà* o un castell o participeu en una despertà o un altre acte pirotècnic, gaudiu-lo el doble, assaboriu-lo, no sols per l'espectacle i la tradició, sinó per tot el que costa hui dia fer-ho realitat, doncs, a este ritme, d'ací 10 anys no sabem si simplement seran records d'unes falles passades.

En les pròximes falles, quan vegeu una *masclètà* o un castell o participeu en una despertà o un altre acte pirotècnic, gaudiu-lo el doble, assaboriu-lo.

Stop agenda fallera. Saturació d'una festa maxiagendada

Carmen Sirvent

Fallera Major de Torrent 2017 i presidenta de falla

VELOCITAT OBLIGATORIA PER PODER
APLEGAR A TOTS ELS ACTES

Les Falles. La festa que va morir d'èxit". Llegirem algun dia en algun diari valencià. I no, no és una exageració (encara que puga paréixer-ho), és una sentència de mort.

Diuen que tot allò que toca el cim... corre el risc de caure. I les Falles, tan vives, tan nostres, tan sentides, podrien estar jugant amb foc. No el foc purificador del 19 de març, sinó el de la sobreexplotació emocional, logística i festiva.

Ens hem parat a pensar què passa quan una festa arriba al seu màxim esplendor... i continua creixent com si res? Quan no hi ha fre, quan tot val, quan el "més" sempre guanya al "millor"?

Parlar de Falles és parlar de passió, de tradició, de cultura popular. Però també, cada vegada més, és parlar de programació intensiva, d'actes encadenats, de "no puc, que tinc falla". És possible que, en voler fer tant, estiguem deixant de fer festa?

Fa només unes dècades, una comissió fallera tenia un calendari manejable: la presentació, la crida, algun sopar, la setmana gran... i poc més. Temps per fer pinya, per disfrutar, per improvisar fins i tot, el "pensat i fet" com a mantra faller. Però, com tot en la vida moderna, les Falles també han sigut víctimes del que podríem anomenar "gimcana festiva": un fenomen que converteix cada cap de setmana en una carrera contrarellotge d'activitats.

Parlar de Falles és parlar de passió, de tradició, de cultura popular. Però també, cada vegada més, és parlar de programació intensiva.

Presentacions, revetles de Sant Joan, quints i tapes, proclamacions, culinàries, festes de Halloween, concursos...

Això genera efectes col·laterals: cansament, necessitat d'eixir corrents, falta de motivació i, en alguns casos, una desconexió emocional amb la festa. I això, per a una tradició que sempre ha sigut comunitària i viva, és un senyal d'alarma. Sembla que si una comissió no té acte cada cap de setmana... no existix. I això genera un fenomen que ja coneixem massa bé: el burnout faller. Cansament. Fartura. Desconexió emocional. Ganes de fugir.

El *burnout* faller no apareix de sobte. És com una flama lenta. Comença amb aquella sensació de "estic una miqueta saturat", i va pujant: t'ofega, et consumeix, et fa perdre l'alegria. I quan arribes al punt de mirar el calendari faller amb por en lloc d'il·lusió... és que alguna cosa falla. I no és la comissió, ni tu, ni la festa. És el sistema.

Un sistema que premia la quantitat per damunt de la qualitat.

Un sistema que valora més les hores dedicades que el gaudir-les.

Un sistema que pensa que més actes és igual a més festa. I no. Més actes, si no es gestionen bé, és igual a més estrès.

I el pitjor? Que moltes vegades aquest *burnout* es viu en silenci. Per por al “què diran”. Per por a quedar malament. Perquè “si ho dius, pareix que no estimes la festa”.

I ací és on entren en joc els dos tipus de fallers que conviuen, a voltes de forma pacífica, a voltes no tant.

D'un costat, hi ha els que comencen a estar farts. Els que enyoren aquella falla més cultural, més espontània, més pròxima. Són fallers i falleres de cor, que han crescut dins la comissió, que estimen la festa, però que senten que s'ha perdut el nord. Que la falla ja no els dona vida, sinó que se la lleva. Que han d'escapar per recuperar-se. Que no poden estar en tot i es senten culpables. Que pensen: “No estem fent massa?”

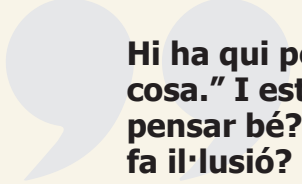
I d'altra banda, hi ha els fallers de maratón. Els que no en tenen mai prou. Els que, si pogueren dormir en la falla, ho farien. Els que tenen una agenda fallera que ja voldria qualsevol ministre. Els que no dubten a muntar tres actes encara que siguen inventats. Els que tenen la comissió com a eix vital i que, quan els parles de parar un poc, et miren com si volgueres tancar la falla. Este tipus de faller sol coincidir amb aquells que volen actes més festius que culturals (i dic “sol” perquè n'hi ha excepcions, clar). Aquesta segona espècie fallera és respectable, clar que sí. Però potser... també un poc perillosa. No per la seua entrega, sinó perquè la seua hiperactivitat imposa un ritme que no tothom pot seguir (ni vol). I perquè, si no hi ha un equilibri, acaben marcant la norma: “Si no estàs en tot, no estàs.” I això no és ni just ni saludable.

I la gent de fora? Perquè, atenció: també hi ha vida més enllà dels fallers. Hi ha gent que viu als barris. Gent que abans venia a vore les Falles amb il·lusió i ara fuig per no morir d'un atac d'estrès. Gent que no entén que en gener hi haja un acte faller. Que es pregunta com pot ser que cada dissabte hi haja carrers tallats per culinaris. Que sent que les Falles, en lloc de sumar, expulsen.

Quan una festa es tanca sobre ella mateixa, quan s'hiperprodueix, quan tot ha de ser més gran i més ràpid, el risc és que acabe per trencar-se. Que es perda la connexió amb el barri, amb la societat. I això seria una llàstima. Perquè les Falles no van nàixer per cansar, sinó per unir. I en la intenció de fer més i més per tal de captar adeptes, ens estem tancant més, si cap.

Hi ha qui pensa: “A mi m'agrada que hi haja molta cosa.” I està molt bé. Però... ens ho hem parat a pensar bé? A quants actes vas realment perquè et fa il·lusió? A quants vas perquè toca? Quantes vegades has pensat: “Jo hui no aniria... però com que és la falla...”?

Estem segurs que el volum d'activitats va en línia amb la qualitat? O estem simplement reproduint actes per rutina, per inèrcia, per no quedar arrere? La gimcana fallera potser satisfà l'agenda... però sacia l'ànima?

Hi ha qui pensa: “A mi m'agrada que hi haja molta cosa.” I està molt bé. Però... ens ho hem parat a pensar bé? A quants actes vas realment perquè et fa il·lusió?

La festa canvia, i això és natural. Però el que no és natural és que canviem sense repensar. Que creixem sense mirar les conseqüències. Que multipliquem actes, però no actes sense sentit. Que sumem hores, però restem somriures.

Hi ha xiquets que, en acabar la setmana fallera, ja no volen saber res de la falla. Joves que abandonen perquè no poden mantindre el ritme. Fallers veterans que es queden pel que han sigut, però ja no troben el gust d'abans. Que cada vegada siga més difícil trobar Falleres Majors perquè han de deixar la seua vida de costat un any. I, com no, falles amb tres i quatre presidents per tal de balancejar la faena i els actes, ja que ser president no concilia amb la vida normal. I tot això és un senyal.

No estem dient que s'acabe la festa. Només que potser cal tornar a mirar-la de prop. A preguntar-nos: per què fem això? A qui beneficia? Realment suma? Ens representa? Les Falles o canvien o rebenten. I si fem un STOP?

El concepte STOP no vol dir abandonar. Vol dir parar, observar, respirar. Com aquell senyal de trànsit que ens fa detindre'ns un moment i ens obliga a mirar als costats abans de continuar amb seguretat.

Fer STOP és dir: "Espereu. On estem anant?" És recuperar el sentit comú. És donar-nos permís per fer menys i disfrutar més. És prioritzar la qualitat davant de la quantitat. És

valorar la connexió emocional per damunt del programa d'actes. STOP és reconèixer que una falla amb menys actes però millors pot ser molt més viva.

Potser cal fer una reflexió col·lectiva. No per imposar, sinó per obrir el debat. Com volem que siguen les Falles dels pròxims 10 anys? És moment de recuperar l'essència. De preguntar als fallers què els il·lusiona de veritat. De deixar espai per a la vida personal, per al descans, per al goig. De triar entre fer molt... o fer millor.

I si, de pas, fem un espai per al silenci, també. Encara que siga només un cap de setmana al mes. Un xicotet STOP dins de l'any faller. Perquè la festa és també això: saber quan parar per poder continuar.

Les Falles són un tresor. Però si no parem a cuidar-lo, si no ens escoltem entre nosaltres, si no acceptem que potser estem vivint un excés... el risc no és que s'acaben. El risc és que deixem d'estimar-les com abans. I això seria la veritable mort per èxit. No el foc del 19 de març, sinó l'oblit afectiu. La desconexió emocional. L'esgotament interior.

Per això, des d'esta modesta fulla de llibret, et convida a fer STOP. A parar un moment. A pensar com vius la festa. A escoltar-te. A escoltar els altres. I, si cal, a replantejar algunes coses. No per destruir, sinó per fer millor. Per construir unes Falles més sostenibles, més humanes, més nostres.

Per això, des d'esta modesta fulla de llibret, et convida a fer STOP. A parar un moment. A pensar com vius la festa. A escoltar-te. A escoltar els altres.

Aquesta proposta de STOP no és de ser poc faller. És de fallers valents. De valents que es paren a pensar com volem que siga la festa d'ací a 10 anys. De valents que diuen: "Jo no vull cremar-me. Vull continuar sent faller molts anys. Amb alegria. Amb orgull. Amb ganes." I això només ho aconseguirem si canviem la cultura de l'excés per una cultura del sentit comú.

No passa res per no fer-ho tot. No passa res per descansar. No passa res per dir "No arribe, ho deixem per a l'any que ve".

La falla, al final, no és l'edifici. És la gent que la fa possible. I si la gent cau, la festa cau. Aixina que si estimes la festa, cuida-la per a poder viure-la molts anys.

Festa maxiagenda

STOP Jurats
Un sistema entre la justicia
objectiva i la loteria emocional

Ernest J. Ruiz

Faller i delegat de cultura de Junta Local Fallera dde Torrent

PRECAUCIÓ AMB ELS JURATS VOLLUBLES

Vaja per davant que no tinc ni la saviesa ni la justícia absoluta per nomenar-me ambaixador de la revolta torrentina contra els jurats. Vaja per davant que he vist i escoltat més del que em permetré escriure. I sobretot, que no valoraré als que valoren. O tal volta sí, tal volta un xicotet veredicte de la incompetent competència i la intensitat dels concursos de la nostra volguda ciutat.

No diré res nou si dic que darrere d'un palet de tela o una flameta de resina s'amaguen crítiques i qüestionaments fonamentals sobre l'objectivitat i la transparència de qui l'atorga. La cançó ja la sabem: "Si jo no guanye, la culpa és de qui puntua" Però parem. STOP. La culpa de què? On hem de mirar per a trobar respostes? Volem culpables o volem millorar? Volem concursar o volem creixen culturalment? Millor parem i reflexionem: qui han de ser, com i perquè volem jurats?

STOP Subjectivitat: El minuciós art de quantificar la qualitat.

El principal escull de qualsevol concurs artístic residix en la naturalesa subjectiva de l'art mateix. I jo que estic cansat d'escoltar allò de "és molt subjectiu"... per descomptat que com qualsevol aspecte de la vida la càrrega subjectiva dels ulls que miren existix, però el percentatge que fiquem d'ella en el veredicte és el que definix el "bon jurat".

No diré res nou si dic que darrere d'un palet de tela o una flameta de resina s'amaguen crítiques i qüestionaments fonamentals sobre l'objectivitat.

Imagina que no valores un ninot perquè no t'agrada que es veja el paper de periòdic, o que guanya a millor actriu una persona que no has vist actuar, sols perquè ames la seua veu...

Com es pot qualificar amb números la interpretació, la crítica social, l'estètica d'un ninot, o la qualitat d'un text? Els paràmetres i criteris, que si existixen als concursos torrentins, són interpretats de manera diversa per cada membre del jurat, i ací és on residix la principal font de confrontaments. La unificació de valoracions no té més recorregut que la formació i la competència. Una bona rúbrica que escale els mínims per a cada nota i sobretot les ganes d'aplicar-la pel membre corresponent. Si coneixes que és el modelatge podràs valorar-ho amb més detall que "ups, aquell estil no m'agrada". I amb aquesta frase una llista eterna de "jo és que no soc de fogueres", "jo preferisc una obra on puga riure, el drama m'avorrix", i la meua favorita de totes és quan veus una taula de puntuacions i el mateix text té un 10 en ortografia per part d'un jurat i un 1 per part d'un altre. No senyors, l'ortografia no és subjectiva, ni els gustos tenen cabuda en un jurat...

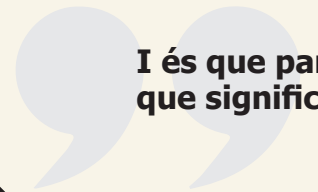
La subjectivitat existix i no podem obviar-la, però ha de ser un percentatge residual dins d'uns criteris que marquen el concurs i pel que tu, jurat, deus estar qualificat. I per a això fa falta cursos? Possiblement sí, però per a començar a entendre o a ser expert hem de partir d'una base psicològica que em permet fer-ho, oblidar el que

et diu el teu cor i valorar el que veuen els ulls. Parlar d'honestedat ja és un altre assumpte.

STOP sistema: un virus a prova i error.

Aquelles falles atípiques del mes de setembre ens aguardava la nit de plantà més tempestiva que recordem. Un missatge en plena nit ja ens indicava que la valoració del jurat no seria un dia "16" i que les comissions tindrien un dia més per "reparar" les seues falles mullades i deteriorades. I amb aquesta situació complicada i davant la impossibilitat del jurat de tornar un dia després, arribava a la nostra ciutat un nou sistema de jurats. Acostumats a importar jurats del cap i casal o d'altres juntes locals, esta vegada seríem els mateixos fallers qui avaluaríem les nostres falles. I com un virus, prompte començà a expandir-se a la resta de concursos. El sistema començà a mutar, a tindre retocs, inclús a tindre un sistema diferent per a cada concurs. I, podeu creure-lo? Tots i cadascú d'ells rodejats de polèmica. I és que pareix que les comissions no entenen el que significa participar en la recerca de jurats. Hi ha moltes formes de recol·lectar gent que valore, hi ha mil fórmules i mai cap agrada a aquell que no ha rebut un palet.

Actualment pareix que el criteri s'ha unificat expandint-se a tots els concursos de la ciutat. *Les falles aportaran candidats capacitats i competents en l'àmbit corresponent*

I és que pareix que les comissions no entenen el que significa participar en la recerca de jurats.

amb independència de ser fallers o no. Les paraules clau estan clares: competent, que no significa "el faller que més vaja a barallar-se perquè jo guanye" i independent, que significa "que hi ha més vida fora de les parets del meu casal".

"Però, i per què no fa açò Junta Local, que per a això estan?" Aquesta pregunta també és tan absurda com hipòcrita. Perquè Junta local està formada per fallers que en major o menor mesura també s'ocupen de la cultura de la seua falla, i estan triant jurats tal com ho fan si ho demanem a eixa comissió. Ah, i una més: preferim que una persona de Junta Local, o dos, trien al jurat i fiquen a dit a 5 amics? O pel contrari, preferim tindre pluralitat i ser tots partícips? Però clar, perquè funcione hem d'entendre allò de confiar uns en els altres i això ja és un concurs impossible de puntuar.

STOP sospites: L'ombra de la parcialitat i l'amiguisme.

La parcialitat. La paraula més utilitzada des d'aquell setembre, on per cert jo vaig formar part d'eixe primer invent. Sé que pareix impossible però, sovint, el jurat, compost per persones del mateix món faller (experts o simplement "coneixedors"), pot estar conscientment o inconscientment influenciat per factors externs al mateix concurs. M'agradaria creure que és més bé la segona, i així em mantindré fins al final d'aquestes línies.

La part inconscient, és la del coneixement i informació: qui ha guanyat altres anys, qui actua, la simpatia per un artista determinat (ja havíem parlat del tema dels "gustos") , o fins i tot rivalitats històriques que poden tenyir l'objectivitat del vot. Ara bé, en una ciutat com Torrent, amb més ànima de poble que de gran ciutat, on el teixit faller és tan pròxim, el risc que estes relacions influeixquen voluntàriament en la percepció del jurat és el fantasma que sempre planeja sobre els resultats. I per a evitar que eixe virus siga pandèmic hem de jugar a la moralitat. Els límits pertanyen a cada comissió i a cada candidat individual. Per exemple, no avaluaré un treball de la meua parella per molt competent que siga jo en la matèria. En aquest cas la influència inconscient és complicada d'amagar entre els números. Sempre ens quedarà allò d'eliminar la major i la menor puntuació per poder evitar la parcialitat, o tal volta per maquillar-la. Perquè sempre hi ha estudiosos de l'Excel que saben com guanyar al sistema.

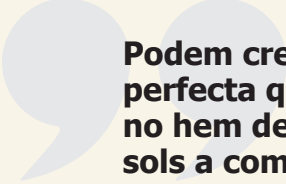
STOP batalles: La competitivitat que soterra la cultura.

Sí, després de moltes línies de anàlisi i crítica al sistema de jurats hem de parlar de nosaltres. Perquè aquest article no busca injuriar el treball ni la bona fe dels jurats, sinó obrir un debat necessari, en pro de garantir l'equitat i consolidar la confiança de tots els fallers i artistes dins d'aquesta xarxa.

Podem concloure parlant de solucions, de nous mecanismes com l'aplicació d'un feedback constructiu , una ampliació de la transparència o un canvi dràstic en una selecció rigorosa. Podem creure en la utopia de trobar la recepta perfecta que ens conforme a tots, però la reflexió no hem de fer-la mirant a com érem abans, ni tan sols a com volem ser de majors. La visió hem de fer-la cap a dins. Hui, tenim un concurs cada setmana , un malestar i una baralla amb cada sobre que s'obri. I tot perquè a l'endemà ja s'haja oblidat i comencem a buscar una altra cosa per la que competir. En dos ocasions, per diferents raons s'ha posat damunt la taula l'opció del certamen, i en les dos no pareixia possible no competir per premi. Tal volta estem necessitats de bolcar en algú la nostra por al fracàs o donar un sentit a mesos de treball. Un aplaudiment, un reconeixement o la realització pròpia potser no és suficient. I ho entenc, però si volem ser avaluats hem d'entendre totes les condicions i inconvenients de no tindre a Chat gpt posant puntuacions.

Sé que molts diran que les meues paraules estan mogudes per frustracions passades, però siga com siga , i vinga d'on vinga mai és tard per fer un Stop, parar i reflexionar sobre unes falles que necessiten curar-se del virus de la competitivitat i entendre la importància de viure amb elles i no per elles.

Això si, m'agradaria acabar dient que el jurat que està llegint aquest llibret és el més capacitat, expert i imparcial que ha tingut mai cap concurs.

Podem creure en la utopia de trobar la recepta perfecta que ens conforme a tots, però la reflexió no hem de fer-la mirant a com érem abans, ni tan sols a com volem ser de majors.

Stop falles: Paren les falles

Javier Mozas Hernando

Associació d'Estudis Fallers i Archiver de la Junta Central Fallera

PROHIBIT ESTACIONAR
UN CASAL FALLER

La festa de les Falles està en constant evolució des del seu origen al segle XVIII. Hi ha elements i actes que s'han anat afegint. Altres vegades s'han modificat depèn l'època i d'acord amb la societat del moment. Però també ha hagut moments que s'ha parat o deixat de fer actes de la festa, i mai mes ha retornat i encara menys sabem qual haguera sigut la seua evolució. Anem a vore en primer lloc les vegades que s'ha parat la festa.

El primer STOP a les Falles va ser en diversos anys per diferents motius. L'estat de guerra a les colònies s'havia complicat, i el 8 de març de **1896** es declarà l'estat de guerra en Espanya. A la ciutat de València, per evitar els aldarulls de l'any anterior, el Capità General José Lasso Pérez publicà el 13 de març l'ordre per la qual la festa de les Falles, les corregudes de bous i les partides de pilota foren suspeses. Com que ja estaven construïdes, al menys 5 falles foren guardades i plantades a l'any següent 1897: les del carrer Maldonado, i les places de Galindo, Arbore, Porchets i Major de Russafa.

El fatídic colp d'Estat del 17 de juliol de 1936 que provocà la **Guerra Civil** va ser causa de força major perquè la totalitat de les comissions falleres de les diferents localitats que s'havien constituït per a l'exercici 1936/1937, hagueren de dissoldre's en estiu i donar els seus recursos econòmics a les milícies republicanes. Una situació bèl·lica que s'allargà fins a abril de 1939, i per tant deixar sense Falles en 1937, 1938 i 1939.

L'estat de guerra a les colònies s'havia complicat, i el 8 de març de 1896 es declarà l'estat de guerra en Espanya.

Aquest paró de la festa i el reinici amb un plantejament diferent va significar un canvi total de rumb a partir de les falles de l'any 1940. La creació de l'organisme Junta Central Fallera a València, imitat ràpidament a altres localitats, va suposar el control de la festa des de l'Ajuntament. L'antiga Cavalcada del Foc desaparegué del programa oficial i l'elecció democràtica de la Fallera Major de València i la Cort d'Honor va canviar a ser d'elecció "digital" pel poder.

L'any 1957 li tocà patir a **Torrent**. La coneguda Tombà de les Falles va estar provocada per l'ordre del Governador Civil del 13 de març de prohibir els balls als carrers. Els fallers decidiren fer un STOP en senyal de descontent que durà uns anys fins 1968.

La **Gota Freda** d'octubre de **1957** no paratitzà la festa de les Falles de 1958. Només algunes comissions decidiren no plantar falla, i la falla de la plaça de l'Àngel decidí donar el seu monument a Múrcia en agraïment per l'ajuda rebuda. Però la de **1982** sí que va ser destructiva. El 20 d'octubre, la pluja afectà a les comarques de La Ribera Alta i La Ribera Baixa, per on el riu Xúquer provocà danys en trencar-se la pressa de Tous. Els municipis d'Alzira i Carcaixent no pogueren plantar falles en l'any 1983.

I l'últim va ser arran de la **Pandèmia**. El 10 de març de 2020, el president de la Generalitat Ximo Puig anuncià la notícia. Però aquest va afectar a totes les falles, festes... i la societat de tot el món. La coneguda pregunta que més d'una vegada

ens fèiem turistes de “A on es guarden les falles per a l’any que bé?”. Eixe any arribà malauradament...

Els inicis de la festa, tant l’organització de la festa com la construcció de la falla, corria a càrrec dels components de cada comissió fallera. Podríem dir que “**artista: la comissió**” és l’artista faller més antic i el que més falles firmades té de tota la història, amb un llistat impossible d’igualar per cap persona.

La instrucció dels premis a les falles mes artístiques provocà que els fallers començaren a contractar a professionals de l’art per tal de plantar la millor falla i endur-se el primer premi. Així començà la carrera imparable dels actuals mags de la construcció efímera, els artistes fallers. Alhora del stop del més prolífic de tots els temps “artista: la comissió”.

La construcció de les falles pels artistes fallers ha evolucionat amb el temps, el que ha suposat que un **material** deixava d’utilitzar-se i deixava pas a un altre, fins que patia un paró en la festa per un altre material de nou. Així, tenim un llistat de material que ja no es gasten, com la cera (fins als anys 50 del passat segle) i el cartó-pedra (entre finals del XX i principi de segle XXI).

Entre els actes que han desaparegut del calendari festiu de tota comissió fallera està la **despertà**, que a principis del segle XXI, quasi patí un paró total. Les comissions

La instrucció dels premis a les falles mes artístiques provocà que els fallers començaren a contractar a professionals de l’art.

havien perdut ràpidament tot el seu potencial humà en un acte prou matiner, degut a l’ampliació del horari de les revetles nocturnes. Saltaren totes les alarmes, i com si estiguera al llit en coma.

La Junta Central Fallera de Valencia ha fet un stop en diversos **concursos, activitats, festivals o mostres** que semblava havien començat amb una bona acollida per part de les comissions falleres, però que uns anys després hagué de suspendre’ls definitivament. Carrera de Cambrers (1974), Col·laboració (1975), Gastronomia (1987), Activitat per majors i Laboriositat per infants (1991), Diapositives (1991), Vídeo (1997), Canut majors i infants (2000), Cavalcada del Ninot major i infantil per separats (2011), Cavalcada Folclòrica del Regne (2012), Carrers Adornats (2013) o Monòlegs (2014).

Com a curiositat, indicar que el primer nom que tingué la Fallera Major de Valencia fou el de **Reina de les Falles** en 1931, títol aconseguit per Àngeles Algarra Azuara. No tenim cap informació però tenim cap dubte que el títol regi va patir un paró i va ser substituït per l’actual va ser provocat per la proclamació de la II República el 14 d’abril d’eixe mateix any. L’any següent va ser canviat el nom a Bellesa Fallera i Fallera Major, quedant l’últim definitivament.

També podem dir que l’any anterior va ser l’últim que la festa va ser organitzada completament pels homes. La dona entrà a les comissions falleres com a Cort

d'Honor i Reines de les Falles, i en 1932 trobem a la primera presidenta i primera comissió fallera composta exclusivament per **dones**.

L'any 1928, els fallers crearen el **Comité Central Fallero** per aconseguir diners per a les comissions falleres i organitzar actes comuns entre tots per benefici de la festa. La Guerra Civil provocà un paró en la festa, en el citat organisme que va ser substituït per la Junta Central Fallera controlada per l'Ajuntament, i de la desaparició de les dones de càrrecs directius fins moltes dècades després.

L'any 1928, els fallers crearen el Comité Central Fallero per aconseguir diners per a les comissions falleres.

El cap de la Meditadora,
la falla municipal de València,
pastura de les flames.
MÓNICA TORRES

Taller de Ximo Esteve. Foto Iván Esbrí.

Stop desvirtuament

Iván Esbrí Andrés
Associació Estudis Fallers

Ciutat de l'Artista Faller. Foto Iván Esbrí.

La Ciutat de l'Artista Faller de València és el primer polígon temàtic construït en el nostre país. Un conjunt inicial de trenta-dos naus -ampliades successivament fins 50- destinades a la realització de falles, carrosses i escenografies, que es va situar en la zona nord-est del barri de Benicalap, donant lloc a un nou districte en el plànol del Cap i Casal: Ciutat Fallera.

Amb un projecte precedent en temps de l'Associació d'Artistes Fallers (1932-1936), la carta de natura de la Ciutat de l'Artista coincidí amb la mateixa fundació del Gremi Artesà d'Artistes Fallers (1942), quan la directiva encapçalada per Regino Mas considerà la construcció d'un complex artesà on reunir tots els tallers de falles dispersos en velles alqueries, magatzems, cotxeres i, inclús, edificis històrics com el Col·legi de la Seda i el desaparegut Hospital General.

L'Associació d'Artistes Fallers (1932-1936), la carta de natura de la Ciutat de l'Artista coincidí amb la mateixa fundació del Gremi Artesà d'Artistes Fallers (1942).

Regino Mas front els terrenys de la Ciutat de l'Artista, 1965. Arxiu Gremi Artistes Fallers.

Un projecte ambiciós que va definir-se amb els anys mentre es buscava emplaçament: l'Olivereta, Sant Isidre, Burjassot, Sant Miquel del Reis i Benicalap, l'espai finalment triat.

Gràcies a tota una seguida de reunions i tràmits burocràtics València-Madrid/Madrid-València entre la Directiva Gremial -Regino Mas, Salvador Debón, Vicent Tortosa Biosca, Julián Puche, Joaquín Dolz-, l'Alcalde de València Adolfo Rincón de Arellano, el Ministre de Vivenda José María Martínez Sánchez-Arjona i la seua muller Gloria Samper -Marquesos de Paterna de Campo- i el promotor Juan Bautista Fenollar, les obres empregueren tan ràpid que, del que va de la posada de la primera pedra, el desset de març 1965, a l'entrega de claus dels tallers i eixida de les primeres falles, tan sols passaren dos anys.

Julián i Pepe Puche en el taller,
1974. Arxiu família Puche.

Valga dir, com a apunt important per a entendre l'arrel de la problemàtica actual de la Ciutat, la formació de la comunitat de propietaris Ciudad del Artista Fallero SA -CIARFASA-, la qual donava la garantia de la compra, lloguer o venda dels tallers d'artista a artista, és a dir la protecció dels usos de les naus. Malauradament fou liquidada a primers dels 1980s.

En el successiu, es construïren els tallers dels carrers Vicent Canet i del Foc, s'habilitaren alguns baixos de les noves finques dels voltants i els dits "tallers de falles infantils", annexes a la Parròquia de Sant Josep Artesà.

Si bé, el magne projecte de la Ciutat de l'Artista no va quedar culminat fins el vint-i-quatre de febrer de 1993, amb la inauguració de la Casa Gremial i el Museu de l'Artista Faller, amb una col·lecció museogràfica fallera única per la varietat de fons: ninots, maquetes, esbossos, etc.

Dels 1970s als 1990s l'activitat era del 100% en els tallers. Estaven tots els noms hui presents en l'imaginari col·lectiu: Pepe Martínez Mollà, Josep Pasqual "Pepet", Manolo Martín, Salvador Guaita, Vicent Luna, Vicent Agulleiro, els germans Antonio i Ramón Ferrer, José Devís, Gaspar Jaén, Barea Rocafull, Alfredo Ruiz, Miguel Santaaulalia, Salvador Gimeno Navarro, Vicent Almela, José Ramón Espuig... moldes, cartons, provatures de plantà de falles, fustes, etc. copaven els carrers apenes asfaltats.

Just coincidint amb les millores urbanístiques en el poligon i barri i el plantejament de la Ronda Nord, començaren els primers símptomes de desvirtuament de la

Dels 1970s als 1990s l'activitat era del 100% en els tallers.

Ninot Falla Plaça del Pilar, 2025.
Artista Paco Torres.
Museu de l'Artista Faller.
Foto Iván Esbrí.

Ninot de l'artista Vicent Almela.
Museu de l'Artista Faller.
Foto Iván Esbrí.

Rajola de l'antic taller de Juan Roig Arnal. Foto Iván Esbrí.

Ciutat de l'Artista Faller: extinta CIARFASA i aplegada la jubilació d'artistes de primera generació, les naus es presentaren molt accessibles per a xicotetes i mitjanes empreses de tot tipus.

Si es rasca l'hemeroteca, a primers 2000s, ja es feu una crida d'atenció al degoteig d'entrades d'estes empreses front a vora la trentena de tallers de falla existents... i hui són 15, la meitat.

En este context, emmig de la bombolla de la rajola, des d'un potent despatx immobiliari es llançà un globus sonda sobre una possible compra dels terrenys de Ciutat de l'Artista Faller per a construir gratacles i fer, gràcies a les plusvalies generades, un nou conjunt de naus a l'altra banda de la Ronda Nord, fet que

Placa en record al Mestre Major Salvador Gimeno. Foto Iván Esbrí.

era de l'agrat de no pocs artistes residents i que, amb la perspectiva del temps transcorregut, s'ha vist com que haguera sigut la salvació més pertinent.

També hagueren remors de trasllat a Burjassot, Mislata i Riba-roja, on s'oferirien naus de nova planta municipals en règim de lloguer. Fins i tot, estudis universitaris proposaven el traspàs de la Ciutat de l'Artista a les instal·lacions en desús de l'America's Cup, en el port.

És cert que en aquells dies, i sobretot a posterior de la bombolla immobiliària, va quedar palés l'estat de la Ciutat de l'Artista Faller quaranta anys després d'inaugurar-se: els tallers estaven vells, amb elements fora de normativa -aïllament, teulades, etc- i el relleu generacional es truncava en preferir les noves promocions d'artistes marxar als

També hagueren remors de trasllat a Burjassot, Mislata i Riba-roja, on s'oferirien naus de nova planta municipals en règim de lloguer.

Intervenció artística València Paste Up Festival, 2025. Fotos Iván Esbrí.

poligons dels pobles, amb naus més grans i equipades. La crisi endèmica pròpia de l'ofici i el tancament de tallers per cessament d'activitat, aguditzaren el decliu.

El 2015 es signà el Pla de Revitalització de la Ciutat de l'Artista Faller en el marc del qual es va fer l'obertura de la Nau els Tallers per a events; la ruta de tòtems d'història de la Ciutat; el mural al·legòric dels PichiAvo; i la reforma del Museu de l'Artista Faller. D'altra banda, es convidà a la membresia de la Festa de les Falles, és a dir als fallers i falleres, a participar de celebracions que tenen lloc en la Ciutat de l'Artista per a reforçar-la com a espai lúdic: la Festa Gremial de l'1 de Maig, la Nit de la Punxà, el Pi de Nadal i algunes edicions de les Falles Patrimoni de la Humanitat i la Trobada Juvenil de Junta Central Fallera.

Però el somni de Regino Mas es desvirtua. A data de redacció d'este article -juliol 2025-, tres tallers de falles van a cessar activitat a mitjà plaç. Cap dels futurs inquilins

Intervenció artística València Paste Up Festival, 2025. Fotos Iván Esbrí.

serà un artista faller i es sumaran als magatzems, l'hivernacle, la cotxera de tractors, el rocòdrom, el taller mecànic, l'església hindú, l'estudi de gravació i les pistes de pàdel, de recent construcció. D'entre tots, els salvables són el marionetari de Teatre Buffo i l'escola cirquense, entroncats amb l'ideal de "poligon creatiu".

Les últimes notícies entorn a projectes de reviscolar la Ciutat, van vindre de la mà d'un estudi presentat per professors universitaris i gestors culturals, en l'abril de 2021, amb un PERTE -Pla Estratègic de Recuperació i Transformació Econòmica- que proposava la reforma de catorze tallers de falles existents i la construcció de trenta nous; atraure altres disciplines plàstiques; obertura de carrers, jardins i àgores; i escultures monumentals inspirades en falles com a element decoratiu. El pressupost rondava els 42 milions d'euros. Poc es sap d'esta ambiciosa proposta.

I, mentre, la Ciutat de l'Artista Faller es desvirtúa un poc més cada dia.

Les últimes notícies entorn a projectes de reviscolar la Ciutat, van vindre de la mà d'un estudi presentat per professors universitaris i gestors culturals, en l'abril de 2021.

Stop rondes falleres: bus, xaranga i *botelló*

— — — — —
Cristina García Anchel
Fallera

PROHIBIT FER *BOTELLÓ* A LA PLANTÀ:
MOLESTES ALS ARTISTES!

Hi ha tradicions falleres que no estan escrites en cap reglament, però que tots hem viscut alguna vegada. Una d'elles són les nits de ronda pels carrers de València, els dies previs a la plantà. Eixir a peu, sense presses, amb amics, i anar buscant falles que encara estan a mig fer, comentant el que veus i imaginant com quedaran.

Fa molts anys que fem eixes rondes. Abans no eren multitudinàries ni sorolloses. Eren nits tranquil·les, d'eixes en què trobaves cares conegudes, algun "friki" de les falles i gent que, com tu, gaudia simplement de caminar i mirar. Parar-se davant d'un ninot, comentar una escena, llegir un cartell o discutir si aquella idea estava més ben resolta que la de l'any passat.

Amb el temps, però, eixa manera de viure les nits de ronda ha anat canviant. El que abans era una passejada, ara moltes vegades sembla una excursió organitzada. Autobusos plens de fallers arriben tots al mateix temps, descarreguen gent, col·lapsen els carrers i, al cap de pocs minuts, tornen a marxar cap a la següent parada. Sense exagerar gens, una d'eixes nits arribàrem a comptar fins a 16 autobusos a Na Jordana.

I clar, on abans hi havia conversa i calma, ara hi ha xarangues, música a tot volum i molta pressa. Els que no porten banda, porten un altaveu. I així es gira a la falla, es fa la foto, es canta, es beu i es continua camí... moltes vegades sense ni tan sols haver mirat el monument amb un mínim de deteniment.

Cal convertir cada nit de ronda en una revetlla?

I és inevitable fer-se la pregunta:

Cal convertir cada nit de ronda en una revetlla?

Sembla que qualsevol excusa és bona per fer festa, encara que el motiu siga un monument que comença a nàixer. A vegades fa la sensació que el soroll pesa més que la falla, i que alguns "amants de les falles" necessiten fer-se notar més que viure-les de veritat. Com si estimar les falles fora sinònim de cridar més fort o portar la música més alta.

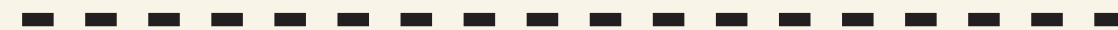
Per sort, encara queden molts fallers que continuen gaudint d'una altra manera. Fallers que busquen hores més tranquil·les, que prefereixen caminar i no anar corrent darrere d'un autobús. Fallers que miren els colors, el modelatge, la crítica i la història que conta cada escena. Els que saben que una falla no es veu en trenta segons ni entre empentes.

Aparcar a peu de falla, caminar sense pressa i poder parar-te davant d'un monument sense soroll és, hui en dia, tot un privilegi. Un privilegi dels qui estimem l'art faller, del qui valora el treball dels artistes i tot el que hi ha darrere d'una falla.

Perquè les falles són festa, i ningú ho posa en dubte. Però també són cultura, tradició i crítica. I potser hauríem de recordar, de tant en tant, que no tot necessita música ni soroll per ser especial. Algunes de les millors nits falleres són les que es viuen en silenci, caminant València i deixant que siguen les falles les que parlen.

Stop cultura:
Ha arribat la idiocràcia

Juan Carlos Jordán Alba
Faller

PROHIBIT CANVIAR EL SENTIT DE LA
MARXA: SI L'HAS CAGAT CONTINÚA
FENT-HO MAL

Vivim temps estranys, d'això no hi ha cap dubte. El món està polaritzat, tot és blanc o negre i s'ha perdut l'escala de grisos. Ja no es poden tindre amics que pensen diferent de tu; això et converteix automàticament en un traïdor als teus iguals.

Tot va massa de pressa. La informació ja no es mastega, només s'engul. Els estímuls no s'esperen, s'acumulen un darrere l'altre. La pausa és una quimera mitològica. La reflexió, un acte de rebel·lia contra el món; un acte indigne, vexatori i traïdor.

Els maniquins dels aparadors ens escupen la veritat, sense floritures. Som màquines dissenyades per a viure en sèrie. Somriure, acceptar la realitat i deixar que altres ens miren. Treballar per a estudiar, estudiar per a treballar, estalviar per a pagar la pala que ens enterre. Viure per a morir amb un mínim de dignitat. Hem arribat a aquest món per a complir les profecies de Bradbury, Orwell i Huxley: *Fahrenheit 451*, *1984*, *Un món feliç*.

Tan informats que som ignorants. Incapaços de prestar atenció a res més de cinc segons i detindre'ns a traure conclusions. Tan controlats per les narratives que no som protagonistes de la nostra vida. Tan feliços com per a estar tristos fins a la medul·la.

Som els representants de la Idiocràcia en temps real. Els ximpls disfuncionals que es reproduiran fins a acabar amb qualsevol indicatiu d'intel·ligència. Mike Judge i Ethan Coen sabien que aquest moment arribaria abans que s'inventara TikTok.

**Hem arribat a aquest món per a complir les
profecies de Bradbury, Orwell i Huxley: *Fahrenheit*
451, 1984, *Un món feliç*.**

Les falles cada vegada estan més poblades. Però cada vegada estan més buides. Perquè els qui paguen la quota tenen tots els mateixos drets. Tant fa que pensen que rebentar-se el fetge en quatre dies hauria de ser prioritari a fer un bon llibret. Tant fa que pensen que gastar-se els diners en una barra lliure és prioritari a gastar-los en plantar una falla en condicions. Tant fa que desconegen la dificultat de mantindre viu el negoci que suposen les falles. Tots iguals, que per això paguen.

Quan la democràcia cau en mans d'una massa idiota, tota decisió majoritària es converteix en una decisió idiota. Per això de res ens servirà que les falles siguin democràtiques si la població fallera no coneix què eren, què han sigut i què han de ser les falles. Si no coneixen les conjuntures que sostenen el vímet sobre el qual es recolza la seua diversió, quina decisió es pot prendre sinó una decisió idiota?

Jo m'he apuntat a la falla per a divertir-me, no per a preocupar-me, així que si la inflació puja, jo continue volent el meu maleït ram de flors, la meua insígnia d'or i cervesa gratis».

Els idiòcrates sempre parlen com si tot allò que diuen i exigeixen haguera de valdre alguna cosa encara que la festa s'afone. Redundants, categòrics, convençuts de la seua rebequeria. Perquè pensar més enllà del nostre nas no està de moda. Perquè la cultura és una cosa del passat. Perquè llegir és una cosa que fan els qui tenen massa temps lliure i una vida buida. Perquè al llibret ha d'eixir el meu nom ben gran, que és per a l'única cosa que serveix. Perquè la falla que plantem ha de ser bonica. Perquè si allò que plantem és mordaç i crític però no brilla en la foscor, no ho vull.

I no, no em lleve la meua part de culpa.
Ni a mi, ni a cap dels *snoobs* que es
vanaglorien de moure cel i terra per la
cultura de les falles quan, en realitat,
l'únic que fem és satisfer el nostre ego.
Perquè l'elitisme també és idiocràcia, i
creure's més llest del que u és, és més
idiota que ser idiota.

Per a la meua sort, arriba el dia 15 de
març i puc posar-me més borratxo que
un poll.

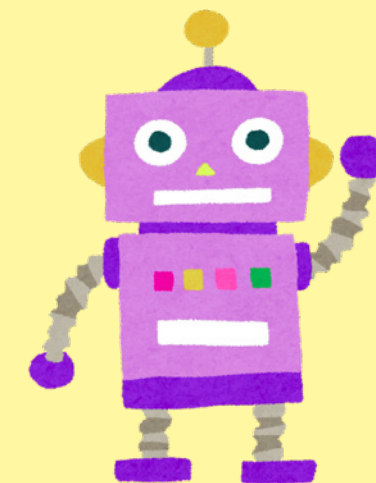
Per a la meua desgràcia, estic convençut
que el dia 20 me'n penediré de tot.

**Perquè l'elitisme també és idiocràcia, i creure's
més llest del que u és, és més idiota que ser
idiota.**

LLIBRET INFANTIL ÉS NOTÍCIA

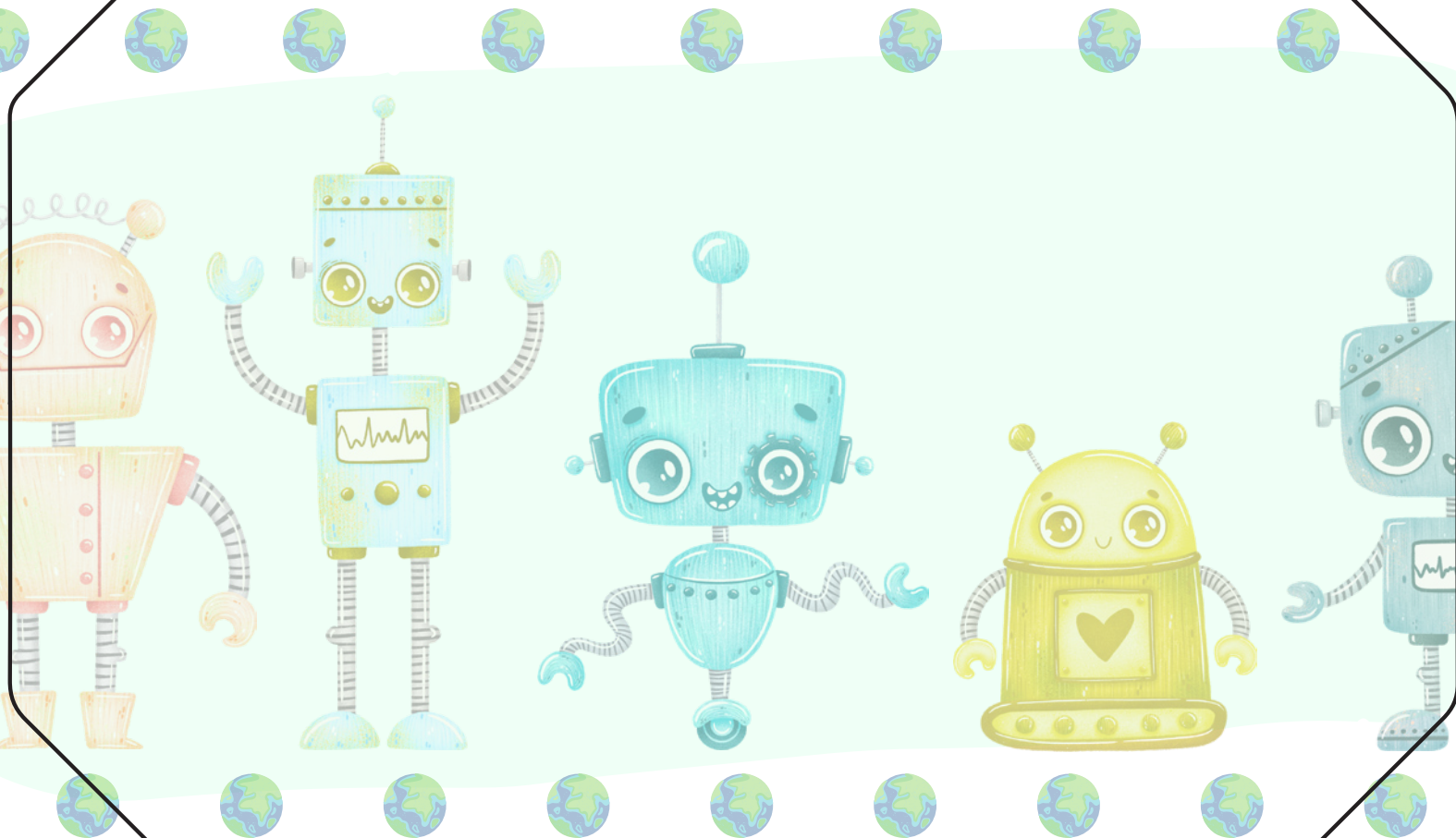
ELS ROBOTS HAN ARRIBAT

I LA SEUA HISTÒRIA HAS DE CONTAR

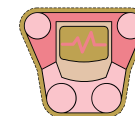
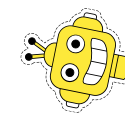
2026

LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFA
LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFA
LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFA
LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFANTIL LLIBRET INFA

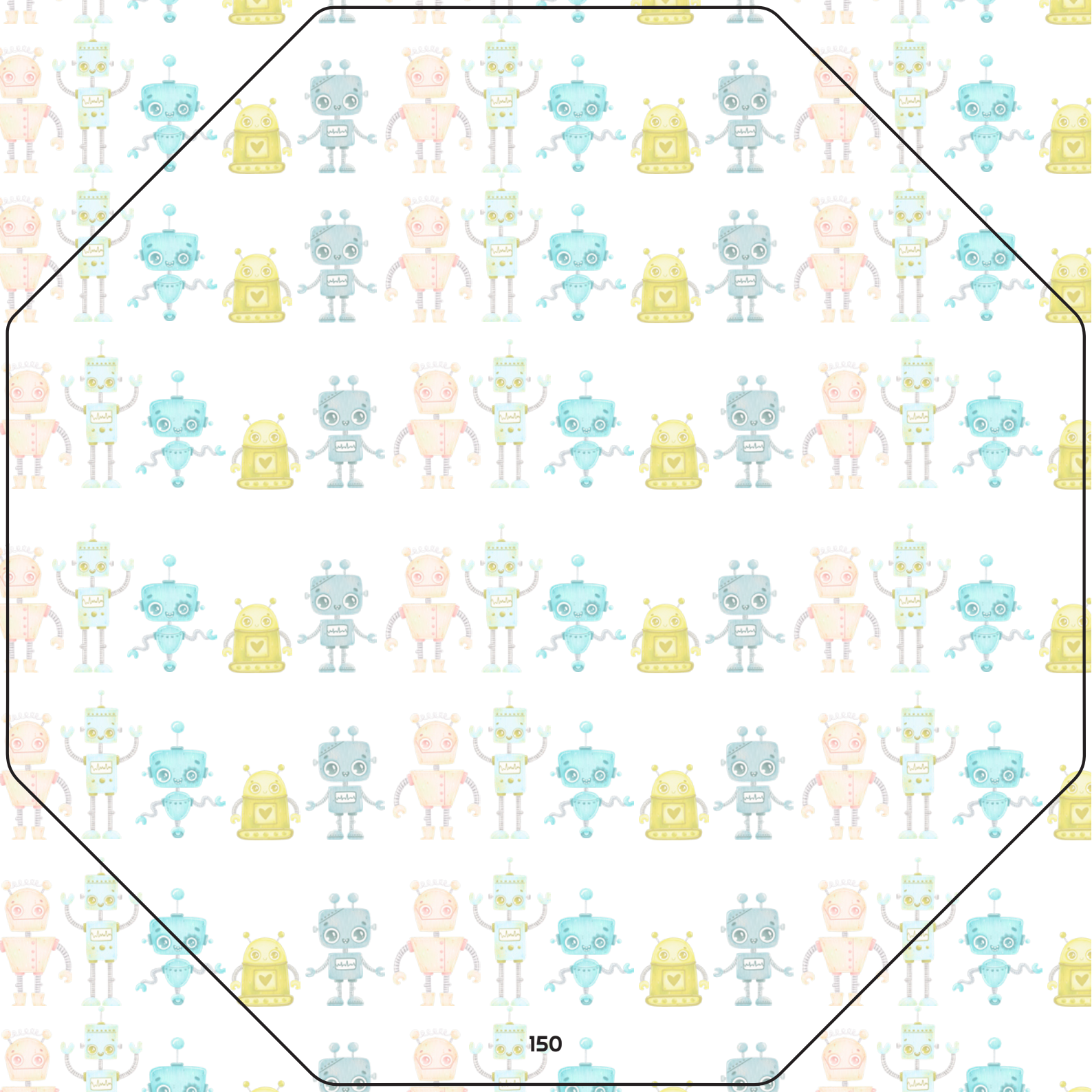

2026 2026 2026 2026 2026 2026 2026
2026 2026 2026 2026 2026 2026 2026
2026 2026 2026 2026 2026 2026 2026
2026 2026 2026 2026 2026 2026 2026

SAPS QUI SOC?

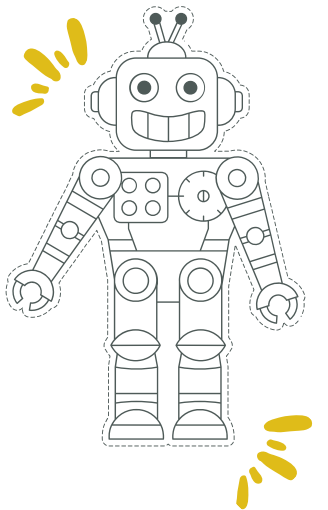
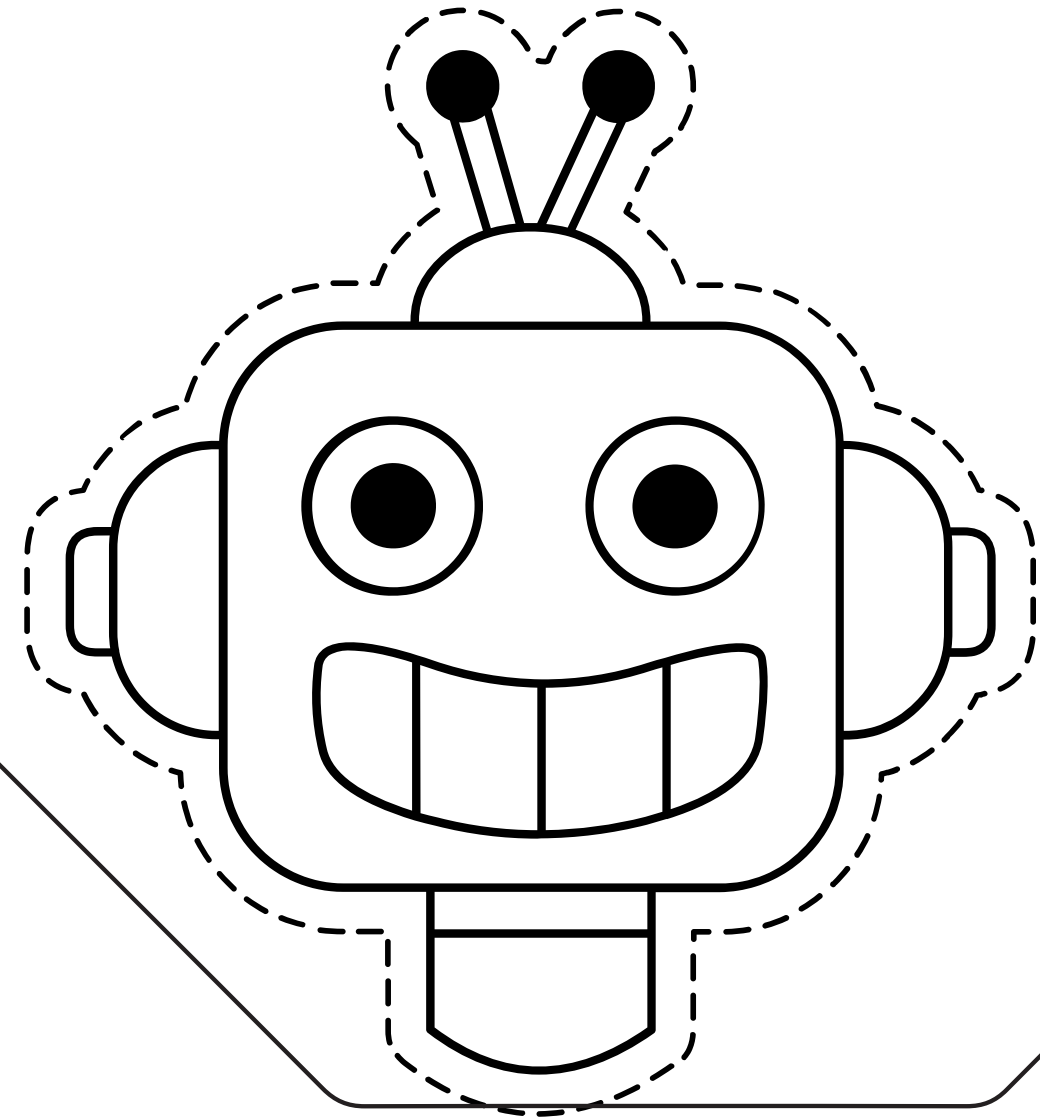

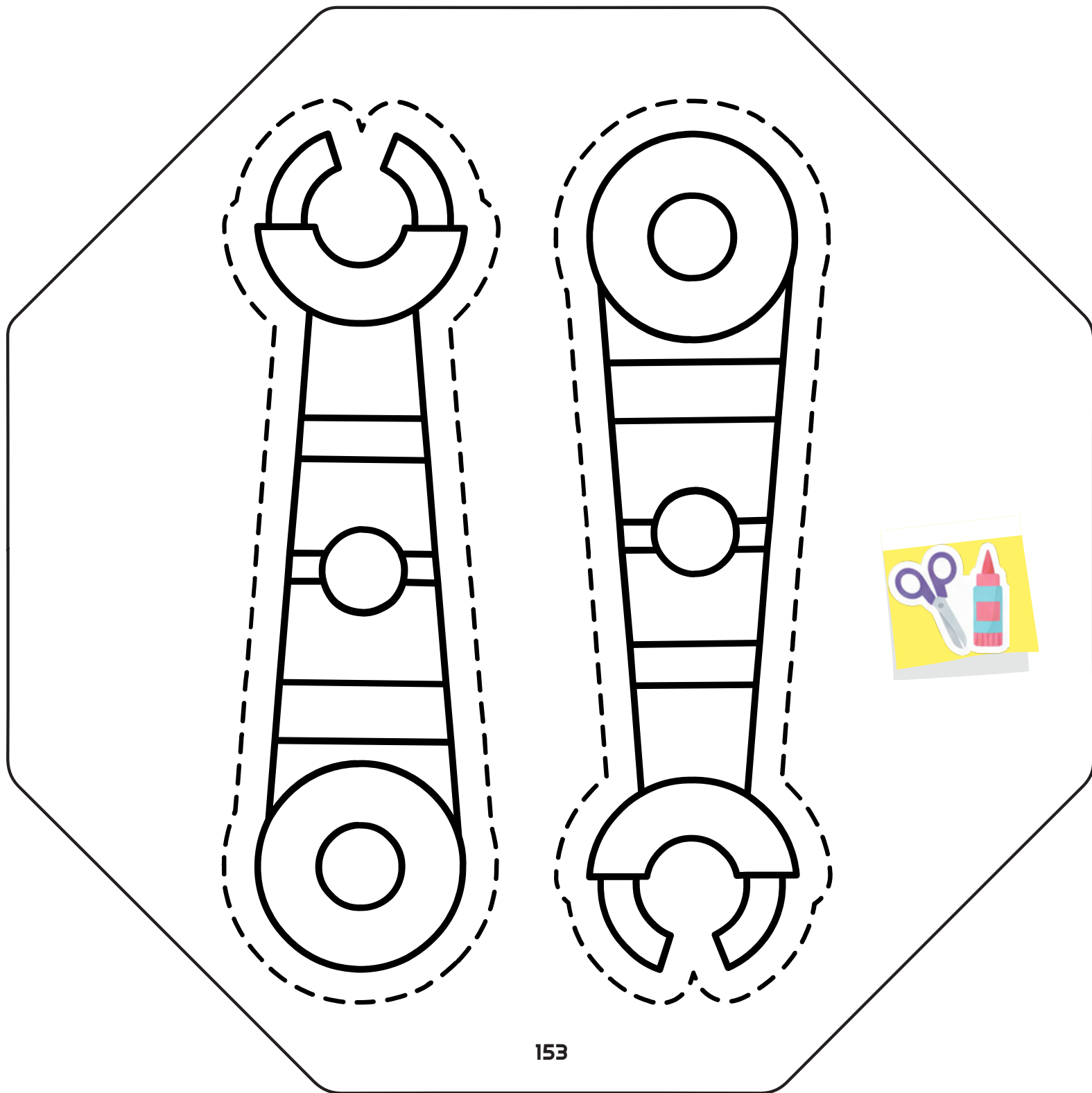
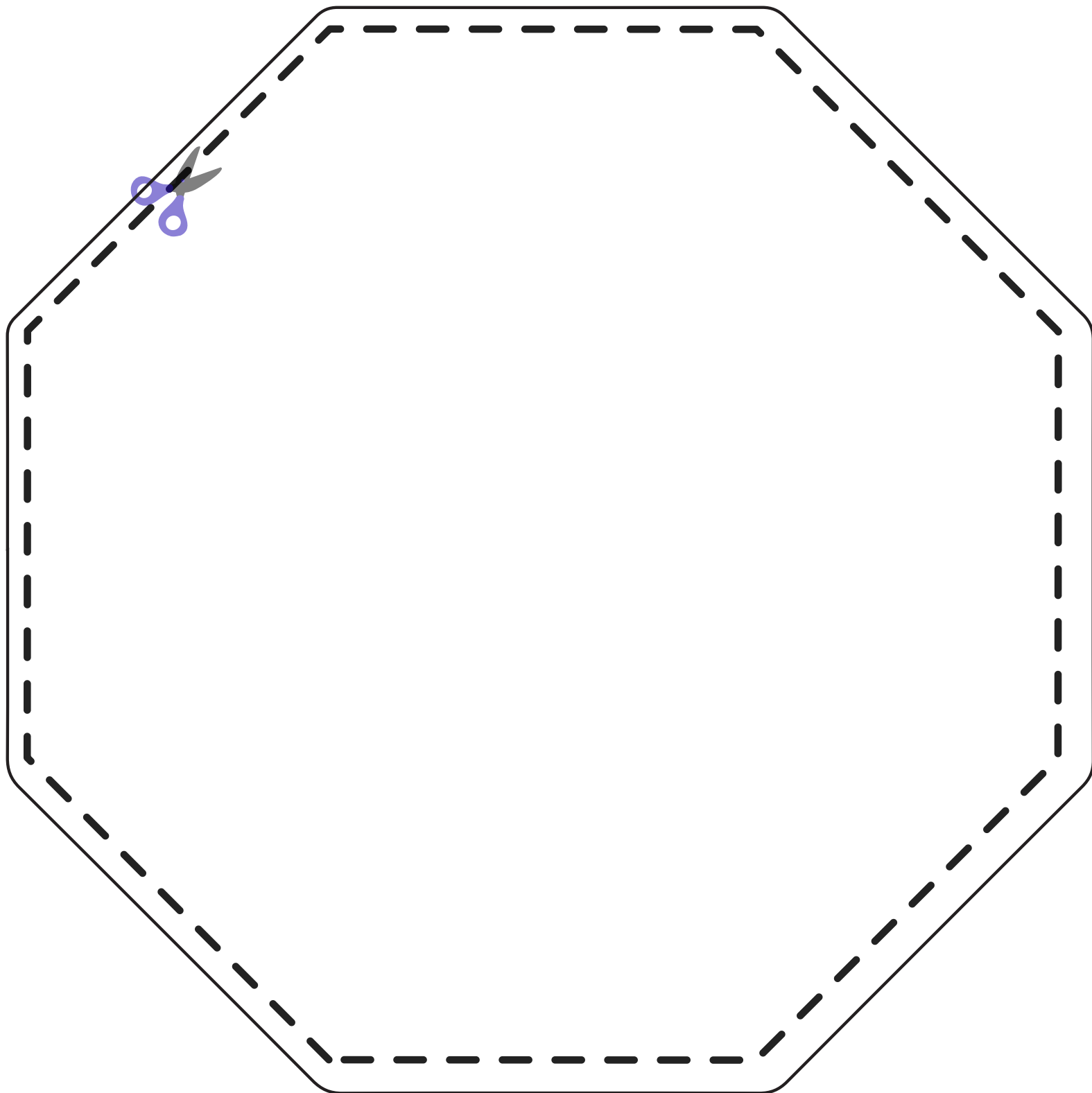
- R**acons del món demanen ajuda a ell
- O**bri els ulls un robotet, és molt valent!
- B**usca amb els seus sensors en la natura per cuidar
- O**ferint la seua imaginació per ajudar
- T**ot pel planeta Terra i el seu futur conservar

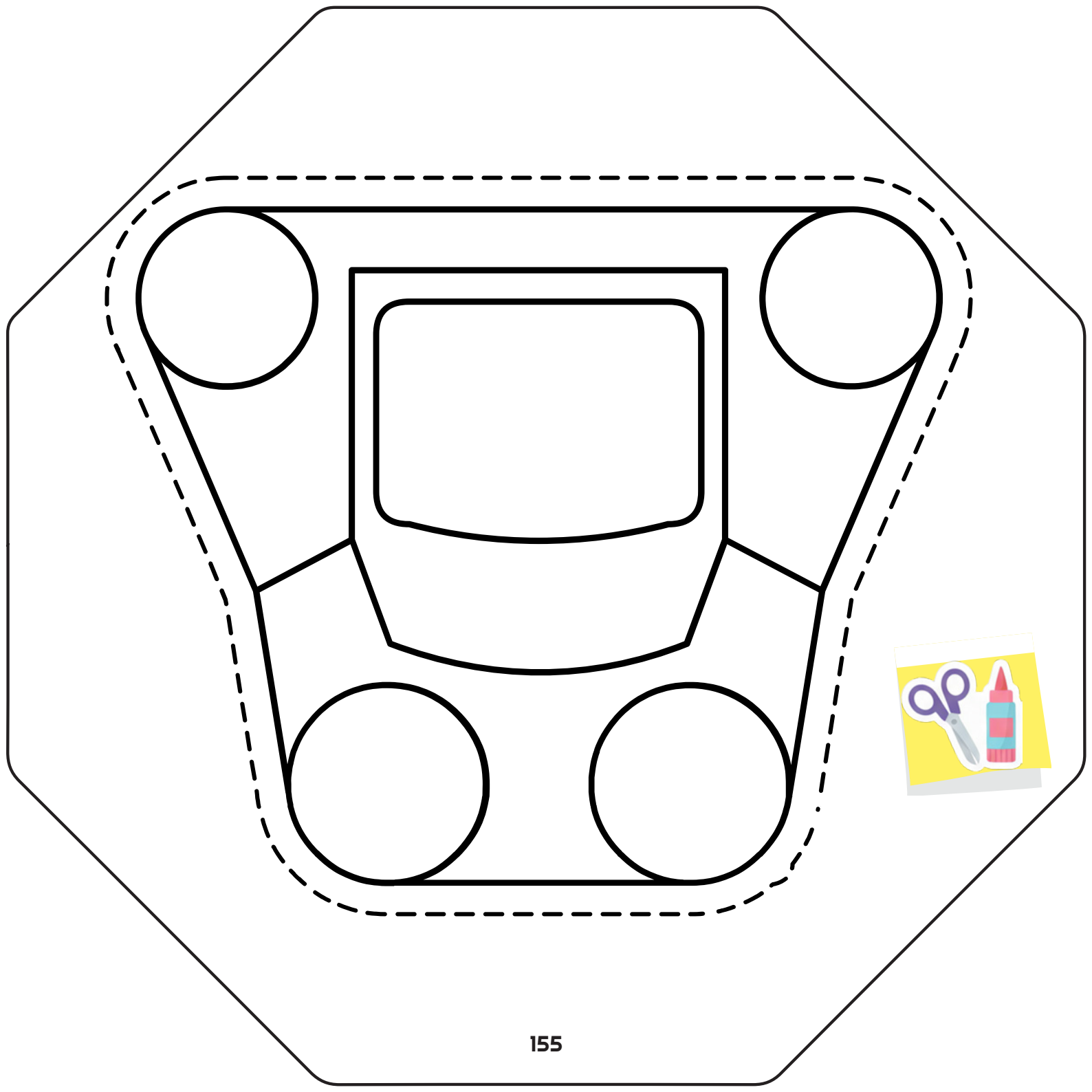
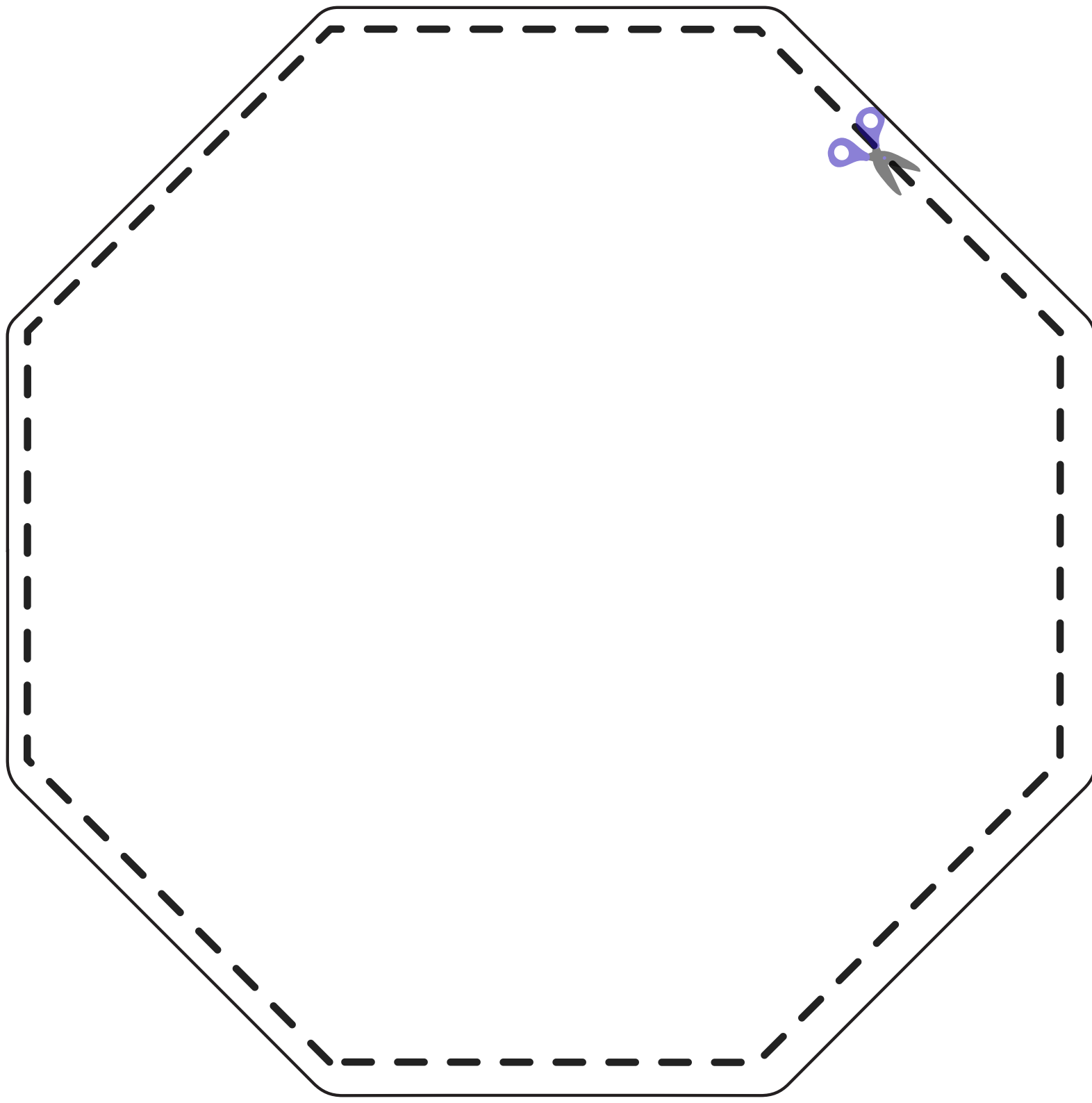

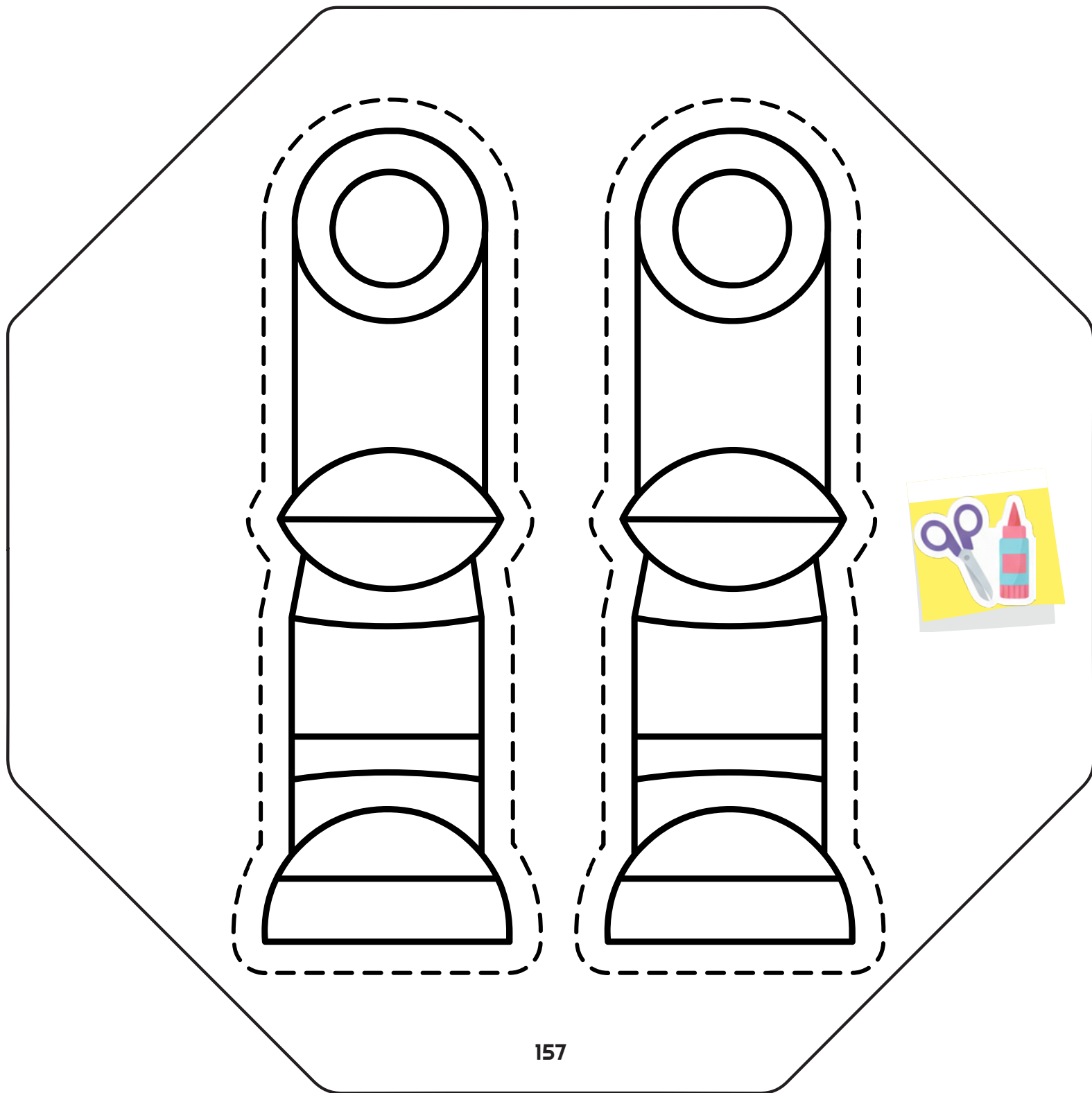
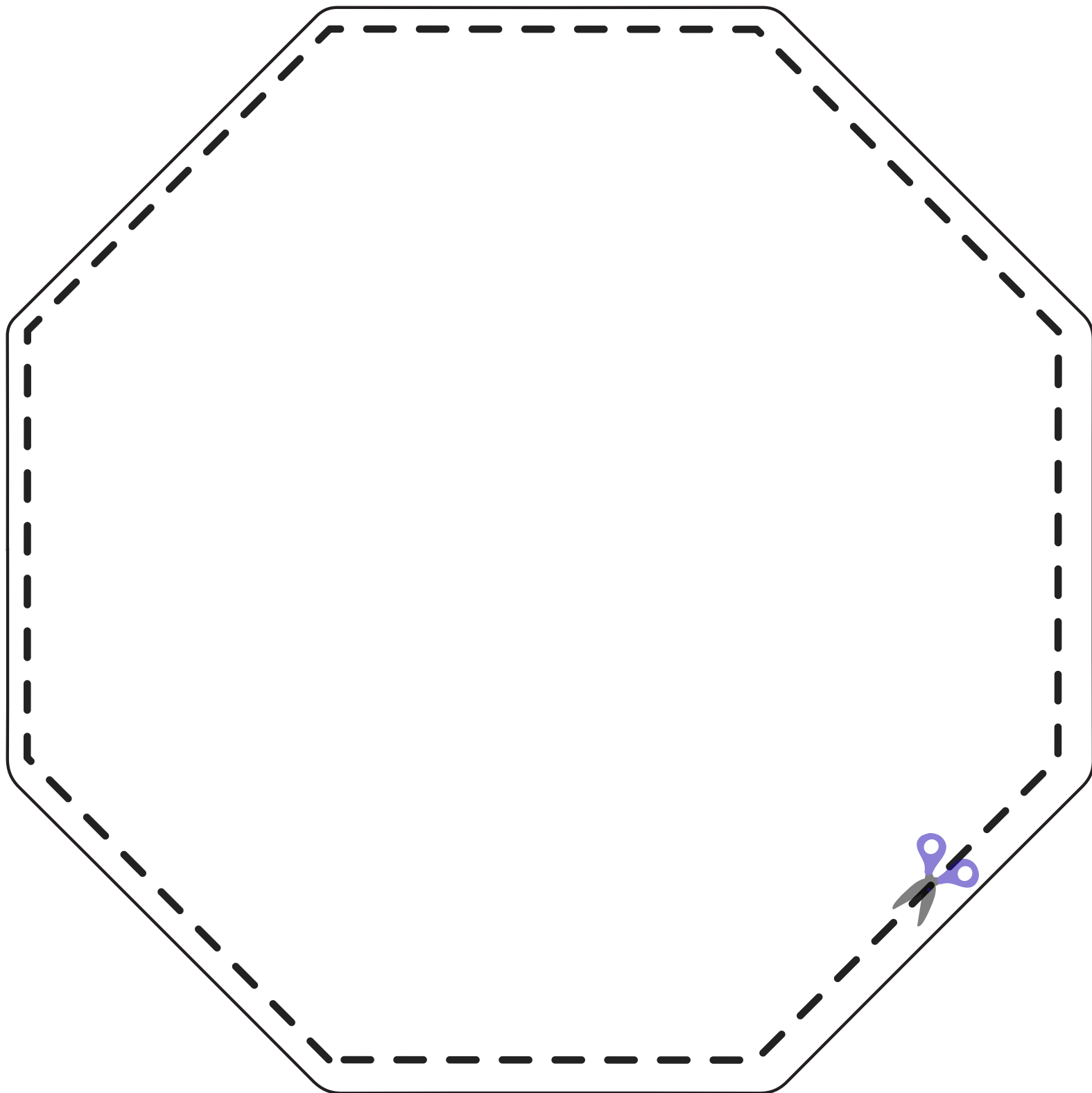
SOC UN ROBOT! PERÒ HE ARRIBAT A LA PER PECES I HE PERDUT PART DE LES MEUES HISTÒRIES

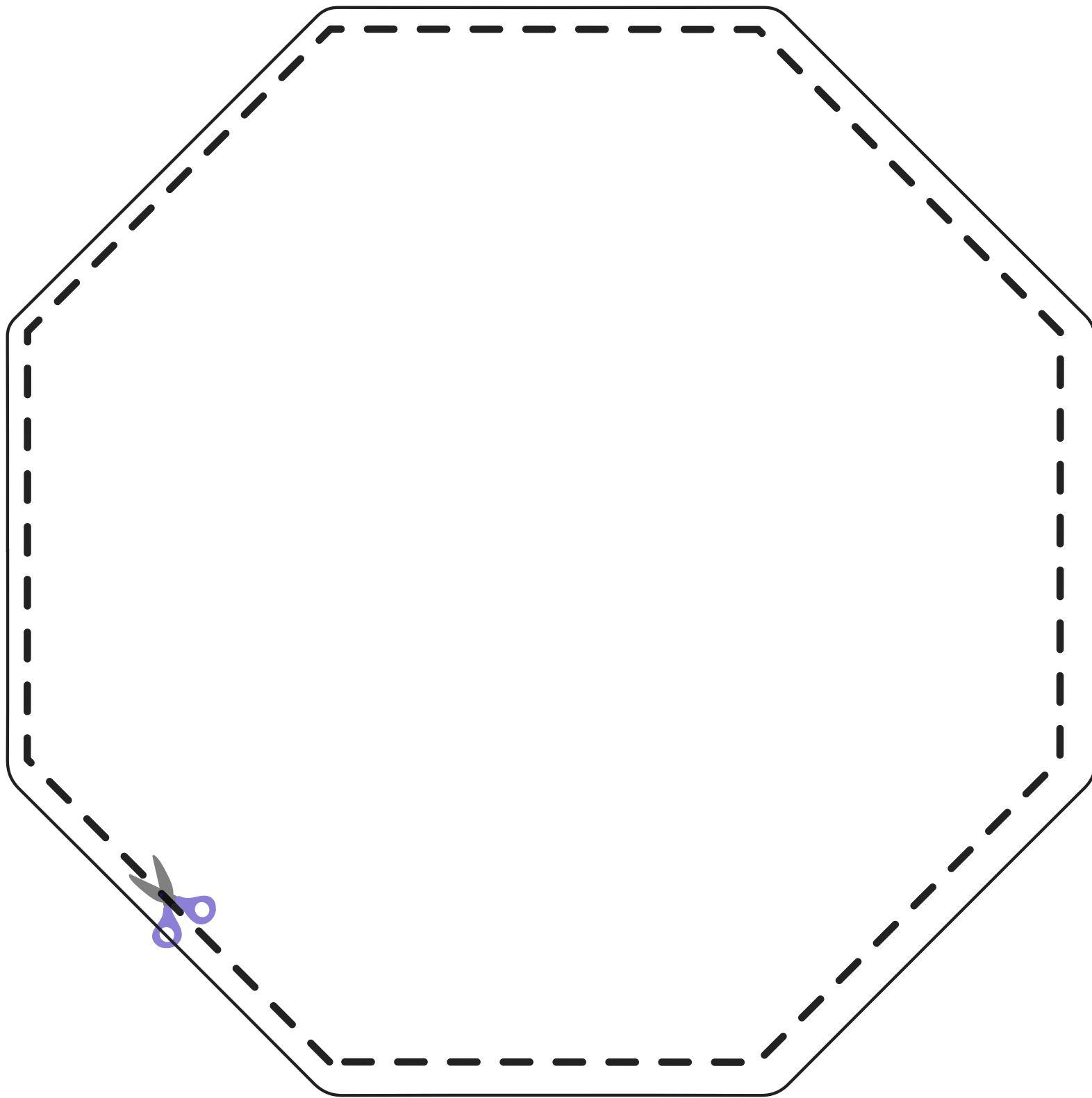
Si les meues històries vols conèixer,
la vida a mi ha de tornar,
si fas aquesta entretinguda activitat

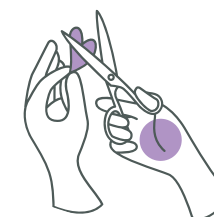
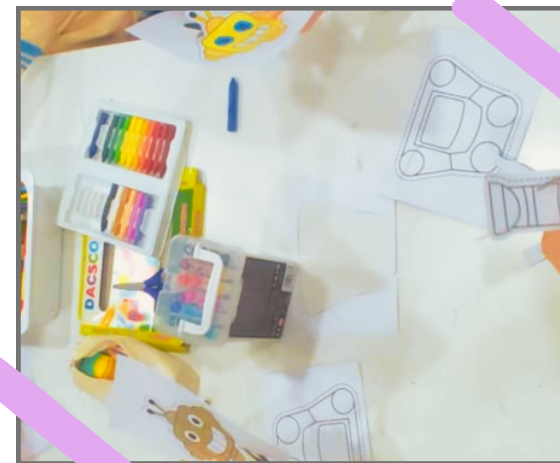
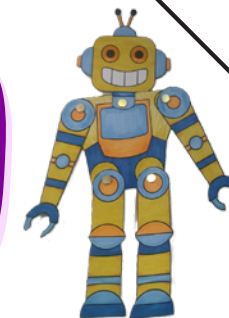

**GRÀCIES
FALLERET
FALLERETA**

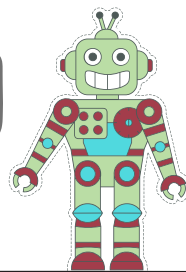

Ara em fa 🗶 la traca,
 puc 👁 els colors de la falla,
 els meus 🖐 toquen la música de la banda,
 👂 la rialla de l'alegria de la festa,
 i la meua 🗑 parla amb gana les meues

🌟 HISTÒRIES 🌟

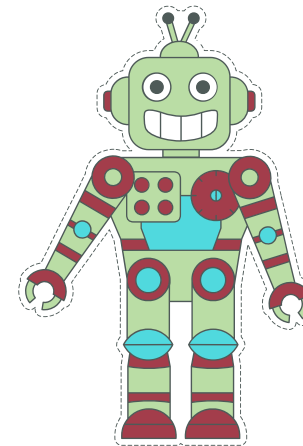

M'AJUDES A
CONTAR-LES?

PARLEM DE HISTÒRIA

Com ja saps, soc un robot, però no soc un robot
 qualsevol... Soc un robot contador de històries! I per a
 contar-les m'agrada retrocedir unes quantes èpoques
 enrere...

Si les meues històries vols recuperar,
 amb molta imaginació i creativitat
 un personatge medieval hauràs d'ocupar

PERSONATJE MEDIEVAL?

CONEIX AQUESTA ÈPOCA!

SOC TROBADOR O SOC JOGLAR?

TROBADOR

persona que
 inventa
 poemes o
 històries

JOGLAR

persona que
 recita
 poemes o
 històries

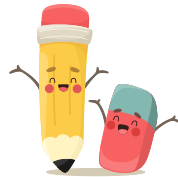

PARLEM DE HISTÒRIA

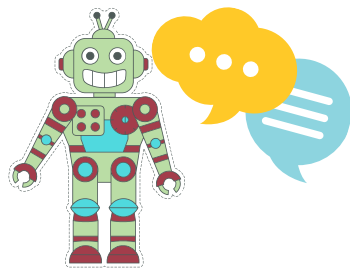
“ Si **TROBADOR** vols ser,
un final perdut,
un dibuix entretingut
o unes paraules misterioses
hauràs de fer ”

Com La ajudaré?
Acompanya'm en aquesta
aventura!

Ei! Què estem en falles!
Podries contar les nostres
tradiciones més falleres?

Si com un **JOGLAR**
la història vols contar,
al final et deixe un dau que,
depenent la seua cara,
una tradició fallera t'esperarà

1

2

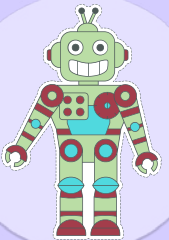
3

HISTÒRIES PER A

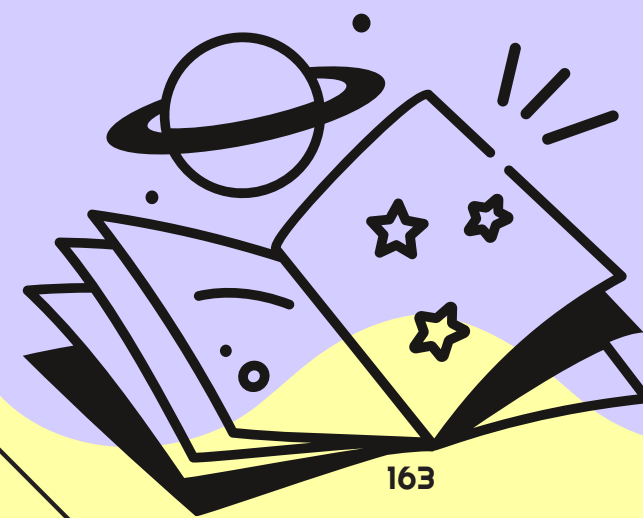
LA

AJUDAR

SOC
TROBADOR

1

EL SECRET DE LES ONES

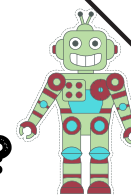
En un futur pròxim, quan la mar començava a 🤒 pel fem i el descuit humà, un grup de xicotets robots anomenats **ONABOTS** va ser creat per a protegir-lo. Eren brillants, curiosos i capaços d'entendre el llenguatge de les 🌊

Cada matí, els **ONABOTS** eixien des de la seua base submarina per a arreplegar plàstics, netejar corals i ajudar als 🐟 atrapats. Entre ells estava Lumo 🤖 que somiava amb descobrir per què la mar continuava trista malgrat tot el seu treball.

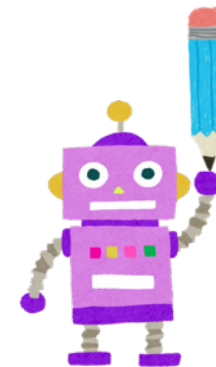
Un dia, 🤖 va detectar un senyal misteriós en les profunditats. Era un so greu, d'un 🚢 afonat on cap havia entrat mai. Impulsat per la seua curiositat, es va acostar... però just quan les seues 🌟 van il·luminar una cosa enorme movent-se lentament, el sol va començar a tremolar...

COM CONTINUA?

M'AJUDES A ESCRIURE EL FINAL D'AQUESTA HISTÒRIA?

DESENLLAÇ

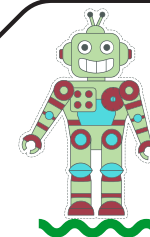
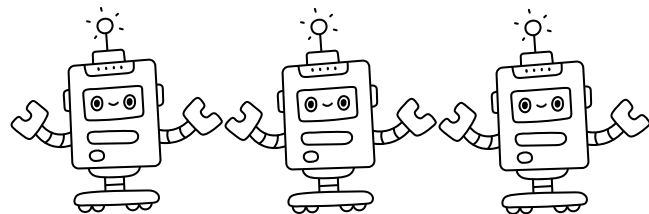
2

CUIDEM DEL BOSC

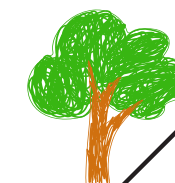
En unes vivien uns robots diminuts i brillants anomenats **ROBOSC**. Eren amics de la naturalesa i havien sigut creats per a protegir plantes, animals i rius. Cada un tenia una ferramenta especial: un podia bufar , un altre purificar i un altre apagar .

Un dia, una gran va sorprendre el bosc. Els **ROBOSC** es van posar a la feina: alguns s'encarregaven de controlar que els no causaren un incendi, uns altres revisaven que cap animal o persona estiguera en perill i un grup especial activava les seues càlides per a ajudar als animals i als humans buscar .

Quan per fi va eixir el , el bosc estava més net i bell que abans. Els animals i els humans van eixir a agrair als **ROBOSC**. Tots van fer un xicotet ball metàl·lic per a celebrar-ho. Així, cada vegada que hi ha problemes, tots i totes treballen junts, demostrant que cuidar la és una aventura meravellosa quan tots i totes col·laboren.

FES UN DIBUIX DE
LA HISTÒRIA

3

AJUDEM EN CASA

En una plena de colors vivien tres robots ajudants: _____, _____ i _____. Cada un tenia un talent especial: _____ sabia encendre llums suaus i contar acudits; _____ tenia _____ per a arreplegar joguets; i _____ podia dibuixar somriures en qualsevol racó amb el seu braç artístic.

Un matí, la família es va despertar tard i hi havia un gran ☹️. Sense perdre temps, els robots es van activar: _____ va donar voltes ràpides per a ordenar els _____, _____ va preparar un _____ per a tota la família i _____ va escriure un missatge alegre en la pissarra: "Hui serà un gran dia!" ❤️

Quan tots es despertaren, la casa brillava com _____. Els xiquets van abraçar als i els van agrair per la seua ajuda. Els tres ajudants van fer un so de celebració — _____ — i van seguir el seu camí, preparats per a convertir cada dia en una aventura _____.

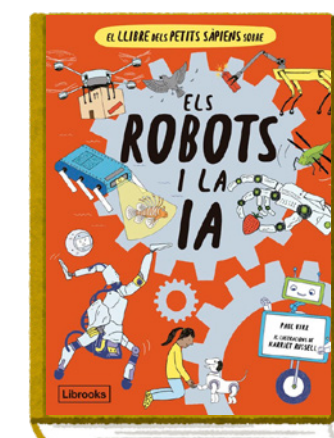

**POTS ESBRINAR LES
PARAULES PERDUDES**

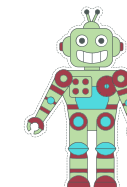

VOLS CONÉIXER

MÉS HISTÒRIES D'AMICS

I AMIGUES MEUES

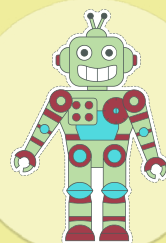

AJUDANT AL NOSTRE PLANETA

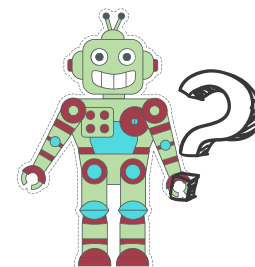
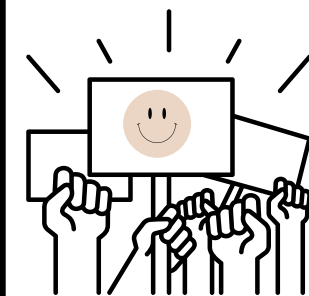
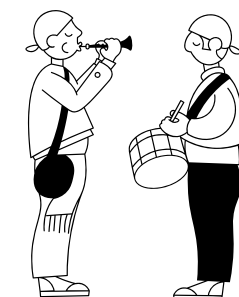
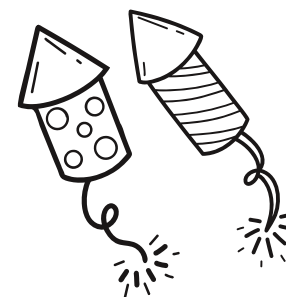
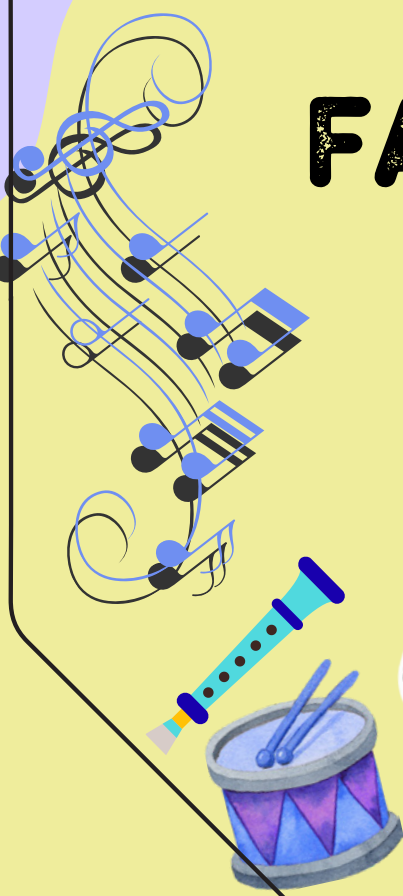

6

TRADICIONS FALLERES PER A CONTAR

SOC
JOGLAR

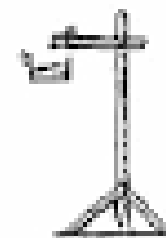

**QUINA TRADICIÓ
S'AMAGA DARRERE DE
CADA CARA?**

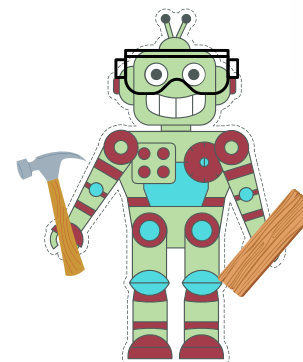

EL FOC FALLER

Soc un fuster que, per a celebrar l'arribada de la cremava, enfront del meu taller, peces de fusta anomenades **PAROTS**

S'utilitzaven per a posar les i així tindre llum per a poder treballar

Però, un any vaig decidir vestir amb roba el parot, creant d'aquesta manera els primers

NINOTS

Dibuixos de l'historiador faller Enric Soler i Godes (Dibuix en "Història de les Falles")

VESTIM LES FALLES

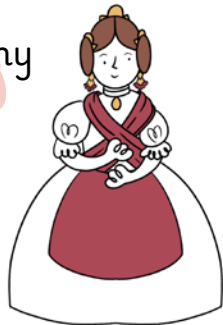

Saps qui és **Pepita Samper**?

Va ser la primera dona en representar les Falles de València, l'any 1929. Per fer això, es va vestir amb un vestit de llauradora valenciana

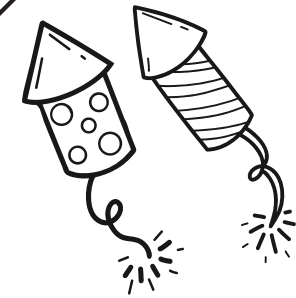
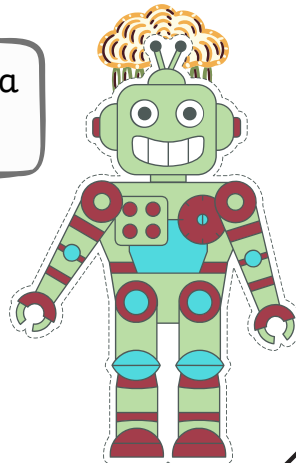
Des de l'any
1940

Des de l'any
1954

Quan es va popularitzar la indumentària fallera?

EL SO FALLER

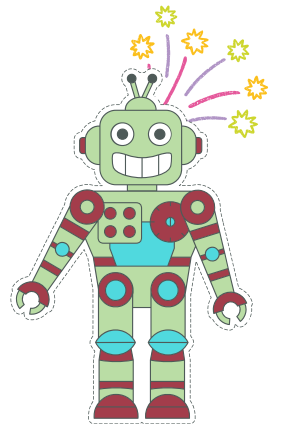
Què seria de la nostra festa sense la mascletà?

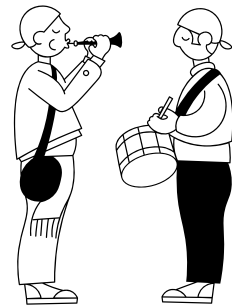
La primera mascletà registrada oficialment en un programa d'actes, és de l'11 de març del 1945

Conéixes l'origen dels petards?

Els primers petards són de la Xina. Eren tiges de bambú buits que, en cremar-se, explotaven per la pressió de l'aire, creant sons forts per a espantar als mals esperits en cerimònies

MÚSICA, FALLER!

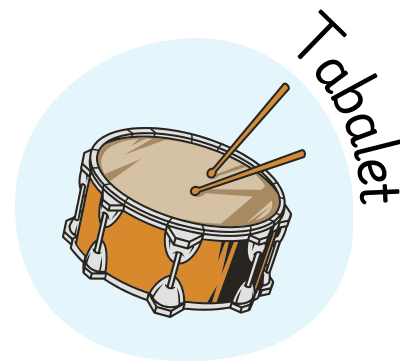

Dolçaina

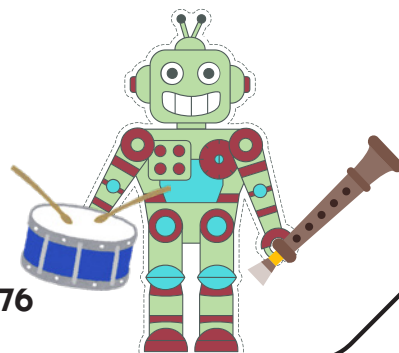
La dolçaina és un instrument de vent que va sorgir a Mesopotàmia. Té arrels històriques en la música popular i cortesana de l'Edat Mitjana

El tabalet és el tambor que sempre acompanya a la dolçaina, formant un duo inseparable en la música tradicional valenciana

Tabalet

Saps que un grup de dolçaina i tabalets es diu colla?

176

BUNYOLS? FA OLOR A FALLES!

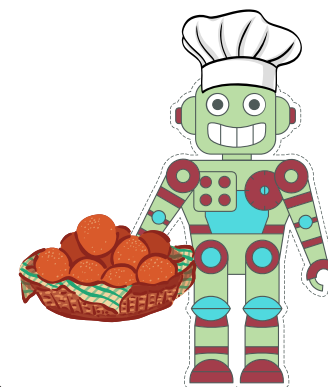
Una dolça tradició

Antigament, durant la nit de la cremà on els fusters cremaven els seus parots, les dones treien grans bidons de ferro al carrer i preparaven bunyols

Actualment...

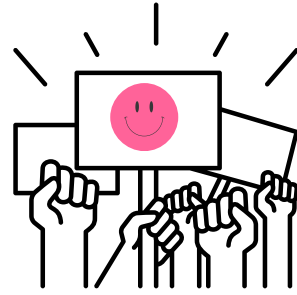

Podem trobar els llocs típics de bunyols al carrer, dels que podem gaudir durant tota la setmana fallera

Tens una recepta de bunyols al llibret infantil del 2025

177

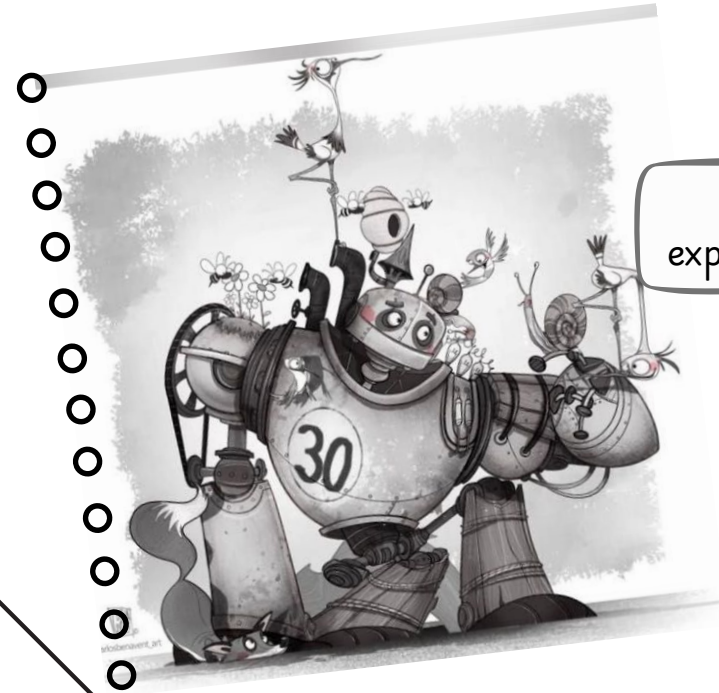

LA RIALLA FALLERA

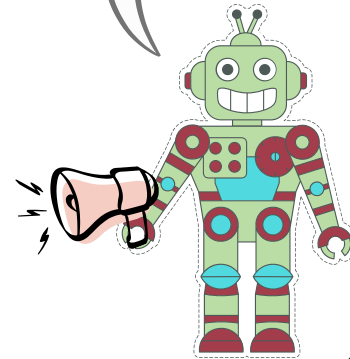

L'humor faller

Sabies que gràcies a les falles, als seus
ninots, llibrets i versos, podem expressar
allò que volem millorar del nostre món?

Què voldrà
expressar el meu amic?

I sempre amb humor!

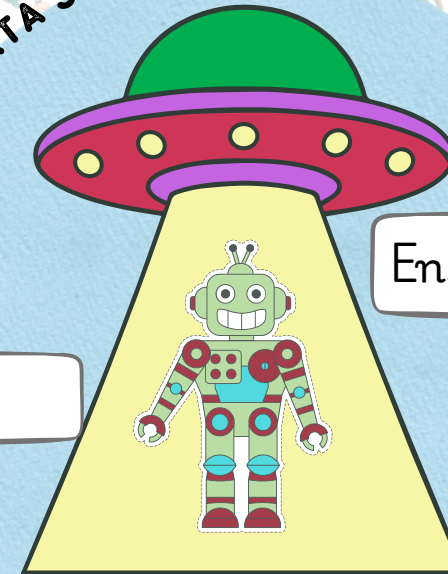
→
CANTEM LA SEUA HISTÒRIA!

LLIBRET INFANTIL

RECORDA

ELS ROBOTS SÓN COM LLAVORS DE METALL

EL VIRA PUERTA SÁNCHEZ

Gràcies!

Ens veiem aviat!

LA SEUA HISTÒRIA NOMÉS PROSPERA
SI LA TERRA ON LES PLANTEM
CONTINUA VIVA

2026

**Miguel
Ángel
Torremocha
Latorre**
President
Infantil 2026

Estimats xiquets i xiquetes de la meua comissió. Sóc Miguel Ángel, el vostre President Infantil.

Vull donar les gràcies a la meua família i a la Junta Executiva per la confiança que m'heu donat i per fer-me sentir tan especial des del primer moment.

A la nostra estimada Fallera Major, Rocío, vull dedicar-li unes paraules molt especials: gràcies per compartir amb mi aquest somni. És un orgull viure aquest any al teu costat.

També vull agrair al nostre President Juan Carlos, que, encara que em gastes moltes bromes, s'esforça i dedica totalment a la nostra falla.

Espere que aquest exercici siga inoblidable per a tots i que tots junts celebrem les falles amb respecte i molta festa.

Visca la Falla Sant Valerià!
Visca València!

Miguel Ángel Torremocha Latorre

La Comissió infantil

Falles 2026

Daniela Ballester Mora
 Lucía Belmonte Pérez
 Sofia Bernal Belloso
 Blanca Bernal Carrasco
 Nazaret Blanco Peña
 Martina Carrión Cintero
 Noa Cuenca Sáez
 Enma De Mora Orti
 Edurne Fanega López
 Emma Gallent Colomer
 Elena Jhonson Diaz
 Gabriela Lara Miquel
 Valentina Lara Miquel
 Amelia Lara Zurita
 Lucía López San Juan
 Adriana Martínez Carrasco
 Noa Mico Naranjo
 Iraia Miquel Carratalá
 Nayyara Muhammad Ballester
 Irene Muñoz Moreno
 Sofia Núñez Carrasco

Angela Orti Fernández
 Laia Osma Gil
 Carmen Paulino González
 Natalia Pérez Bruno
 Coral Pérez Castellanos
 Nayara Pérez Esteban
 Nayra Ramos González
 Delia Reyes García
 Mia Rodenas Rivelles
 Irene Rodríguez Oñate
 Diana Segura Moltó
 Ainhoa Tarín Mora
 Leyla Tomas Chafai
 Valeria Torremocha Latorre
 Alma Vilanova Mora
 Valeria López Zaplana
 Aitana Torres Peinado
 María Gonzálvez Jareño
 Carla Orti Espinosa
 Kike Adrover Pallarés
 Pablo Adrover Pallarés

La Comissió infantil

Falles 2026

Enzo Alfonso Nieto
 Erik Atienzar López
 Adrián Benítez Montalt
 Marc Bernal Belloso
 David Cintero Fernández
 Manuel Cintero Fernández
 Noah De Dios Alfaro
 Dylan De Los Ríos Moreno
 Sergio García Castellanos
 Leo García Sánchez
 Aleix Gómez Hernández
 Joan Gómez Hernández
 Carlos Hernández Casino
 Mateo Llaosa Molinero
 Martín López Zaplana
 Asier Martínez Belmonte
 David Martínez Carrasco
 Luca Mico Naranjo
 Martín Mora Alba
 Fabio Moreno Mateo
 Akram Muhammad Ballester

Francisco Muñoz Moreno
 Sergio Navarro Moreno
 Leo Ordax Campos
 Julen Orti Espinosa
 Iker Osma Gil
 José Vicente Paulino González
 Ian Peinado Beltrán
 Christian Pérez Castellanos
 Rubén Prieto Toribio
 Leo Rodenas Picazo
 Pau Rodenas Picazo
 Marc Rodenas Rivelles
 Héctor Soler Soriano
 Leo Tarancón Vilanova
 Hugo Torres Ibáñez
 Mateo Visier Guimerà
 Miguel Ángel Torremocha Latorre
 Elian Miquel Carratalá
 Guillermo Visier Guimerà
 Daniel López Cabañero

Recompenses infantils

Falles 2026

Daniel López Cabañero	Emblema i Distintiu d'Or
Aitana Torres Moreno	Distintiu d'Or
Marc Bernal Belloso	Emblema i Distintiu d'Argent
Lucía López San Juan	Emblema i Distintiu d'Argent
Noa Mico Naranjo	Emblema i Distintiu d'Argent
Leo Tarancón Vilanova	Distintiu d'Argent
Alma Vilanova Mora	Distintiu d'Argent

Lema infantil:

STOP: Cuidem el nostre món

Artista:

Fernando López Cabañero

Guionista:

Juan Carlos Jordán Alba

Xiquets i xiquetes de la comissió!
Cuidem el nostre món!
Emplenem els carrers d'il·lusió!
Xiquetes i xiquets de la comissió! Pugem tots junts al nostre robot!

Convertim la nostra falla en un símbol d'unió!

Mireu com la natura s'aproxima a la calor
i com s'atura el soroll dels motors
amb el cant dels pardals que troben el seu lloc.

Mireu com la rabosa oblida la por
i escolta tranquil·la la nostra cançó
que tots junts cantem al voltant d'aquest foc,

Xiquets i xiquetes de la comissió!
Cuidem el nostre món!
Emplenem els carrers d'il·lusió!

Xiquetes i xiquets de la comissió!
Pugem tots junts al nostre robot!
Convertim la nostra falla en un símbol d'unió!

Les abelles porten tantes flors que sembla ja un ram
l'esquena del nostre autòmat genial
un robot que mai s'ha sentit tan especial.

També els caragols ixen de les seues cases
doncs saben que ací tots som molt responsables
i cuidem el planeta com cuidem les nostres coses.

Xiquets i xiquetes de la comissió!
Cuidem el nostre món!
Emplenem els carrers d'il·lusió!

Xiquetes i xiquets de la comissió!
Pugem tots junts al nostre robot!
Convertim la nostra falla en un símbol d'unió!

I no us oblideu de passar el missatge
de cuidar el planeta a tots els amiguets
doncs cal cuidar el planeta on estem

perquè el nostre robot a soles no podrà amb tant de fem
i el reciclatge és un superpoder
que tot el món pot tindre si som més conscients!

RECURSOS PER A L'ACCESSIBILITAT DE PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL A LES FALLES: PICTOGRAMES.

Autor pictogrames: Sergio Palao · Procedència: <http://catedu.es/arasaac/>
Llicència: CC (BY-NC SA) · Autora: Laura Sahuquillo Martínez · Blog AULA
PLANETA TEA <https://planetateaaula.blogspot.com>

RECURSOS PER A L'ACCESSIBILITAT DE PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL A LES FALLES: PICTOGRAMES.

Amb aquest espai, des de la nostra comissió, volem fer difusió dels diferents pictogrames que podem trobar per a fer accessible a les falles a les persones amb diversitat funcional.

PROGRAMA DE FESTES

Falles 2026

PROGRAMA DE FESTES

Falles 2026

21 DE FEBRER

-8:00 h. Macrodespertà, organitzada per JLFT.
-18:00 h. Crida, eixida des del casal fins la Torre per a escoltar la tradicional Crida de la nostra Fallera Major de Torrent.

22 DE FEBRER

-Cavalcada del Ninot Infantil des de la Font de les Granotes (horari per determinar).

24 DE FEBRER

-Inauguració exposició del Ninot Indultat i lectura de premis.

27 DE FEBRER

-Entrega de recompenses de fulles de llorer i brillants.

28 DE FEBRER

-20:00 h. eixida del casal per a fer Cavalcada del Ninot Major, eixida des de la Font de les Granotes a les 20:50 h.

5 DE MARÇ

-Muntatge de l'envelat.

7 DE MARÇ

-21:00 h. Sopar ,temàtica "Animal print" ofert per la Fallera Major, Rocío Alba Nieto.

8 DE MARÇ

-17:30 h. Berenar infantil, temàtica "Stranger Things" ofert per el President Infantil, Miguel Ángel Torremocha Latorre.

10 DE MARÇ

-Repleguem els monuments per la vesprada (hora per determinar).

11,12 i 13 DE MARÇ

-Quint i tapa per la vesprada (hora per determinar).

13 DE MARÇ

-Vindrà l'artista major a plantar el monument.

14 DE MARÇ

- "Festa preplantà" (hores per determinar).

PROGRAMA DE FESTES

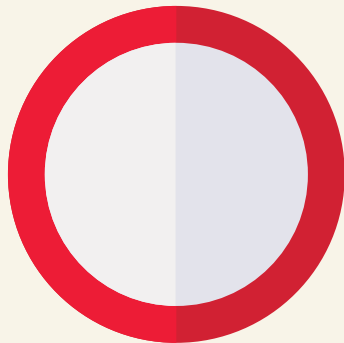
Falles 2026

15 DE MARÇ

- 8:00 h. Començament de la decoració del monument major.
- 16:00 h. Plantà de la falleta infantil.
- 20:00 h. Berenar-sopar de la plantà infantil.
- 22:00 h. Soparem al parador per a continuar amb la plantà major.

16 DE MARÇ

- 8:00 h. Despertà per la barriada i a continuació desdejuni.
- 13:30 h. Dinar (organitzat per la falla amb prèvia inscripció).
- Trasllat de la Mare de Déu dels Desemparats (hora per determinar).
- 22:00 h. Sopar i Festa Discomòbil.

17 DE MARÇ

- 8:00 h. Despertà per la barriada i a continuació desdejuni.
- 10:00 h. Esmorzar per la comissió adulta, (prèvia inscripció) oferit pel President Juan Carlos Jordán Herrero.
- 13:30 h. Dinar (organitzat per la falla amb prèvia inscripció).
- 17:00 h. Tots al parador per anar a l'Ofrena de flors a la Mare de Déu, eixida des de la font de les Granotes a les 18:34 h.
- 22:00 h. Sopar i Festa Discomòbil.

18 DE MARÇ

- 8:00 h. Despertà per la barriada i a continuació desdejuni.
- 12:30 h. Concurs de paellas.
- 17:30 h. Passacarrers Germanor.
- 22:00 h. Sopar i Festa Discomòbil.

PROGRAMA DE FESTES

Falles 2026

19 DE MARÇ

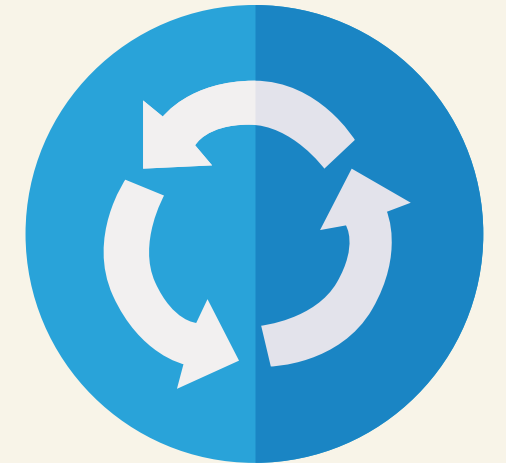
- 8:00 h. Última despertà i a continuació desdejuni.
- 11:45 h. Operació quilo i missa de Sant Josep a la parròquia de la Sagrada Família.
- 14:30 h. Dinar e el parador oferit per la falla (amb prèvia inscripció).
- 18:00 h. Xocolate amb xurros oferit per la falla (amb prèvia inscripció) i vesprada infantil.
- 20:00 h. Mini castell i cremà de la falla infantil.
- 21:00 h. Sopar.
- Gran espectacle pirotènic Nit del Foc, Mascletà Nocturna oferida per la pirotècnia Europlà de Bèlgida (horari per determinar).
- Segons indique JLF i Ajuntament, Cremà de la Falla Major.
- Posteriorment acabarem d'arreglar i per finalitzar brindis de benvinguda a les falles 2027.

27 DE MARÇ

- 23:00 h. Assemblea general extraordinària i elecció de president.
- Presentació de candidatura per president serà del 23 al 25 de Març.

Els horaris són orientatius, en la setmana fallera en la carpa s'informarà dels definitius.

Tots els desdejunis seran oferits per nostra fallera major, nostre president infantil i la falla.

HIMNE A LA FALLA SANT VALERIÀ

Música: José Llopis
Lletra: Santiago Llopis

Ací en Torrent hi ha una falla; plena
d'amor de color i festa.

Que ressorgix de la seua cendra,
contribuint a la nostra festa. Davall
de l'ombra de les palmeres, nostra
Patrona, nostra senyera; nostres
fallers prenen la metxa, d'acollir (a)
tots amb il·lusió.

Tornada.

Sant Valerià porta en les venes,
el seu sentir de festa fallera.

La devoció i treball dels fallers,
Porten (en) orgull la nostra senyera.

Cridem units tots a una veu;
vixca Torrent, València i les falles.

En humilitat, orgull i alegria, Sant
Valerià és la nostra falla.

Vixca el sentir de tots els fallers,
que treballem per fer gran la festa.

El nostre barri amb il·lusió esperen
la gran festa fallera.

Quan treballem i plantem la falla,
tots admirem el nostre orige(n),
després dels focs ja ve la flama;
d'esta cendra renaix la falla.

Tornada.
Final: Som Sant Valerià

HIMNE A LA COMUNITAT VALENCIANA

José Serrano Simeón, música.
Maximilià Thous Orts, lletra.

Per ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans vingau.
Ja en el taller i en el camp
remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!
Pas a la Regió
que avança en marxa triomfal!
Per a Tu la vega envia
la riquesa que atresora
i és la veu de l'aigua càntic d'alegria
acordat al ritme de guitarra mora.
Paladins de l'Art t'ofrenen
ses victòries gegantines;
i als teus peus, Sultana, tons jardins
estenen
un tapís de murta i de roses fines.
Brinden fruites daurades
els paradisos de les riberes,
pengen les arracades
baix les arcades de les palmeres.
Sona la veu amada

i en potentíssim, vibrant ressò,
notes de nostra albada
canten les glòries de la Regió.
Valencians: en peu alcem-se.
que nostra veu
la llum salude
d'un sol novell.
Per a ofrenar noves glòries a
Espanya
tots a una veu, germans vingau.
Ja en el taller i en el camp
remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!
Flamege en l'aire
nostra Senyera!
Glòria a la Pàtria!
Visca València!
VISCA! VISCA! VISCA!

DietaSer®

SOMOS ESPECIALISTAS EN
 PÉRDIDA DE PESO SIN SUPLEMENTOS

Valencia Centro: Calle Colón 35, 1 piso - puerta 2 **699 940 818**
Paterna: Avenida de les Corts Valencianes, 58 **659 024 986**
Torrent: Avenida Al Vedat 113, bajo **699 940 818**

www.dietaser.com

www.hermanosjimenezsl.com

HERMANOS
Jimenez, s.l.

PINTURA EN GENERAL
RESTAURACIÓN DE FACHADAS

C/. Constitución, 37-Baixos • 46900 TORRENT (Valencia)
 Tel. 96 155 54 76 (2 líneas)
hermanosjimenezsl@gmail.com

La Unión
Mecánica y Electricidad

C/ San Fernando, nº 8.
 Tel. 96 155 41 50 / 601 251 046
launionmecanicayelectricidad@gmail.com

Plaça de la Llibertat, n 10.
(Plaça dels jutjats)
Especialitat en productes de LLeó.

Tel. 96 108 98 81
Mòbil 630 95 93 90
Mòbil. 649 56 16 25

LLIBRERIA QUATRE FULLES
Carrer Azorín, 9
Torrent
Tel: 961 58 02 28

PATERNA

Pol. Fuente del Jarro C/ Ciudad de Liria, 106
46988 Paterna (Valencia)
Tel. 96 364 58 59

TORRENTE

Ctra. Picaña-Torrente, 6Z - 46900 Torrente (Valencia)
Tel. 96 158 87 26

www.unionstulep.com - union@unionstulep.com

C/ Constitución, 37 - Bajos
46900 - Torrent (Valencia)
Tel.: 96 155 54 76 (2 líneas)
Fax.: 96 155 60 60

VENTA ONLINE: www.pinturasjcjimenez.com
Correo dirección: juancarlos@pinturasjcjimenez.com
Correo admón: administracion@pinturasjcjimenez.com

Parking Clientes: C/ Azorín, 24

Magic prendas By LOI

C/ Vicente Blasco Ibañez, 3-bajo
Tlf: 673 188 166 (Olga)
46900 Torrent (Valencia)

*Confección a medida
Renovación de prendas
Prendas exclusivas
de lana
Bordados
Prendas estampadas
personalizadas
Merchandising*

más de 20 años de experiencia

EL TOCADOR DE
MIREIA CARRASCO

Beauty salon

Carrer Sant Valerià, 30
Torrent (València)

Telèfon: 633692870

Instagram: @eltocadordemireia

HERMOSILLA
auto escuela

FORMAMOS PROFESIONALES
FORMACIÓN RÁPIDA, SENCILLA Y ECONÓMICA

ADR conductor de mercancías peligrosas
Cursos de operador de CARRETILLA
MOTO todos los permisos
Renovación de tarjeta de TACÓGRAFO

CENTRO BI-MAIO
Estética integral avanzada

Quiérete,
mímate,
cuídate

 Bi-Maio.Estética y piercing
 C/ Caixa d'estalvis 9 Bajo

 @bi_maio
 96 156 61 41

discema

JA ESTEM EN FALLES!

#SEMPREAMBLATRADICIÓ   #SEMPREALTEUCOSTAT

Econaranja
Cítrics directes
del productor
Comandes només

C/ Azorín, 24
46900 Torrent (Valencia)
Elena (encàrrecs)

 695 952 004

Perruqueria
L'estil de Vane

DE DIMARTS A DIVENDRES DE 10:00H A 19:00H
DISSABTES DE 09:00H A 15:00H

C/ Mare de Déu de la Pau, 9 b.
46900 Torrent (València)

 962 147 117
 647 246 186

FARMACIA SAN VALERIANO

FARMACIA SAN VALERIANO C.B.
ORTOPEDIA, CONTROLES CLINICOS, NUTRICION Y DIETETICA, HOMEOPATIA

C/ Pintor Renau, 23 · 46900 Torrent (Valencia)
Tel.: 96 108 14 30 - Whatsapp: 663 289 413
farmaciasanvaleriano@yahoo.es
www.farmaciasanvaleriano.es

LA CHURRERÍA *by Juanjo y Desi*
DEL BARRIO
desde 1981

ESTAMOS EN TORRENTE EN ESTAS UBICACIONES:

📍 Viernes: Mercado Zona Centro	📍 Sábados: Mercado de Sant Gregori	📍 Domingos y festivos: Cami Real cruce con San Valeriano
--	--	--

📞 *Desi* **692 22 88 44** 📱

📷 *la_churreria_del_barrio* 📺 *La Churreria del Barrio*

FERRETERIA ELECTRODOMESTICOS JOVE

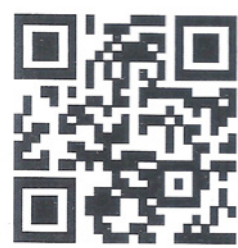
TORRENTE
C/ Cami Reial 102

SABADOS TARDE ABIERTO

**CERRAJERÍA · MANDOS DE GARAJE · ARTICULOS DE HOGAR · FONTANERIA
ELECTRICIDAD · COPIAS DE LLAVES · PEQUEÑO Y GRAN
ELECTRODOMESTICO · ARTICULOS DE JARDINERIA Y PISCINA
PINTURA · MENAJE · AFILAMOS TIJERAS, CUCHILLOS, UTENSILIOS
DE JARDÍN · AFILAMOS Y HACEMOS CADENAS DE MOTOSIERRA
VENTA E INSTALACION DE AIRES ACONDICIONADOS**

📷 *terelec_jove* 🌐 <https://facebook.com/ferreteriasjove/> ✉ *e_f_jove@hotmail.com*
☎ **961 080 277** 📞 **601 205 367**

kimon

Kimon.es

MALAIKA CLASES DE DANZA PARA TODAS LAS EDADES

DANZA

PRIMERA CLASE GRATUITA

10 € DE DESCUENTO CON ESTA PUBLICACIÓN. *Consulta condiciones.

INFANTIL	ADULTOS
VÍDEO CLIP // ZUMBA // MULTIDANZA BAILES URBANOS // BALLET CONTEMPORÁNEO // FUNKY DANZA DEL VIENTRE // BABY DANCE	BAILES DE SALÓN // ENTRENAMIENTO P. DANZA DEL VIENTRE // PILATES YOGA // ZUMBA // BAILES LATINOS BAILE NUPCIAL/BALLET// CONTEMPORÁNEO

PRECIOS: 20€/Mes (1 Clase Semanal) // 30€/Mes (2 clases Semanales)
C/L'Horta 38, Torrent (Valencia)
Calle Lope de Rueda n.3

Tlf. 617.34.68.96

HORARIOS: Todos los días de 17:00 h a 20:30 h.

[f](#) [Like](#) MalaikaDance malaikadance@gmail.com [Malaika Dance](#)

MOTOCHÉ
TORRENT
VENTA I REPARACIÓ DE MOTOCICLETES

MOTOCHÉ
VENTA Y REPARACIÓN DE MOTOCICLETAS

C/ Francesc Tárrega, 8B | C/ Azorín, 24
46900 Torrent - Valencia

Tel.: 96 109 99 68
Mov.: 635 459 022

info@motochetorrent.es - www.motochetorrent.es

PA agán dministra

Juan Pagán Valero
Administrador Fincas Col. 1495
API Col. 1353
Perito Judicial

[960628878](https://www.whatsapp.com/chat?phone=960628878)
TORRENT: C/ Cronista Vicente Beguer Esteve 8
(Frente Policía Nacional) 46900
ALMUSSAFES: C/ Pontet 27, bajo 46440
juan.pagan@paganadministra.com
www.paganadministra.com

[Administrador Fincas Colegiado](#)

desde 1985

martín
pastelería y bollería

[96 155 84 48](https://www.whatsapp.com/chat?phone=961558448)
[@pasteleria.martin](https://www.instagram.com/pasteleria.martin)
C/ Constitución 17
Torrent

*Primeres marques en
Relotgeria
I els millors preus
en joieria
Disposem de taller
de reparacions*

Avenida al Vedat 96
96 158 01 36
96 155 12 73

Avenida al Vedat 98
46900 Torrent
96 158 02 69

MANTENIMIENTO INDUSTRIAL - BOBINADOS - MONTAJES ELECTRICOS

SERVICIO OFICIAL:

casals

Herramientas eléctricas
Ventilación Industrial

LA GARANTÍA DEL PODER EUROPEO

96 158 82 77

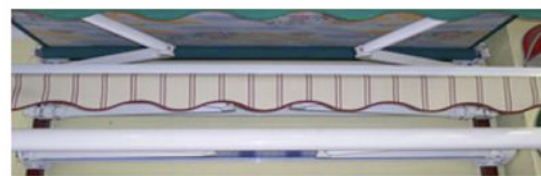
FAX 96 158 82 78 · C/ Rajolers, nº10 · Pol. Ind. Masía del Juez
46900 TORRENT - e-mail: electroandreu@electroandreu.com
WWW.ELECTROANDREU.COM

 Premio Empresa Comercial 2010

 Alucris Carpintería de aluminio Puertas de garaje Techos móviles Mallorquinas Barandillas Acristalamientos	 PERSIANAS ORTIZ Persianas Toldos Estores y Verticales Mamparas de baño Motorización Automatismos
---	--

Calle Germanias, 73
 46900 - Torrent (Valencia)
 Telf: 96 157 49 82 - 96 155 23 65
 info@alucris.com - www.alucris.com

GRUAS ORTÍ

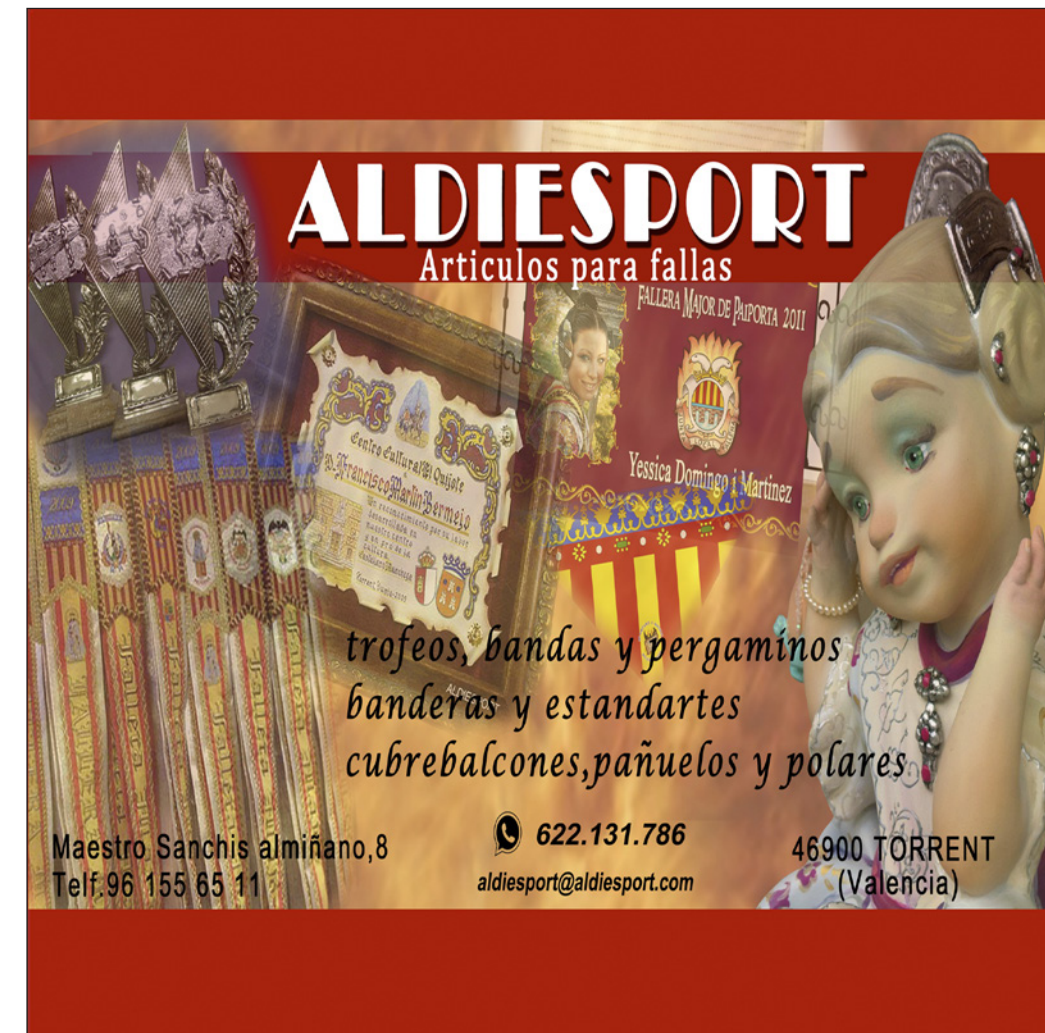
Camí Mas del Jutge, 59 Torrent Tel 961552975

En Torrent
C/ San Valeriano, 9
tel. 96 156 00 20

www.consum.es
consum.es/mundoconsum

Síguenos también en:

ALDIESPORT
Artículos para fallas

*trofeos, bandas y pergaminos
banderas y estandartes
cubrebalcones, pañuelos y polares*

Maestro Sanchis almiñano, 8
Telf. 96 155 65 11

 622.131.786
aldiesport@aldiesport.com

46900 TORRENT
(Valencia)

EXPERCASA®
Franchising Network

**Expercasa Torrent
AMB LES FALLES**

 Compra, venta y alquileres
DE INMUEBLES
 Tramitación de
HERENCIA

 Préstamos
HIPOTECARIOS
 Amplia cartera
DE CLIENTES

Vende tu vivienda con
EXPERCASA
conoce el valor de tu inmueble GRATIS

☎ **962 070 404**
📞 **604 490 690**

Plaza La Unión Musical, 10 bj
46900 Torrent
torrentexpersa@gmail.com

[Red en franquicia. Cada agencia tiene su propio titular y es autónoma del franquiciador]

 Isaac Peinado
Gerente
PAVIMENTOS EPOXIDICOS PAVICOIN

PAVICOIN
EPOXIDICOS
y
CEMENTOSOS

C/ San Luis Bertrán, 75-1
46900 Torrent
Valencia
Tel 645 457 079
resinas-pavicoín@hotmail.com

RESTAURANTE CAFETERÍA

Déjà vu

*“La gran protagonista es la
materia prima, nuestro cometido
como cocineros debe ser no
estropearla”*

C/MONTGÓ,10 BAJO 46900 TORRENT
961080950-655634349

EL MANCHEGO
MENJARS PER EMPORTAR
ESPECIALIDADES
EN
PAELLAS

TELÉFONO: 96.004.44.86
DIRECCIÓN: C/ CONSTITUCIÓN Nº 8
TORRENT

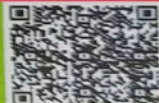
Sona Kebab
KEBAB Pizzeria 960 523 741

KEBAB BOX
NORMAL: 4,00 € **GRANDE: 5,00 €**

ABRIMOS TODOS LOS DÍAS DE 12:00 H. A 00:00 H.
PEDIDO MÍNIMO A DOMICILIO 10€
SI NO LLEGA AL PEDIDO MÍNIMO SUPLEMENTO DE 1 €
Tel. 960 523 741 **622 56 57 30 - 631 426 907**

C/ SAN VALERIANO, 13 BAJO, LOCAL 1
46900 - TORRENTE
sonakebabypizzeriatorrent@gmail.com

Síguenos en:
 Sonakebab
 torrent

20 años sirviendo a la solución

- SMART FACILITY MANAGEMENT
- HIGIENE INDUSTRIAL ESPECIALIZADA
- SOFT FACILITY
- RETAIL FACILITY
- MANTENIMIENTO DE INSTALACIONES
- SERVICIOS INTEGRALES PARA EMPRESAS

administracion@serviciosmagia.es

C/ LA MOLETA, 6-F
46901 MONTE VEDAT (TORRENT)

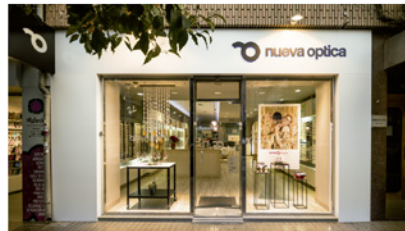

Navarro Administra

Administrador
Fincas
Colegiado

Calle Constitución n.53 bajo dcha
46900, TORRENT, Valencia
www.navarroadministra.com

Av. Al Vedat, 9
961556 011

Av. Al Vedat, 70
961551 073

Av. Al Vedat, 117
961080 130

Tus ópticas en Torrent

Síguenos en

**L' AUTÈNTIC ARRÒS DE
VALÈNCIA AMB
DENOMINACIÓ D' ORIGEN**

www.arrozdacsa.com

Blanca
FLORISTAS

Arte floral
Flores, plantas y decoración

• Pirineos

Compras online y te la enviamos a domicilio.
Blancafloristas.es

☎ 960 64 27 08 📍 Avinguda al Vedat, 129

caixa popular
Cooperem amb les persones.

Estem amb les Falles!

On toca estar.

caixapopular.es

INFORMACIÓN DE:

LICENCIAS DE
PESCA

LICENCIAS DE
CAZA

TRÁMITES
TRANSFERENCIA
TRÁFICO

DECLARACIONES
DE RENTA

JUAN MARTÍN GÓMEZ RODRÍGUEZ
AGENTE DE SEGUROS EXCLUSIVO
MUTUA LEVANTE M014052631351Z
CALLE L HORTA 11 B TORRENT
MÓVIL Y WHATSAPP 678 660 584

LORENA
acadèmia de repàs

657 32 17 18

info@academialorena.es

AULARIO 1: AVENIDA AL VEDAT, 90B
ENTRESUELO 2 (TORRENT)

AULARIO 2: CALLE CONSTITUCIÓN 27,
BAJO IZQUIERDA (TORRENT)

www.academialorena.es

234

235

 TechCasa
Más que una inmobiliaria

**EN TORRENT, LAS CASAS
SE VIVEN COMO LAS FALLAS.**

En **TechCasa** te ayudamos a encontrar la tuya
o a darle una nueva vida a la que dejas atrás.

Venta · Alquileres
Asesoramiento gratuito en hipotecas, herencias, impuestos y cambios de
vivienda. Ven a visitarnos y y te hacemos la valoración sin compromiso.
Nos avalan 10 años de experiencia.

 697 633 641
961 180 184

 C/ San Valeriano, 28
46900 Torrent, Valencia

 www.techcasa.es
[@techcasainmobiliaria](https://www.instagram.com/techcasainmobiliaria)

RESTAURANTE
BUQUE

**LA MEJOR OPCIÓN
PARA ALMOZAR
TAPEAR, CENAR Y
PASARLA BIEN!**

SITIO WEB
ELBUQUE.EATBU.COM

962079277
@ELBUQUE.ES

**CALLE AZORÍN 16, BAJO 1
46900 TORRENTE, VALENCIA**

naturconfort

Más de 25 años cuidando tu descanso

 C/ Benito Pérez Galdós, 9 Aldaia

 961 50 40 84

 colchonesnaturconfort.com

SEISTAN
PRODUCTOS DE LIMPIEZA PROFESIONAL

 HOSTELERÍA
  AUTOMOCIÓN
  COLEGIOS
  SANIDAD
  LAVANDERÍAS
  HOTELES

HAZ TU COMPRA ONLINE
 REPARTO GRATUITO!!

 San Valeriano, 32 Torrent

 961 56 73 48

BLANCH HOME
CREAMOS ILUSIONES

SOL·LICITA UNA VISITA

AV. REI JOAN CARLES I Nº 20, TORRENT

“El foc i el soroll, al carrer.”

A casa, confort.

Cuines · Finestres · Aïllament tèrmic i acústic

**BONES
FALLES
2026**

Perruqueria Els Cabells de Rakel

C/ Músico José Ortí Soriano 17 bajo
46900 TORRENT

Tels: 96 113 17 56
640 16 99 09

Zario Espacio Artístico

- * Clases de Flamenco, Sevillanas, Fitness-Flamenco, yoga, baile tercera edad.
- * Animación Eventos /Masterclass Fitness-Flamenco.
- * Campamentos fin de semana para mujeres.
- * Eventos, talleres de fin de semana.

C/ Pintor Renau 25
Torrent

tlf. 610 97 33 27
(WhatsApp)

Gràcies a tots els comerços i anunciants
per fer possible aquest llibret!

GLIA COMERCIAL

DietaSer

Especialistes en perduda de pes
Avinguda Al Vedat 113, Torrent
Telèfon:
699 940 818

Germans Jiménez

Pintures en general
Carre Constitució 37
Telèfon:
96 155 54 76

Hidalgo

Llenceria i merceria
Carrer Germanies, 51 B
Telèfon:
961 551 715

Bazar Torrent

Gran varietat de productes
Carrer Constitució 56
Telèfon:
605 088 560

Ferreteria Sant Valerià

Venda de electrodomèstics
Carrer Sant Valerià, 26
Telèfon:
961 950 352

El Rincón de León

Entrepans i cafés
Plaça de la Llibertat, 10
Telèfon:
96 108 98 81

Quatre fulles

Llibreria i Papeleria
Carrer Azorín, 9
Telèfon:
96 158 02 28

Union Stulep

Lloguer i venda
Carrer Ciutat de Llíria, 106
Pol. Font del Jarro
Telèfon:
96 364 58 59

Juan Carlos Jiménez

Pintures
Carrer Constitució, 37
Telèfon:
96 155 54 76

Loi

Confecció a mida
Carrer Vicent Blasco Ibáñez, 3
Telèfon:
673 188 166

El Tocador de Mireia Carrasco

Tocats
Carrer Sant Valerià, 30
Telèfon: 633 692 870

Hermosilla

Autoescola
Carrer Sant Valerià, 14
Telèfon:
961 55 89 96

Centre Bi-Maio

Estètica integral avançada
Carrer Caixa d'Estalvis, 9
Telèfon:
96 156 61 41

Discema

Distribució de begudes
Telèfon:
963 13 49 30

Econaranja

Cítrics directes del proveïdor
Carrer Azorín, 24
Telèfon:
695 952 004

Perruqueria Estil de Vane

Perruqueria
Carrer Mare de Déu de la Pau, 9
Telèfon:
647 246 186

Farmàcia Sant Valerià

Productes de farmàcia
Carrer Pintor Renau, 23
Telèfon:
663 289 413

Xurreria de barri

Mercats zona centre i Sant
Gregori
Telèfon:
692 22 88 44

Ferreteria Jove
Electrodomèstics
Carrer Camí Reial, 102
Telèfon:
601 205 367

Kimon
Perruqueria
Carrer Constitució, 53
Telèfon:
685 50 43 92

Malaika
Classes de dansa
Carrer l'Horta, 38
Telèfon:
617 34 68 96

Motoché
Venda i reparació de motocicletes
Carrer Francesc Tàrraga, 8
Telèfon:
961 09 99 68

Pagán administra
Administració de finques
Carrer Pontet, 27
Telèfon:
96 062 88 78

Martín
Pastisseria i brioixeria
Carrer Constitució, 17
Telèfon:
96 155 84 48

Els cabells de Rakel
Perruqueria
Carrer Músic José Ortí Soriano, 17
Telèfon:
96 113 17 56

Andreu
Manteniment industrial
Carrer Rajolers, 10
Telèfon:
96 158 82 77

Alucris
Fusteria en alumini
Carrer Germanies, 73
Telèfon:
96 157 49 82

Persianes Ortiz
Motorització i automatismes
Carrer Germanies, 73
Telèfon:
96 157 49 82

Grues Ortí
Serveis amb grues
Camí Mas del Jutge, 59
Telèfon:
96 155 29 75

Consum
Sumerceritat
Carrer Sant Valerià, 9
Telèfon:
96 156 00 20

Aldiesport
Articles per a les falles
Carrer Mestre S. Almiñano, 8
Telèfon:
622 131 786

Expercasa
Compravenda d'immobles
Plaça La Unió Musical, 10
Telèfon:
604 490 690

Pavicoín
Experts en paviments de resina
Carrer Sant Lluís Bartrán, 75-1
Telèfon:
960 71 56 01

Dejà vu
Restaurant
Carrer del Montgó, 10
Telèfon:
96 108 09 50

La Senda
Bar i cafeteria
Carrer Sant Valerià, 18
Telèfon:
963 11 61 82

El Manchego
Menjars per emportar
Carrer Constitució, 8
Telèfon:
960 04 44 86

Sona Kebab
Kebab i pizzes
Carrer Sant Valerià, 13
Telèfon:
622 56 57 30

Magia
Manteniment d'instal·lacions
Carrer La Molleta, 6F
Telèfon:
961080261

Navarro
Administrador de finques
Carrer Constitució, 53
Telèfon:
961 29 55 88

Nueva optica
Productes òptics
Avinguda Al Vedat, 9
Telèfon:
961 55 60 11

Nueva optica
Productes òptics
Avinguda Al Vedat, 70
Telèfon:
961 55 10 73

Nueva optica
Productes òptics
Avinguda Al Vedat, 117
Telèfon:
601 10 06 09

Dacsa
Arròs
Carretera Barcelona, 2
Telèfon:
961 85 00 52

Tallers La Unió
Mecànica i electricitat
Carrer *San Fernando*, 8
Telèfon:
96 155 41 50

Blanca
Art floral
Avinguda Al Vedat, 129
Telèfon:
960 64 27 08

Cerviglass
Manufacturera del vidre
Telèfon:
962 52 67 21

Europlá
Focs d'artifici
Partida la Foya, Bèlgida.
Telèfon:
962 13 51 10

Juan Martín
Agent d'assegurances
Carrer de l'Horta, 11 B
Telèfon:
678 660 584

Lorena
Acadèmia de repàs
Carrer Constitució, 27
Telèfon:
657 32 17 18

Manetes
Lampistes
Carrer Sant Valerià, 16
Telèfon:
961 56 21 55

La Tahona
Pà i Pastissos
Carrer Azorín, 7 baix
Telèfon:
642 328 186

TechCasa
Immobiliària
Carrer Sant Valerià, 28
Telèfon:
961 18 01 84

Buque
Restaurant
Carrer Azorín, 16 baix
Telèfon:
96 207 92 77

Naturconfort
Matalassos i descans
Carrer Benito Pérez Galdós, 9
Telèfon:
96 150 40 84

Seistan

Productes de neteja professional
Carrer Sant Valerià, 32
Telèfon:
96 156 73 48

Blanch Home

Pintura de cuines i finestres
Avinguda Joan Carles I, 20
Telèfon:
614 25 20 65

Antonio Cordon

Joies
Avinguda al Vedat 96
Telèfon:
96 158 01 36

Antonio Cordon

Joies
Avinguda al Vedat 98
Telèfon:
96 158 02 69

OLIMPICA 2008

Bar Restaurant
Carrer Azorín 10
Telèfon:
96 156 36 39

